

Punkan osayleiskaava

Kaavaselostus

31.1.2023, 6.9.2023

Janakkalan kunta
Tekninen toimi, Maankäyttö

JANAKKALAN KUNTA

Punkan osayleiskaava

KAAVASELOSTUS

Tämä kaavaselostus koskee **6.9.2023** päivättyä kaavakarttaa merkintöineen ja määräyksineen.

Kaavan käsittelyvaiheet

Aloitusvaihe

Tekninen lautakunta 19.4.2016 § 30

Kunnanhallitus 2.5.2016 § 103

Tekninen lautakunta 27.11.2018 § 203

Ilmoitus kaavan vireilletulosta 7.12.2018

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä 7.12.2018 – 11.1.2019 (MRL 62 § ja 63 §)

Luonnosvaihe

Tekninen lautakunta 13.10.2020 § 172

Kaavaluonnos nähtävillä 23.10.–23.11.2020 (MRL 62 §, MRA 30 §)

Ehdotusvaihe

Tekninen lautakunta 14.2.2023 § 24

Kunnanhallitus 20.2.2023 § 56

Kaavaehdotus nähtävillä 2.3.–3.4.2023 (MRL 65 §, MRA 19 §)

Kaavan hyväksyminen

Tekninen lautakunta 19.9.2023 § 159

Kunnanhallitus 9.10.2023 § 263

Valtuusto 13.11.2023 § 103 (MRL 37 §)

Kaava on tullut voimaan: xx.xx.xxxx

SISÄLLYSLUETTELO

1. TIIVISTELMÄ	1
1.1 OSAYLEISKAAVAN TARKOITUS	1
1.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ	1
1.2.1 Osayleiskaavan osallistumismenettely ja tiedottaminen	1
1.2.2 Kaavaprosessi	2
1.2.3 Viranomaisyhteistyö	3
2. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT	3
2.1 SUUNNITTELUALUEEN SIJAINTI	3
2.2 SUUNNITTELUALUEEN YLEISKUVAUS	4
2.2.1 Maaperä ja pinnanmuodot	4
2.2.2 Maisema	5
2.2.3 Asemakaavoitetut alueet	6
2.2.4 Kylämäiset alueet	6
2.2.5 Palvelut	6
2.2.6 Matkailu	6
2.2.7 Lomarakentaminen	6
2.2.8 Erityistoiminnot	7
2.2.9 Harrastus- ja virkistysalueet sekä virkistysyhteydet	7
2.2.10 Maa- ja metsätalousalueet	7
2.3 MAANOMISTUS	7
2.4 VÄESTÖ JA ELINKEINORAKENNE	7
2.5 YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO	7
2.5.1 Vesihuolto ja viemärointi	7
2.5.2 Energiahuolto	11
2.6 LIIKENNE	12
2.6.1 Tiestö	12
2.6.2 Kevyen liikenteen verkosto	13
2.6.3 Joukkoliikenne	13
2.6.4 Raideliikenne	14
2.6.5 Vesiliikenne	14
2.7 LUONNONYMPÄRISTÖ	14
2.7.1 Natura 2000 -alueet	14
2.7.2 Luonnonsuojelualueet	14
2.7.3 Luontoselvitysten arvokkaat kohteet	14
2.7.4 Pohjavesialueet	22
2.7.5 Pintavedet ja tulvariskialueet	22
2.7.6 Ekologiset verkostot	23
2.8 RAKENNETTU YMPÄRISTÖ	26
2.8.1 Rakentumisen historiaa	26
2.8.2 Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet	29
2.8.3 Maakunnallisesti arvokkaat kohteet	30
2.8.4 Paikallisesti arvokkaat kohteet	30
2.8.5 Historialliset tiet	30
2.9 MUINAISJÄÄNNÖKSET	30
2.10. YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT	32
2.10.1 Maa-ainesten otto	32
2.10.2 Voimajohto	32
2.10.3 Melu	32
2.10.4 Pilaantuneet maa-alueet	34
3. SUUNNITTELUTILANNE	35
3.1 VALTAKUNNALLISET ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET	35
3.2 MAAKUNTAOHJELMA	36
3.3 MAAKUNTAKAAVA	36
3.4 RAKENNEMALLI 2030+	38
3.5 YLEISKAAVAT	39
3.6 ASEMAKAAVAT	41
3.7 LIIKENNESUUNNITTELU	42
3.8 KAAVA-ALUEELTA LAADITUT SELVITYKSET	49
3.8.1 Yleiskaavaa varten laaditut selvitykset	49

3.8.2 Käytettävissä olevat laajemmat aineistot	50
3.8.3 Muut suunnittelualueen lähiympäristöä koskevat selvitykset	50
3.9 RAKENNUSJÄRJESTYS	51
3.10 RAKENNUSKIELLOT	51
3.11 POHJAKARTTA JA SUUNNITTELUKARTTA	51
4. OSAYLEISKAARVOITUKSEN TAVOITTEET	51
4.1 YLEISTAVOITTEET	51
4.2 VALTAKUNNALLISET ALUEIDENKÄYTTÖTAVOITTEET	53
4.3 MAAKUNNALLISET TAVOITTEET	54
4.4 MAANKÄYTÖN RAKENNEMALLI 2030+ JA MUUT KUNNAN TAVOITTEET	55
5. OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET	55
5.1. OSAYLEISKAAVAN LÄHTÖKOHDAT JA SUUNNITTELUN TARVE	55
5.2 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN	55
5.3 VIREILLETULO JA OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA SAATU PALAUTE	56
5.4 LUONNOSVAIHEEN KUULEMINEN JA KAAVALUONNOKSESTA SAATU PALAUTE	56
5.5 MUUTOKSET LUONNOSVAIHEEN JÄLKEEN	57
5.6 EHDOTUSVAIHEEN KUULEMINEN JA KAAVAEHDOTUKSESTA SAATU PALAUTE	58
5.7 MUUTOKSET EHDOTUSVAIHEEN JÄLKEEN	59
6. YLEISKAAVAN MAANKÄYTTÖRATKAISU	59
6.1 YLEISPERUSTEET	59
6.2 KOKONAISRAKENNE	60
6.3 RAKENTAMISALUEET	61
6.3.1 Kylämäiset alueet ja haja-asutus alueet	61
6.3.2 Teollisuus- ja työpaikka-alueet	62
6.3.3 Rakentamisalueiden yleismääräykset	63
6.4 LIIKENNEALUEET JA -YHTEYDET SEKÄ SEN ERITYISMERKINNÄT	63
6.5 MAA- JA METSÄTALOUSVALTAISET ALUEET	64
6.6 LUONTOARVOT JA EKOLOGINEN YHTEYS	64
6.7 RAKENNETUN YMPÄRISTÖN ERITYISPIIRTEET JA ARKEOLOGINEN KULTTUURIPERINTÖ	65
6.8 YHDYSKUNTATEKNIikka	66
6.9 YMPÄRISTÖÄ MUUTTAVISTA TOIMINNOISTA	66
7. OSAYLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	67
7.1. VAIKUTUKSET ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENTEeseen	68
7.2 VAIKUTUKSET LIIKENTEeseen	69
7.3 VAIKUTUKSET YHDYSKUNTA- JA ENERGIATALOUTEen	69
7.4 VAIKUTUKSET LUONTOON JA LUONNONVAROIHIN	70
7.5 VAIKUTUKSET MAISEMAAN, TAAJAMAKUVAAN, KULTTUURIPERINTÖÖN JA RAKENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	70
7.6 VAIKUTUKSET IHMISTEN ELINOLoihin JA ELINYMPÄRISTÖÖN	71
7.7 VAIKUTUKSET ILMASTOON	71
7.8 MUUT VAIKUTUKSET	73
8. OIKEUSVAIKUTUKSET JA TOTEUTTAMINEN	74

LIITTEET

Liite 1. Vireilletulovaiheen palaute ja vastineet

Liite 2. Luonnosvaiheen lausunnot ja mielipiteet sekä niihin laaditut vastineet

Liite 3. Ehdotusvaiheen lausunnot ja muistutukset sekä niihin laaditut vastineet

Liite 4. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

ERILLISET LIITTEET (lähtötietoaineistona kunnan www-sivuilla)

Mt 130 liikenneselvitys välillä Linnatuuli-Hyvinkää 2017

Janakkala, Punkan osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2018

Punkan osayleiskaava-alueen luontokartoitus 2018

Janakkalan Punkan osayleiskaava-alueen luontotietoselvitys 2018-2019

Janakkalan Punkan osayleiskaava-alueen ja asemakaava-alueen luontoselvitykset 2019

Kt 54 kehittämisseelvitys liitteineen 2020

Kt 54 Riihimäen kaupunkijakson aluevaraussuunnitelma 2022

Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen liikennesuunnittelu – päivitys 2022

1. TIIVISTELMÄ

1.1 Osayleiskaavan tarkoitus

Punkan osayleiskaavan alue sijoittuu Janakkalan eteläosaan rajoittuen sekä etelässä että idässä Riihimäen kaupungin rajaan. Lännessä yleiskaava-alueen rajaa Lopen kunnan raja. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 900 ha. Alue on yksityisessä omistuksessa lukuun ottamatta kunnan omistamia n. 3 hehtaarin ja n. 9 hehtaarin alueita.

Osayleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena yleispiirteisenä aluevarauskaavana. Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja se toimii siten ohjeena asemakaavaa laadittaessa. Kaavan mittakaava on 1:10 000.

Punkan osayleiskaavan suunnittelun tarkoituksena on määritellä teollisuus- ja työpaikka-alueiden sijoittumista. Alueella on vireillä myös Etelä-Janakkalan asemakaava valtatie 3 ja maantien 130 välisellä alueella, joka on saanut alkunsa mm. kahden yksityisen maanomistajan aloitteesta. Asemakaavoitettavien alueiden osalta on tarkoitus tutkia myös alueen liikenteelliset edellytykset. Lisäksi kaavalla todetaan nykyisen asutuksen suhde muuttuvaan maankäyttöön.

Suunnittelualueella on maatalousyrityksiä, joiden toimintaa yleiskaavalla on tarkoitus tukea. Myös suunnittelualueen ulkopuolella Piilonsuon alueella on yritystoimintaa, mm. betoni- ja asfalttijätteen vastaanottoa ja käsittelyä sekä hyödyntämistä. Yksityistietoimituksessa on yritysalueelle osoitettu Punkantien kautta tieyhteys, joka ulottuu osin osayleiskaavan alueelle. Tältä osin alueen uusien tieyhteysien osoittaminen yleiskaavassa on tarpeen.

Punkan kyläalueen osalta osayleiskaavassa on tarkoitus osoittaa kylämaiset rakentamisen alueet olemassa olevan rakentamisen osalta yritys- ja asuinalueiden, sekä mahdolliset kylämaisen asutuksen laajenemisalueet ja muut rakentamiseen osoitettavat alueet. Lisäksi kaavassa osoitetaan pääliikenneväylät sekä muut tarpeelliseksi katsotut ohjeelliset tiejärjestelyt ja -liittymät sekä rakentamisen ulkopuolelle jäävät aluevaraukset, kuten maa- ja metsätalousalueet ja mahdolliset virkistykseen ja luonnonsuojeluun osoitetut alueet. Samalla tunnistetaan alueella olevat luonnon- ja kulttuuriympäristön arvot.

Oikeusvaikutteinen osayleiskaava todentaa toteutuessaan kunnan maankäytön strategiaa mm. elinkeinoihin ja asumiseen liittyen, vastaten osaltaan Etelä-Janakkalan kehittämiselle asetettuihin tavoitteisiin.

1.2 Osallistuminen ja yhteistyö

1.2.1 Osayleiskaavan osallistumismenettely ja tiedottaminen

Punkan osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 63 §) edellyttämänä Janakkalan eteläosaan sijoittuvan yleiskaavahankkeen prosessiin kuuluvana asiakirjana. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on tuotu esille osallistumisen ja vuorovaikutuksen kannalta keskeiset kaavoituksen työvaiheet. Siinä on kerrottu myös, miten kaavan eri vaiheista tiedotetaan ja miten osalliset pääsevät vaikuttamaan kaavasuunnitteluun. Kaavasuunnittelun eri vaiheissa osallisilla on ollut mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua mielipiteensä kirjallisesti tai suullisesti. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa (OAS) on päivitetty tarvittaessa kaavaprosessin aikana ja se on kaavaselostuksen liitteenä.

Kaavaprosessin alkuvaiheessa järjestettiin yleisötilaisuus 16.8.2018 Tervakoskella, jossa esiteltiin kaavalle asetettuja tavoitteita sekä suunnittelualueen yleisesti.

Kaavoituksen vireilletulosta kuulutettiin 7.12.2018 Janakkalan kunnan verkkosivuilla, kunnan virallisella ilmoitustaululla sekä lehtikuulutuksella Janakkalan sanomissa sekä Aamupostissa. Virilletulosta tiedotettiin alueen maanomistajia myös erillisellä kirjeellä.

Luonnosvaiheessa lähetettiin kirjeet alueen maanomistajille sekä kuulutettiin kaavaluonnoksen nähtävilletulosta Janakkalan sanomissa, Aamupostissa sekä kunnan virallisella ilmoitustaululla ja verkkosivuilla. Lisäksi valmisteluvaiheessa järjestettiin yleisötilaisuus Kiipulassa 27.10.2020.

Ehdotusvaiheessa lähetettiin kirjeet alueen maanomistajille, sekä kuulutettiin kaavaehdotuksen nähtävilletulosta Janakkalan Sanomissa ja Aamupostissa 2.3.2023 sekä kunnan virallisella ilmoitustaululla ja verkkosivuilla 1.3.2023. Lisäksi aineistot olivat nähtävillä Tervakosken kirjastossa. Ehdotusvaiheen yleisötilaisuus pidettiin Teams-etäyhteydellä 7.3.2023. Ohjeellisen voimajohtolinjan sijaintiin tehtiin vielä muutoksia myöhemmin, josta kuultiin asianosaisia MRA 82 §:n mukaisesti kirjeitse.

1.2.2 Kaavaprosessi

Ajankohta	Kaavan vaihe	
2016	Päätöksenteko (kaavoituksen käynnistäminen ja alustavan kaava-alueen määrittäminen). Teknisen lautakunnan esitys kunnanhallitukselle Etelä-Janakkalan yleiskaavoituksesta 19.4.2016 § 30 Kunnanhallituksen päätös Etelä-Janakkalan osayleiskaavoituksen käynnistämisestä 2.5.2016 § 103	Aloitusvaihe
2017–2019	Lisäselvitysten tekeminen ja lähtötietoaineistojen keruu	
08–10/2018	OAS:n laadinta Yleisötilaisuus Tervakoskella 16.8.2018 Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu 12.10.2018	
11/2018-01/2019	Vireilletulo: Tekninen lautakunta 27.11.2018 § 203 Vireilletulokuulutus 7.12.2018 OAS nähtävillä 7.12.2018 – 11.1.2019	
01/2019-11/2020	Selvitysten laatiminen Viranomaisten työneuvottelut 5.12.2019, 31.1.2020, 6.3.2020 Kaavaluonnoksen laatiminen sekä luonnosvaiheen aineistojen nähtäville asettaminen: Tekninen lautakunta 13.10.2020 Kaavaluonnos nähtävillä 23.10.–23.11.2020 Lausunnot ja mahdollisuus mielipiteisiin Yleisötilaisuus Kiipulassa 27.10.2020	Valmisteluvaihe (luonnosvaihe)
01/2022-07/2023	Lisäselvitysten laatiminen Palautteiden käsittely, kaavaehdotuksen laatiminen ja päättäminen nähtäville asettamisesta: Teknltk 14.2.2023 § 24, Kh 20.2.2023 § 56 Kaavaehdotus nähtävillä 2.3.-3.4.2023 Lausunnot ja mahdollisuus muistutuksiin Yleisötilaisuus Teamsissä 7.3.2023 Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu 12.5.2023 Asianosaisten kuuleminen muutoksista 28.6.-31.7.2023	Ehdotusvaihe
08/2023-11/2023	Kaavaehdotuksen hyväksyminen: tekla - kunnanhallitus - valtuusto Hyväksymispäätöksestä on mahdollisuus hakea muutosta Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta.	Hyväksyminen
12/2023	Kaavan lainvoimaisuus	Voimaantulo

Osayleiskaavan suunnittelun vaiheista on kerrottu lisää luvussa 5, Osayleiskaavan suunnittelun vaiheet.

1.2.3 Viranomaisyhteistyö

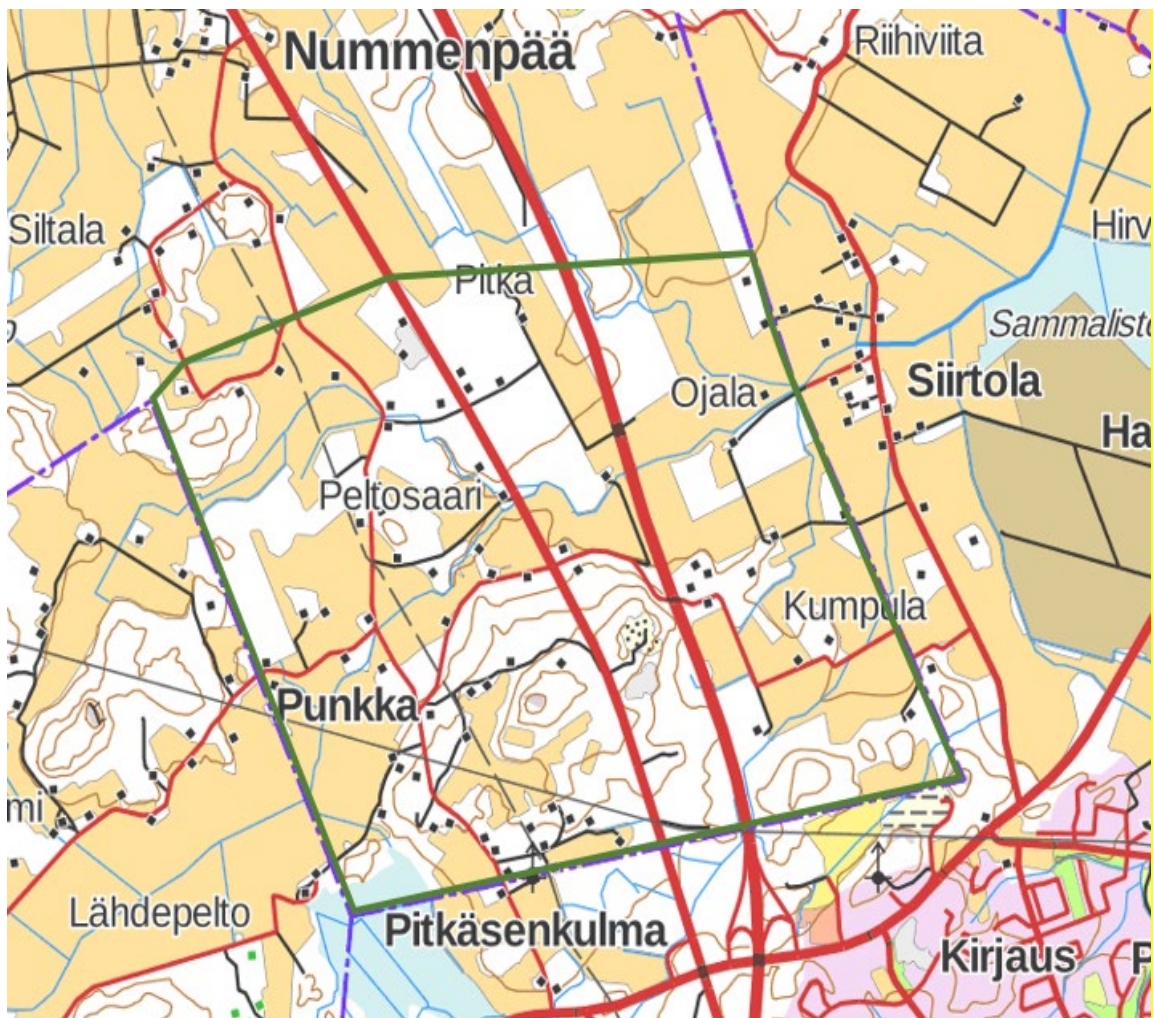
Yleiskaavatyön aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu (MRL 66 §) pidettiin 12.10.2018. Neuvottelussa käsiteltiin kaavoitukselle asetettuja tavoitteita ja selvitystarpeita. Lisäksi pidettiin erillinen neuvottelu Tukesin kanssa liittyen ilotulitevaraston sijaintiin kaava-alueella (8.11.2018). Ilotulitevaraston toiminta alueella on sittemmin loppunut. Työneuvottelussa 31.1.2020 käsiteltiin myös Punkkan osayleiskaavan luontoselvitystä. Mukana oli kunnan edustajien lisäksi viranomaisia ELY-keskuksesta sekä Hämeen liitosta. Riihimäen kaupungin kanssa on ollut yhteisiä neuvotteluja liittyen mm. Maantien 130 liikennejärjestelyihin, viimeisimmät 18.11.2021 ja 7.12.2021 sekä Kt 54 aluevaraussuunnitelman laadintaan.

Hämeen liiton kanssa keskusteltiin uuden ohjeellisen voimajohtolinjan sijainnista 28.4.2023. ELY-keskuksen toiveesta järjestettiin ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu 12.5.2023. Neuvotteluun osallistui kunnan edustajien lisäksi viranomaisia ELY-keskuksesta, Hämeen liitosta, Hämeenlinnan kaupungin museolta ja Riihimäen kaupungilta. Neuvottelussa käytiin läpi lausunnot ja sovittiin kaavaan tehtävistä muutoksista.

2. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Suunnittelualueen sijainti

Punkkan osayleiskaavan alue sijoittuu Janakkalan eteläosaan rajoittuen sekä etelässä että idässä Riihimäen kaupungin rajaan. Lännessä yleiskaava-alueen rajaa Lopen kunnan raja. Pohjoisraja kulkee Kotamäen ja Pitkän välisellä alueella. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 900 ha. Kaava laaditaan mittakaavassa 1:10 000.

Kuva 1. Kaava-alueen raja vihreällä viivalla.

2.2 Suunnittelualueen yleiskuvaus

Maastonmuodot ja maaperä ovat pitkälti muovanneet suunnittelualueen maankäyttöä. Tasaiset ja viljyvät alueet on otettu viljelykäyttöön, kun taas mäkisemmät, kivisemmät ja soisemmat alueet ovat muodostaneet metsätalouden toimintaympäristön. Alueen keskeltä etelä - pohjoissuunnassa kulkee myös kaksi merkittävää liikenneväylää, valtatie 3 (Helsinki-Tampere moottoritie) ja maantie 130 (Helsingintie), jotka halkaisevat alueen muodostaen merkittävää estevaikutusta.

Elinkeinotoiminta alueella on nykyisin melko vähäistä, keskittyen lähinnä Uramonmäkeen varasto- ja logistiikkatoimintojen muodossa. Uramonmäessä on toiminut ilotulitevarasto, jonka toiminta alueella on loppunut vuodenvaihteessa 2019-2020. Suunnittelualueelle on sijoittunut myös jonkin verran muuta yritystoimintaa lähinnä maantien 130 läheisyyteen, osin myös kyläalueelle. Lisäksi alueella harjoitetaan maa- ja metsätaloutta. Alueella toimii myös monia hevostiloja.

Alueen rakenne on pinnanmuodoiltaan kaksijakoinen, mikä on vaikuttanut alueen maankäytön kehittymiseen. Alueen pohjois-, itä-, länsi- ja lounaisosat ovat pinnanmuodoiltaan melko tasaista, pääosin savesta koostuvaa, alankoa, jolla viljelty peltoaukeat ja metsäalueet vuorottelevat. Pohjoisosien ainoa suurempi mäki on kaava-alueen luoteiskulmassa kohoava Kirkkosuonmäki. Punkanjoki kulkee tasaisten alueiden halki, virraten lännestä itään, joka kokonsa puolesta on enemmänkin oja.

Alueen eteläosat ovat pinnanmuodoiltaan mäkisempiä, mikä on muovannut alueen maankäyttöä metsätalouden suuntaan. Mäet koostuvat pääosin hiekkamoreenista ja hiekasta sisältäen myös joitakin pienialaisia kalliolaikkuja. Eteläosien korkeimmat mäet ovat valtatie 3:n itäpuolella sijaitseva Honkalanmäki, valtatie 3:n ja maantien 130 välissä sijaitseva Uramonmäki sekä maantien 130 länsipuolella kohoava Risumäki. Eteläosissa sijaitsevat viljelyaukeat ovat muuta kaava-alueen pienimuotoisempia ja pienialaisia.

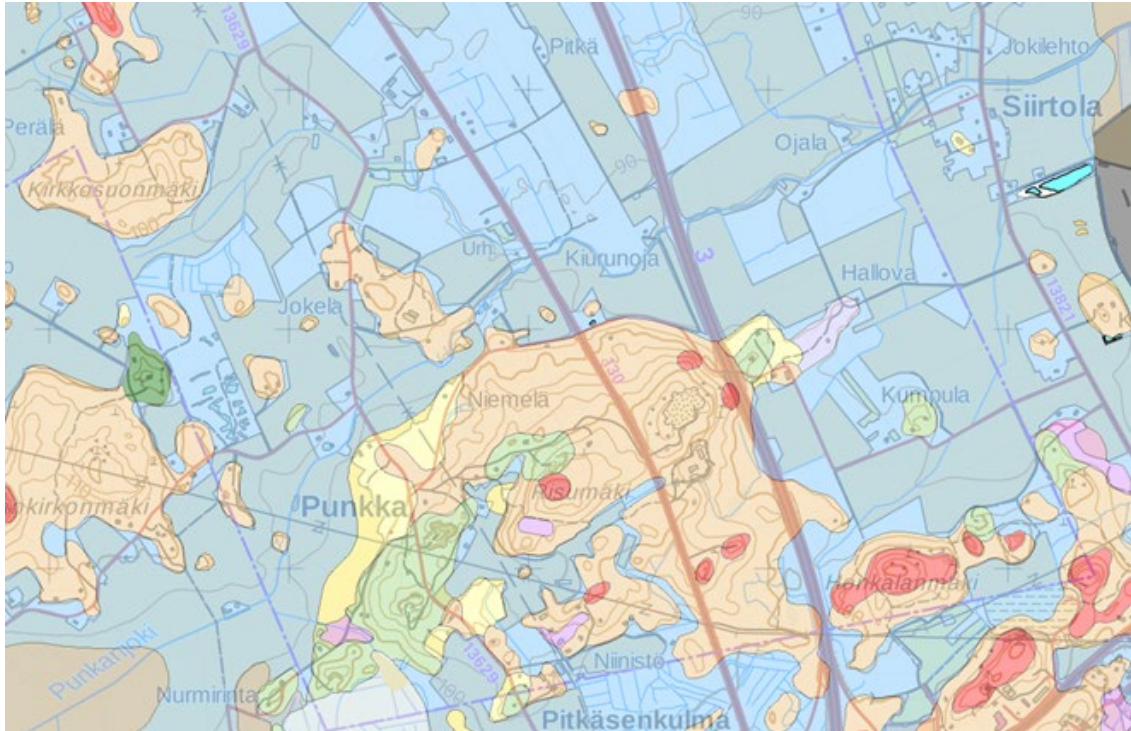
Pohjois-, länsi- ja itäosissa kaava-alueen asutus on muodostunut peltoaukeiden laitamille metsä-alueiden puolelle, monin paikoin matalien moreenikumpareiden tuntumaan. Mäkisemmässä eteläosassa asutus on sijoittunut rinnealueille, mäkien lakialueiden ja alavien alueiden väliin. Eteläosan asutus Punkan kylässä on muuta suunnittelualueen keskittyneempää.

Suunnittelualueella ei sijaitse toteutettuja luonnonsuojelualueita tai Natura 2000 – verkostoon kuuluvia alueita. Alueelta ei tunneta ennestään luonnonsuojelulain tai vesilain mukaisia kohteita. Alueen läpi on tunnistettu kulkevan maakunnallinen ekologisen yhteyden tarve.

2.2.1 Maaperä ja pinnanmuodot

Alue on pinnanmuodoiltaan kaksijakoinen, joka on vaikuttanut alueen maankäytön kehittymiseen. Alueen pohjois-, itä-, länsi- ja lounaisosat ovat pinnanmuodoiltaan melko tasaista alankoa. Alavien alueiden maaperä on pääsääntöisesti savea. Pohjoisosien ainoa suurempi mäki on kaava-alueen luoteiskulmassa kohoava Kirkkosuonmäki, jonka maaperä on hiekkamoreenia. Peltoalueiden keskellä sijaitsevilla metsäalueilla on lisäksi joitakin matalia kumpareita, joiden maaperä on hiekkamoreenia.

Suunnittelualueen eteläosat ovat pinnanmuodoiltaan mäkisempiä. Mäet koostuvat pääosin hiekkamoreenista ja hiekasta sisältäen myös joitakin pienialaisia kalliolaikkuja. Mäkisten alueiden ja savitasankojen väleissä esiintyy paikoitellen hietaa. Eteläosien korkeimmat mäet ovat valtatie 3:n itäpuolella sijaitseva Honkalanmäki, Valtatie 3 ja maantien 130 välissä sijaitseva Uramonmäki sekä maantien 130 länsipuolella kohoava Risumäki. Kaikissa kolmessa mäessä esiintyy maaperässä kalliota pienialaisesti. Mäki-alueilla on useita vanhoja pienialaisia hiekkakuoppia ja Uramonmäellä sijaitsee laajempi vanha maa-ainestenottoalue.

Kuva 2. Ote alueen maaperäkartasta (GTK Maankamara -karttapalvelu). Kartassa punaisella kallioalueet, oranssilla hiekkamoreeni, tummanvihreällä sora, vaaleanvihreällä hiehta, keltaisella karkea hiehta, violetilla hieno hiehta ja sinisellä savi. Ruskea kuvaa saraturvetta ja harmaa rahkaturvealueita.

Kuva 3. Suunnittelualueen ortoilmakuva rinnevalovarjostuksella (MML, Paikkatietoikkuna).

2.2.2 Maisema

Maakunnallisen maisematyyppijaottelun perusteella suunnittelualue kuuluu Salpausselän-Puujokilaakson viljelymaisemat -maisematyyppiin, jonka alueelle on tyypillistä Riihimäen ja Hyvinkään asutuskeskusten ja vilkkaasti liikennöityjen maanteiden läheisyys, maakunnan mittakaavassa melko laajat peltoaukeat ja useat keskisuuret jokireitit. (Hämeen liitto: Kanta-Hämeen ekologinen verkosto, Ramboll 2016)

Suunnittelualueen maisema on kaksijakoinen pinnanmuotojen ja maaperän vaikutuksesta kehittyneen maankäytön muodostaman maisemarakenteen vuoksi. Alavilla pohjois-, itä-, länsi- ja lounaisosilla aluetta maisemaa hallitsee viljelytoiminnan muodostamat melko laajat peltoalueet. Maisematila on melko avoin. Hajanaiset metsäalueet rajaavat peltoalueita muodostaen Kanta-Hämeeseen varsin tyypillistä vaihtelevaa viljelymaisemaa. Asutus on alavilla alueilla sijoittunut peltoalueiden laidoille metsäalueille, pääsääntöisesti matalien moreenikumpareiden ympäristöön. Alueen kaukomaisema on viljelytoiminnan vuoksi melko avointa. Peltoaukeille avautuvat näkymät ovat pääsääntöisesti keskipitkiä, metsäalueiden rajatessa näkymiä. Esimerkiksi Punkan kylästä avautuu varsin pitkä ja avara kaukomaisema kohti Kormua.

Eteläosan mäkinen alue muodostaa maisemaltaan muusta kaava-alueesta huomattavasti poikkeavan alueen. Alueen maisemarakennetta luonnehtivat metsäisyys ja mäkisyys. Eteläosan maisematila on melko sulkeutunutta ja pitkiä kaukonäkymiä ei alueella juurikaan esiinny. Asutus on sijoittunut rinnealueille, mäkien lakialueiden ja alavien alueiden väliin. Eteläosan peltoaukeat ovat muuta kaava-aluetta pienialaisempia muodostaen rajatumpia ja suljetumpia maisematiloja.

Ihmistoiminnan vaikutus näkyy alueen maisemassa laajasti. Peltoalueiden ja asutuksen lisäksi jäljet näkyvät liikenneverkon kautta. Valtatie 3 ja maantie 130 halkaisevat alueen kahtia etelä - pohjoissuunnassa muodostaen myös merkittävän maisematekijän alueelle. Eteläosissa on havaittavissa soranoton jälkiä maisemassa monin paikoin. Alueen eteläosassa kulkee myös voimajohtolinja, joka on maisemassa selkeästi erottuva kohde etenkin peltoaukeilla.

2.2.3 Asemakaavoitetut alueet

Suunnittelualueella ei sijaitse asemakaavoitettuja alueita. Etelä-Janakkalan asemakaava on viereillä maantien 130 ja valtatie 3 välisellä alueella.

2.2.4 Kylämaisemat

Suunnittelualueen asutus on kokonaisuudessaan kylämaista ja haja-asutustyyppistä. Kylämaisemat asuinalueet muodostuvat hajanaisesta asutuksesta sekä maatilojen talouskeskuksista. Tilojen toimialoja ovat kasvinviljely, erikoiskasvintuotanto ja hevostalous. Asutus on sijoittunut pääsääntöisesti metsäalueille peltoaukeiden laitamille. Asutuksen ja maatilatoiminnan lisäksi kylämaisemille on sijoittunut myös jonkin verran yritysten toimitaloja.

2.2.5 Palvelut

Julkiset palvelut

Suunnittelualueella ei sijaitse julkisia palveluita. Suunnittelualueen lähimmät Janakkalan ala- ja yläluokkien koulut sijaitsevat Tervakoskella. Myös muut keskeiset julkiset palvelut sijaitsevat Tervakoskella.

Muut palvelut

Alueella toimii useita hevostalleja, jotka tarjoavat ratsastuspalveluita. Lisäksi alueella toimii jonkin verran muita yrityksiä ja yhdistyksiä, joilla on monenlaista toimintaa.

Kaupallisia palveluita alueella ei sijaitse. Suunnittelualue sijaitsee lähellä Riihimäen kaupunkia, jossa on tarjolla laajemmin kaupallisia palveluita. Riihimäen ABC:lle on suunnittelualueen eteläreunalta matkaa noin 0,5 km. Muihin kaupallisiin palveluihin on alueen eteläreunalta matkaa muutamia kilometrejä.

2.2.6 Matkailu

Alueen matkailuvaltoisuus on vähäinen. Alueella ei sijaitse varsinaisia matkailupalveluja.

2.2.7 Lomarakentaminen

Alueen lomarakentaminen on varsin vähäistä vesistöjen vähäisyyden vuoksi. Osaa vanhoista asuinrakennuksista saatetaan käyttää vapaa-ajan asuntoina.

2.2.8 Erityistoiminnot

Nykyisellään alueella ei sijaitse erityistoimintoja. Uramonmäellä on aiemmin sijainnut Moxom Oy:n ilotulitevarasto. Moxom Oy on kuitenkin myynyt omistamansa kiinteistön ja yrityksen toiminta alueella on loppunut. Tällä alueella on kuitenkin edelleen varastorakennuksia.

2.2.9 Harrastus- ja virkistysalueet sekä virkistysyhteydet

Suunnittelualueen vapaa-ajan harrastustoiminta perustuu pääosin jokamiehenoikeuteen. Lisäksi alueella sijaitsee muutamia hevostalleja, jotka tarjoavat mahdollisuuksia ratsastustoimintaan. Maantien 130 varrella sijaitsee agilitytoimintaa harrastavan seuran halli ja alue.

2.2.10 Maa- ja metsätalousalueet

Alueen hallitseva maankäyttömuoto asutusalueiden ja muiden rakennettujen alueiden ulkopuolella on maa- ja metsätalous. Suunnittelualueen tasaisemilla pohjois-, itä-, länsi- ja lounaisosilla maatalous on hallitseva maankäyttömuoto laajojen peltoaukeiden myötä. Peltoalueiden reunoilla ja väleissä sijaitsevien metsäsaarekkeiden maankäyttömuotona on pääosin metsätalous rakennettujen alueiden lisäksi. Suunnittelualueen mäkisemmässä eteläosassa peltojen määrä on vähäisempi ja laajuus pienempi, ja alueen hallitsevana maankäyttömuotona on metsätalous asutuksen lisäksi.

2.3 Maanomistus

Suunnittelualue on yksityisessä omistuksessa lukuun ottamatta Janakkalan kunnan omistamia n. 3 hehtaarin ja n. 9 hehtaarin alueita.

2.4 Väestö ja elinkeinorakenne

Väestö

Janakkalan kunnan virallinen asukasluku 31.12.2021 oli 16 340 asukasta. Koko kunnan alueella väestö jakautui ikäluokittain seuraavasti 31.12.2021:

- 0-14 -vuotiaiden osuus väestöstä, 16,2 %
- 15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä, 58,8 %
- 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä, 25 %

Janakkalan päätaajamat ovat Turenki ja Tervakoski. Kunnan taajama-aste oli vuonna 2020 77,1 %, eli suunnilleen 12600 asukasta asui taajamissa. Näistä Turengissa asui n. 7660 ja Tervakoskella n. 4200 henkilöä.

Yleiskaavan suunnittelualueella asuu noin 200 asukasta.

Työpaikka- ja elinkeinorakenne

Kunnassa olevien työpaikkojen määrä vuonna 2020 oli 4764, josta alkutuotannon työpaikkojen osuus oli 4,9 %, jalostuksen osuus 28,4 % ja palvelutyöpaikkojen osuus 65,1 %.

Kunnan suurimmat työnantajat Janakkalan kunnan lisäksi ovat Kiipulasäätiö, Lidl Suomi Ky, Valio Oy, Tervakoski Oy, Froneri Finland Oy sekä Kolmeks Oy.

2.5 Yhdyskuntatekninen huolto

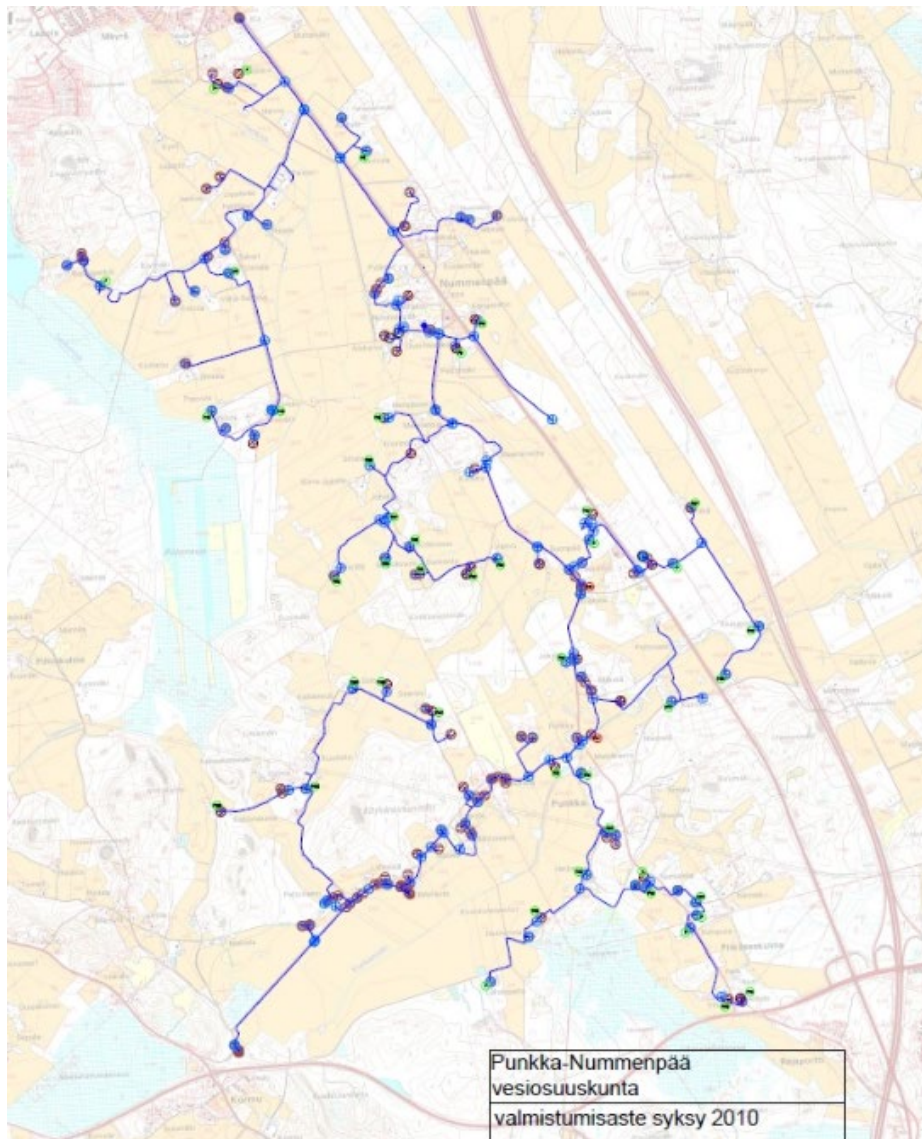
2.5.1 Vesihuolto ja viemäröinti

Janakkalan Vesi vastaa kunnallisesti vesi- ja viemäriverkostosta asemakaava-alueilla. Janakkalan Veden jätevedenpuhdistus on keskitetty Turengin jätevedenpuhdistamolle. Vedenhankinta perustuu pohjaveden käyttöön. Janakkalan Vedellä oli vuonna 2010 käytössä viisi vedenottamo eli Hallakorpi, Kalpalinna, Leppäkoski/Rahittu, Kirkonkylä ja Kuumola. Yksityisiä vedenottamoita Janakkalassa ovat Kiipulasäätiö, Hiihtokeskus, Kaipiala, Valio ja Harvialan koulukoti. Suunnittelualue ei kuitenkaan kuulu Janakkalan Veden nykyiselle toiminta-alueelle sijaiten myös melko

kaukana muilta Tervakosken asemakaavoitetuilta alueilta. Janakkalan Vesi toimittaa talousveden Punkan-Nummenpään, Uhkoilan, Koljalan-Vuorten kylän ja Rastilan vesiosuuskunnille. Suunnittelualueella ei ole tällä hetkellä Janakkalan Veden vesihuoltoverkostoja.

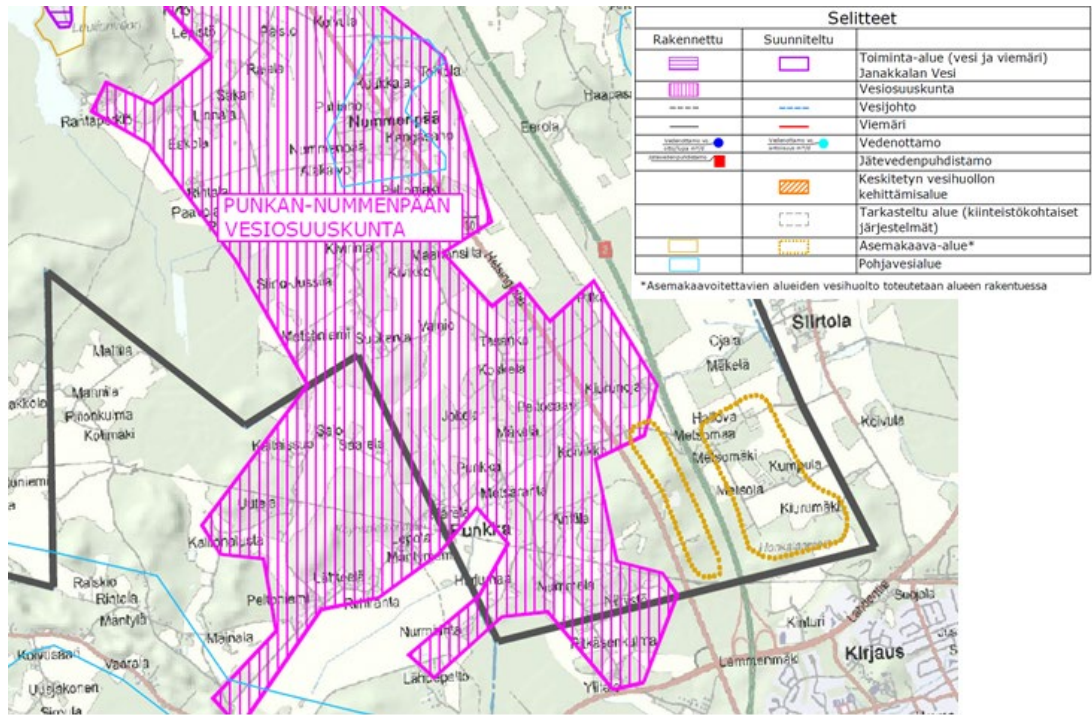
Suuri osa suunnittelualueesta kuuluu Punkan-Nummenpään vesiosuuskunnan toimialueelle. Vesiosuuskunta saa puhtaan veden Janakkalan Vedeltä Tervakosken suunnasta. Vesiosuuskunta johtaa jätevedet Loppi-Riihimäki siirtoviemäriin Lopen Kormussa. Kaikkiaan vesiosuuskuntaan kuuluu noin 135 kiinteistöä. Osuuskuntaan kuuluu kiinteistöjä myös Lopen ja Riihimäen puolella, suunnittelualueen länsi- ja eteläpuolella.

Janakkalan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa on tarkasteltu vesi- ja jätevesiverkoston nykytilaa, kehittämistarpeita ja -toimenpiteitä. Kehittämissuunnitelmassa suunnittelualueelle on merkitty Punkan-Nummenpään vesiosuuskunnan toiminta-alue. Toiminta-alue on vahvistettu, joten alueella sijaitsevien asuinkiinteistöjen tulee liittyä vesiosuuskuntaan. Lisäksi kehittämissuunnitelmaan on merkitty suunnitelman tekoaikaan asemakaavoitettavaksi hahmotellut alueet, joiden vesihuolto toteutetaan alueen rakentuessa. Asemakaavoitetuilla alueilla vesihuollon järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti Janakkalan Vesi.

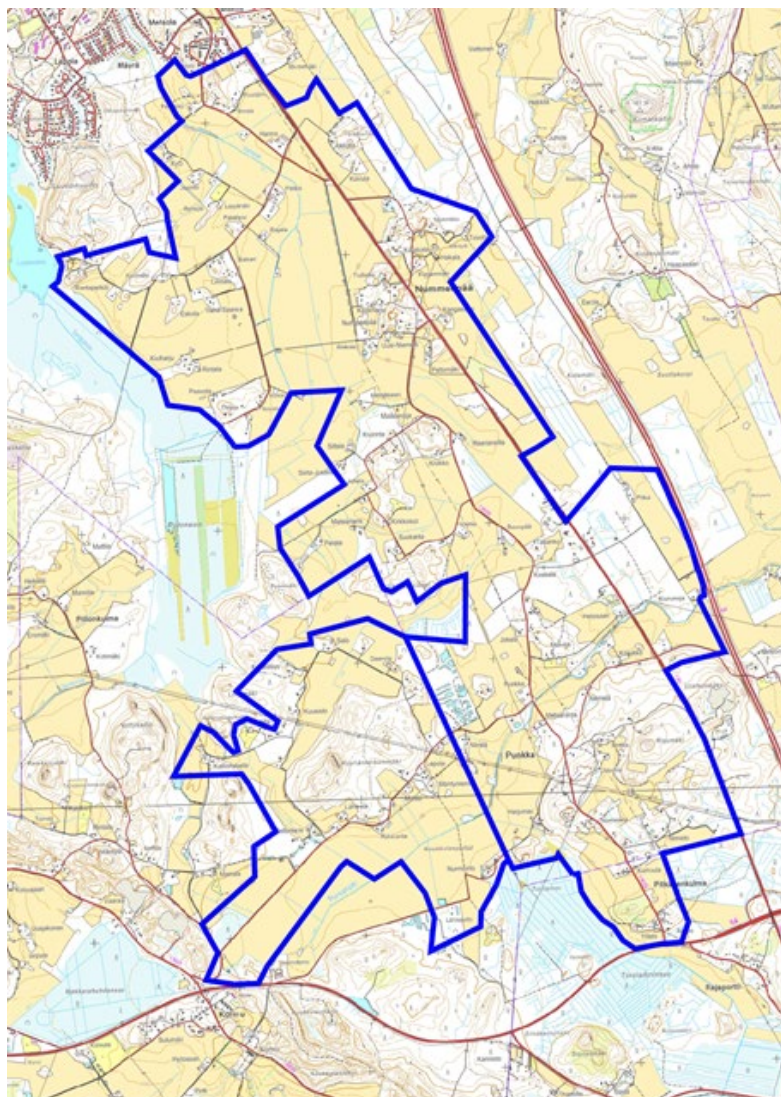

Kuva 4. Punkan-Nummenpään vesiosuuskunnan verkostokartta vuodelta 2010.

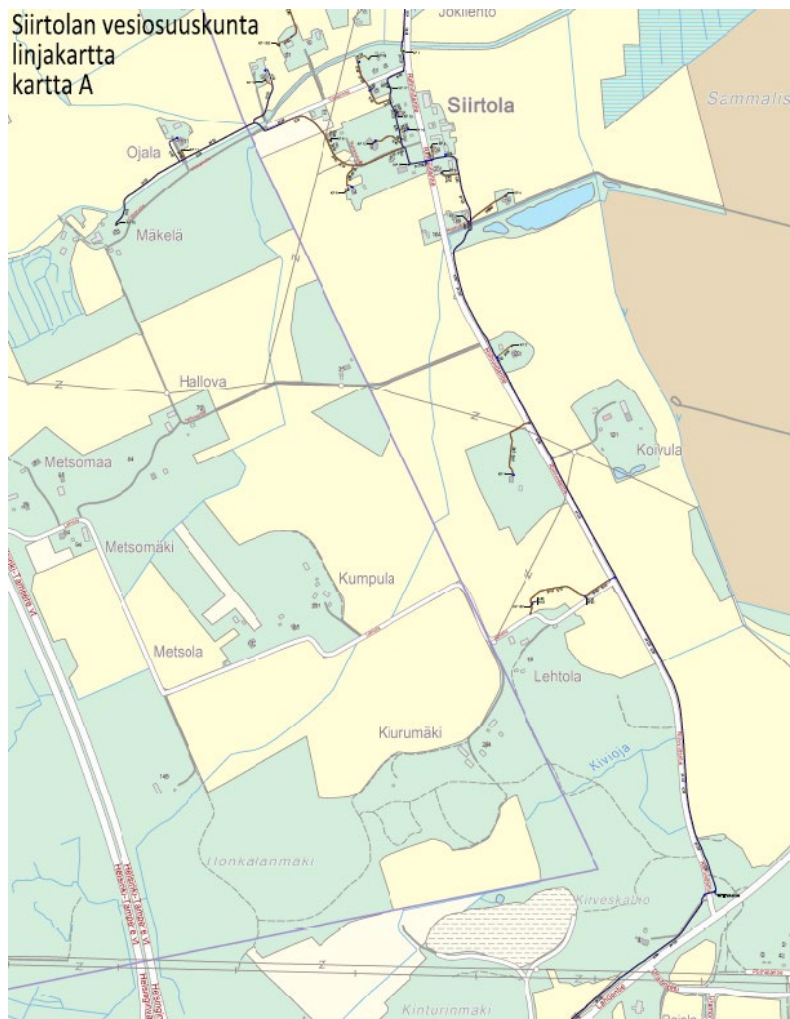
Suunnittelualueen itäpuolella Riihimäellä toimii Siirtolan vesiosuuskunta. Kuvassa 7 on esitetty Siirtolan vesiosuuskunnan verkostokartta Janakkalan ja Riihimäen rajan lähistöllä. Siirtolan verkoston yksi haara ulottuu myös Janakkalan puolelle Ojalaan ja Mäkelään, verkosto sijoittuu suunnittelualueella kartan pohjoisosassa esitetyn mukaisesti.

Kuva 5. Ote Janakkalan vesihuollon kehittämissuunnitelman suunnitelmakartasta ja merkkien selitteet.

Kuva 6. Punkan-Nummenpään vesiosuuskunnan vahvistettu toiminta-alue.

Kuva 7. Suunnittelualueen itäpuolella Riihimäellä toimivan Siirtolan vesiosuuskunnan verkostokartta.

Riihimäen Vesi toimii Riihimäen kaupungin alueella, suunnittelualueen eteläpuolella. Riihimäen kaupunginvaltuusto on hyväksynyt vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen 4.3.2013. Vesijohto- ja jätevesiverkon toiminta-alueet ovat yhtenevät. Toiminta-aluekartta on esitetty kuvassa 8.

Kuva 8. Riihimäen Veden toiminta-aluekartta.

2.5.2 Energiahuolto

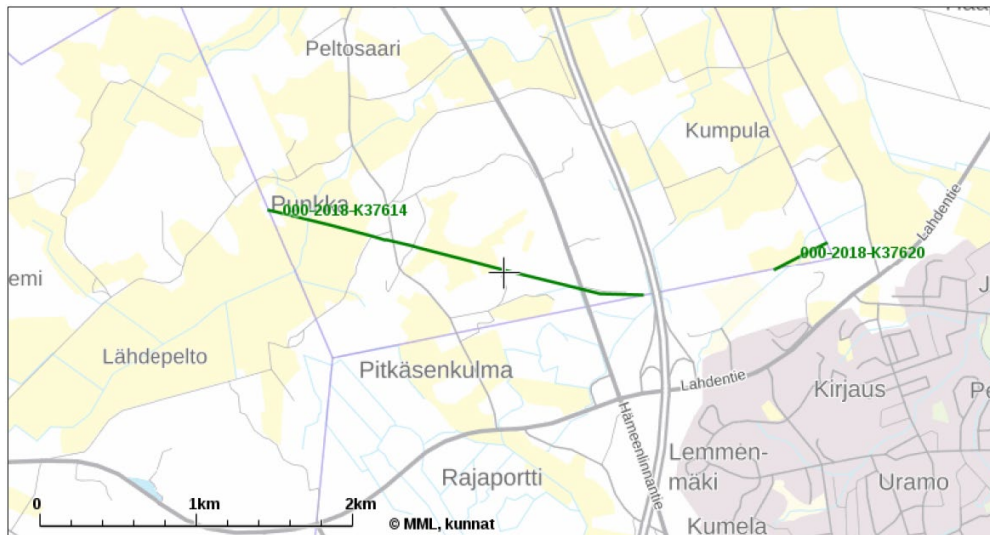
Suunnittelualueen läpi etelä - pohjoissuunnassa kulkee Gasgrid Finland Oy:n kaasun siirtoverkosto. Kyseessä on osa Suomen korkeapaineista kaasun siirtoverkosta. Suunnittelualueen läpi kulkeva maakaasuputki kulkee Mäntsälästä Hämeenlinnan kautta Tampereelle. Varsinaiseen maakaasun jakeluun soveltuvaa verkostoa ei alueella sijaitse.

Janakkalan kunnan rajan välittömässä läheisyydessä, Riihimäen puolella sijaitsee Gasum Oy:n Pitkäsenkulman venttiili- ja linkkiasema. Alueella on noin 63 metriä korkea linkkimasto. Maston haruksista yksi sijaitsee Janakkalan puolella.

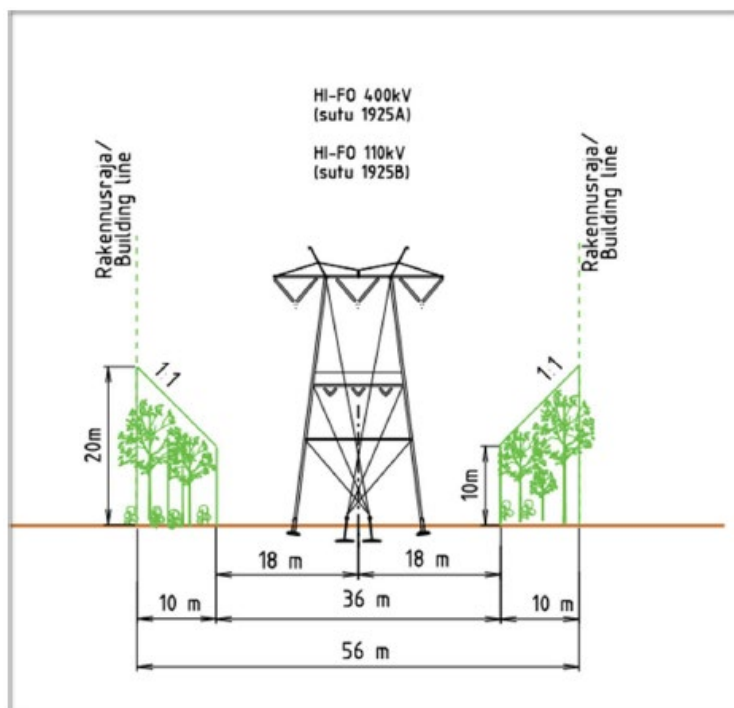

Kuva 9. Kaasun siirtoverkoston sijainti suunnittelualueella. Linkkimasto sijaitsee kaasuputken välittömässä läheisyydessä, sen länsipuolella.

Suunnittelualueen eteläosassa kulkee itä – länsisuunnassa voimajohto Hikiä - Forssa (400 kV + 110 kV). Johtoalue on näkyvä elementti etenkin peltoaukeilla. Fingridin 110 + 400 kV voimajohtojen on lunastettu kiinteistön käyttöoikeuden supistus 56 metriä leveälle johtoalueelle. Lunastettu voimajohtoalue rajoittaa mm. rakennusten sijoittamista. Voimajohtoalue muodostuu 36 metriä leveästä johtoaukeasta ja 10 metriä leveistä reunavyöhykkeistä, joilla puuston kasvua on rajoitettu. Rakentamisrajoitusta merkitsevät rakennusrajat ulottuvat 28 metrin päähän voimajohtojon keskilinjasta eli kattavat koko johtoalueen.

Kuva 10. Voimajohdon sijainti suunnittelualueella.

Kuva 11. Periaatekuva voimajohtoalueen rakenteesta (400kV + 110 kV).

2.6 Liikenne

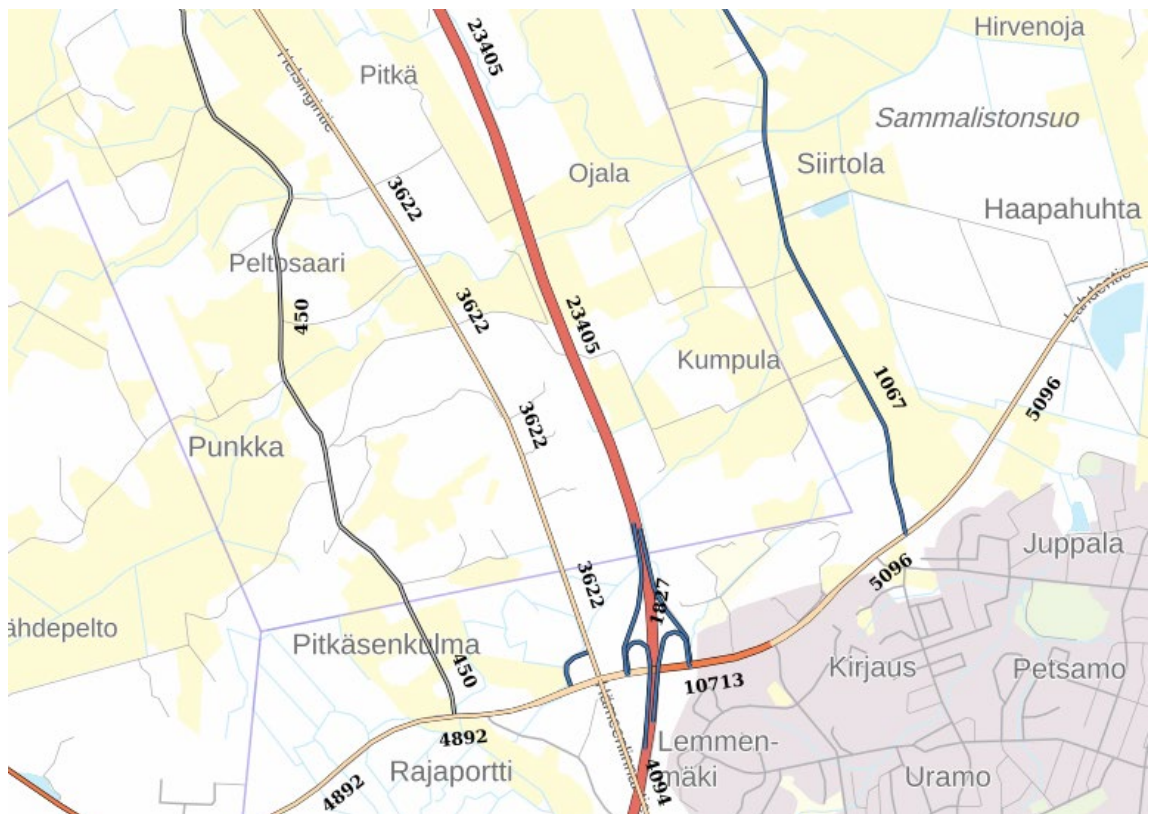
2.6.1 Tiestö

Suunnittelualue sijaitsee liikenteellisesti hyvällä paikalla hyvien valtakunnallisten kulkuyhteyksien varrella. Suunnittelualueen läpi etelä – pohjoissuunnassa kulkevat valtatie 3 (Helsinki – Tampere moottoritie) sekä seututie 130 (vanha kolmostie). Lähin liittymäalue, jolla on mahdollista vaihtaa valtatieltä 3 seututielle 130, sijaitsee Riihimäen kaupungin puolella, reilun puolen kilometrin etäisyydellä suunnittelualueen eteläreunasta. Tässä kohdassa, hieman suunnittelualueen eteläpuolella kulkee kantatie 54 (Hollola – Riihimäki – Tammela), joka on merkittävä itä – länsisuuntainen tieyhteys.

Valtatien 3 länsipuolinen liikenne kulkee pääosin Punkantietä ja maantietä 130 pitkin. Suunnittelualueen sisäiseen liikenteeseen suuntautuvan liikenteen merkittävin väylä onkin juuri Punkantie (tienro. 13629), joka kulkee pohjois-etelä –suuntaisten valtaväylien suuntaisesti. Tie johtaa kantatieltä 54 kohti Tervakoskea Nummenpään, jossa Punkantie liittyy maantiehen 130.

Valtatien 3 itäpuolisen osan liikenne tukeutuu Riihimäen puolella valtavyölien suuntaisesti kulkevaan Riihiviidantiehen (13821). Koska suunnittelualueen merkittävimmät liikenneväylät kulkevat pääosin etelä – pohjoissuunnassa valtavyölien mukaisesti, on itä – länsisuuntaisia yhteyksiä vähän. Ainoan valtatie 3 ylittävän yhteyden alueella muodostaa Uramonmäen pohjoispuolitse Punkantieltä Riihiviidantielle kulkeva tie, joka alkaa Väinöntienä jatkuen moottoritien itäpuolella Lehtola-nimisenä. Punkantieltä (13629) lähtee kaksi tieyhteyttä (Loikkolantie ja Koukkulantie), jotka kulkevat kantatielle 54 kohti Lopen Kormua. Suunnittelualueella on lisäksi muiden haja-asutusalueen yksityisteiden muodostama tieverkosto.

Väylävirasto teettää vuosittain koko maan kattavat liikennemääräkartat. Laskentavuosi ja laskentatarkkuus vaihtelevat tiekohtaisesti. Vuoden 2022 liikennemääräkartan mukaan valtatie 3 keskimääräinen vuorokausiliikenne (=KVL) on suunnittelualueen kohdalla 23405 ja kantatie 54 risteuksen eteläpuolella 23679 ajon./vrk, josta raskaan liikenteen osuus on noin 11 %. Seututiellä 130 KVL on suunnittelualueen kohdalla 3622 ja kantatie 54 liittymän eteläpuolella 4094 ajon./vrk, josta raskaan liikenteen osuus on noin 6 %. Kantatie 54 KVL on valtatie 3 länsipuolella 4892, valtatie 3 ja Kirjauksentien välillä 10713 ja Kirjauksentien itäpuolella 5096 ajon./vrk, josta raskaan liikenteen osuus on valtatie 3 länsipuolella noin 12 %, valtatie 3 ja Kirjauksentien välillä noin 8 % ja Kirjauksentien itäpuolella noin 16 %. Punkantien KVL on 450 ajon./vrk, josta raskaan liikenteen osuus on noin 8 %. Suunnittelualueen itäpuolella Riihimäellä kulkevan Riihiviidantien KVL on 1067 ajon./vrk, josta raskaan liikenteen osuus on noin 5 %.

Kuva 12. Ote liikennemääräkartasta 2022, jossa tiekohtaisesti keskimääräinen vuorokausiliikenne KVL ajon./vrk. (Väylävirasto, Suomen Väylät karttapalvelu).

2.6.2 Kevyen liikenteen verkosto

Suunnittelualueella ei ole kevyen liikenteen verkostoa. Kevyt liikenne käyttää alueella tieverkkoa.

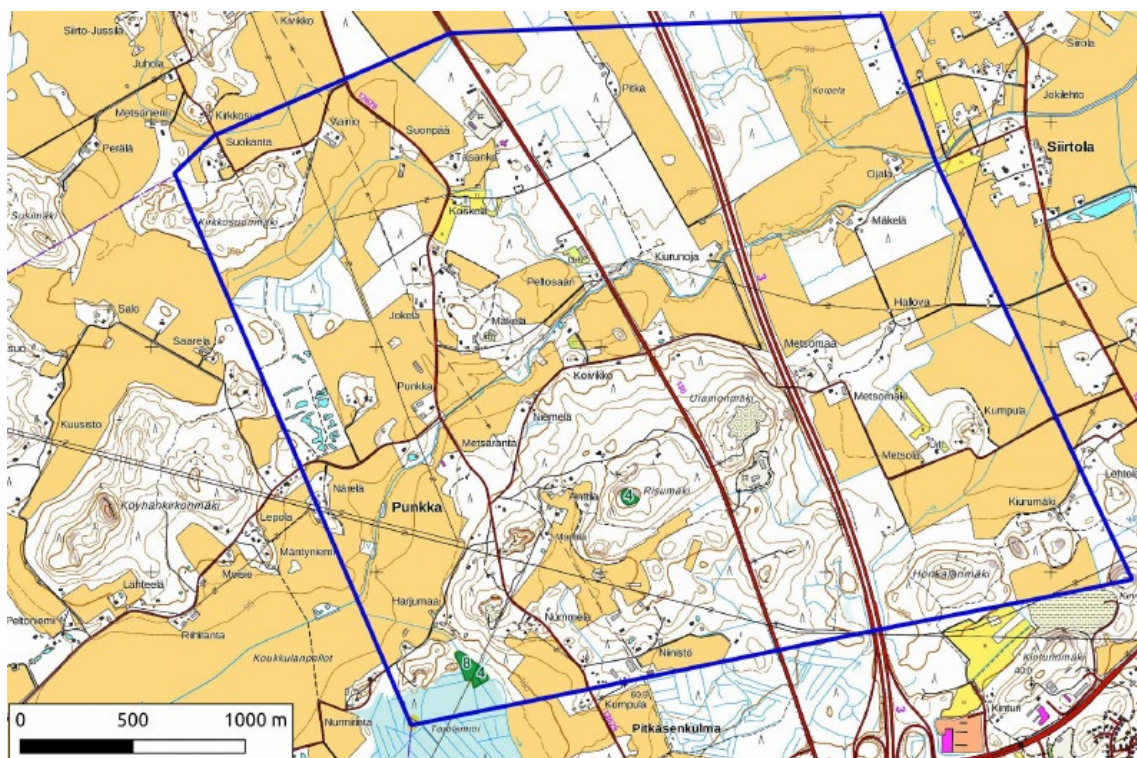
2.6.3 Joukkoliikenne

Suunnittelualueen läpi kulkee linja-autojen valtakunnallista kaukoliikennettä valtatie 3 pitkin. Alueen kohdalla ei kuitenkaan ole kaukoliikenteen linjoilla käytössä olevia pysäkkejä. Lähin pysäkki sijaitsee Kormuntien eritasoliittymässä, noin 4 km suunnittelualueen rajasta etelään. Välittömästi suunnittelualueen eteläpuolella sijaitsevalla kantatiellä 54 kulkee Forssa – Riihimäki - sekä Loppi

Luontokartoituksessa selvitettiin myös viitasammakon esiintymistä alueella. Viitasammakolle mahdollisia esiintymisalueita tunnistettiin alueelta kaksi, Punkanjoki ja kaava-alueen länsirajalla sijaitsevat vanhat ns. rutakuopat, joista aikanaan on kaivettu pelloille turvepitoista maanparannusainetta. Inventoinnissa ei havaittu viitasammakon esiintymis- tai lisääntymisalueita osayleiskaava-alueella. (Lehtinen, A 2018).

Alueen kaavoitusta varten laadittiin **Janakkalan Punkan osayleiskaava-alueen luontotietoselvitys 2018** (päiväys 15.3.2019). Selvityksen yhteydessä toteutettiin maastokatselmus. Selvityksen ja katselmuksen tavoitteena oli selvittää osayleiskaava-alueen mahdollisia olemassa olevia luontotietoja. Työssä hankittiin alueelta olemassa olevat luontotietoaineistot, arvioitiin eri asioiden ja lajien selvitystarve sekä annettiin suositukset mahdollisten selvitysten toteuttamisesta ja aikataulutuksesta. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Luontotietoselvityksen mukaan pohja-aineistoissa ei ollut alueella tietoja luonnonsuojelulain tai vesilain kohteista. Metsälain erityisen tärkeiksi elinympäristöiksi alueelta on tunnistettu kaksi kohdetta, Risumäen kallio ja Torolammin avosuo. (Luontoselvitys Metsänen 2019). Kohteet on esitetty kuvassa 15.

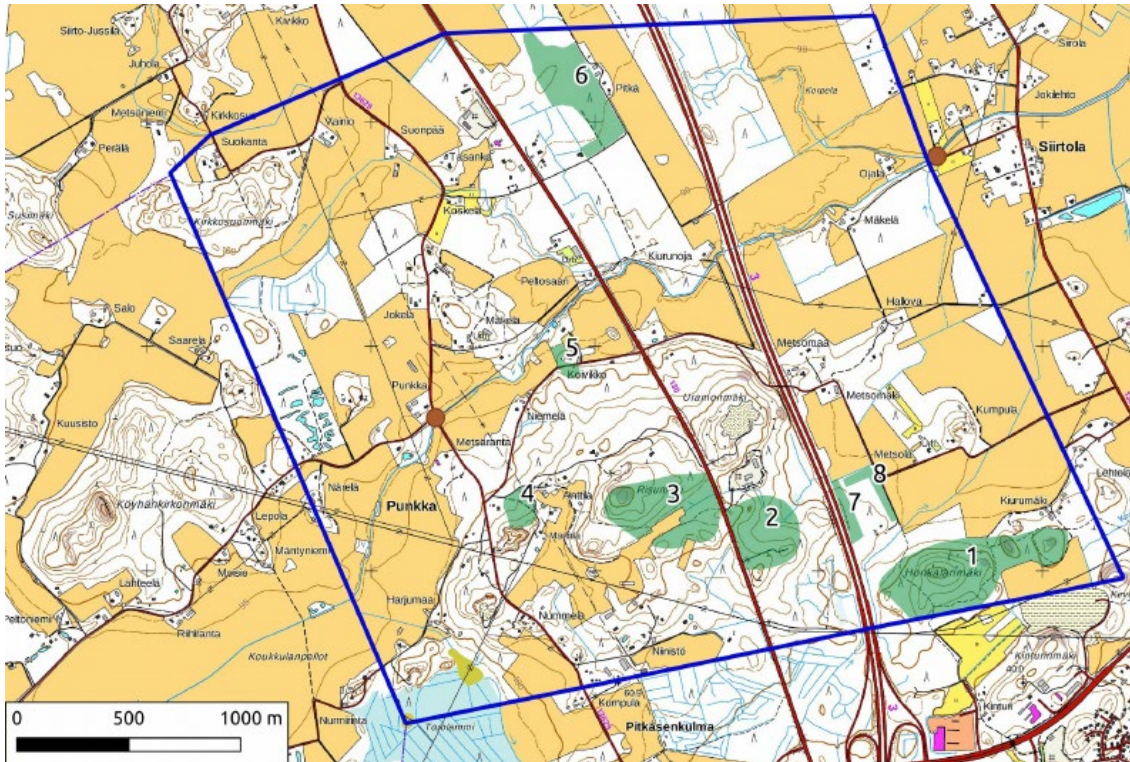

Kuva 15. Punkan selvitysalueen metsälakikohteet vihreällä (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Selvitysalueelta tehdyssä liito-oravaselvityksessä löydettiin neljä lajille soveliaasta kohdetta (alueet 1–4), joista yhdeltä (Risumäki, 3) löydettiin merkkejä lajin esiintymisestä [Lehtinen, A. 2018]. Alueelta ei ollut tiedossa muita aikaisempia havaintoja liito-oravasta. Lisäksi maastokatselmuksen yhteydessä alueelta löydettiin kaksi pienialaista (7 ja 8) ja yksi laajempi lajille potentiaalinen kohde (6) (Luontoselvitys Metsänen 2019). Kohteet on esitetty kuvassa 16.

Alueen liito-oravalle soveliaat metsäkuviot ovat todennäköisesti soveltuvia myös METSO-ohjelmaan. Puusto on paikoin iäkstä ja lahopuutakin on muodostunut. Lisäksi Risumäen ympäristössä liito-oravalle soveltuvan elinympäristön ulkopuolella on vanhempaa mäntyvaltaista metsää, joka täyttäne METSO-ohjelman valintaperusteet. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Selvitysalueelta ei löydetty olemassa olevia tietoja saukosta. Hieman alueen pohjoispuolelta on kuitenkin havaintoja. Maastokatselmuksen yhteydessä Punkanjoelta löydettiin saukon ulosteita kahdesta kohtaa. Toinen havaintopaikoista on niukasti selvitysalueen ulkopuolella. Havaintojen valossa saukko käyttää Punkanjokea ainakin jossain määrin liikkumiseensa. (Luontoselvitys Metsänen 2019). Ulostoiden havaintopaikat on esitetty kuvassa 16.

Kuva 16. Punkan selvitysalueen liito-oravalle mahdolliset alueet vihreällä, havaittu esiintymisalue (3) ja saukon jätöshavainnot ruskeilla ympyröillä. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Alueelta ei ollut tiedossa olevia lepakkohavaintoja. Riihimäeltä, jossa lepakoita on kartoitettu ja harrastettu enemmän, on kuitenkin havaintoja pohjan- ja isolepakoista. Alueen sijainti eteläisessä Suomessa, alueen osittainen metsäisyys, Punkanjoki, monet vanhat rakennukset sekä se, että alue on monin paikoin valaisematon, tekee siitä potentiaalisen lepakoille. Alueen tietyt osat soveltuvat todennäköisesti hyvin lepakoiden ruokailu- ja kauttakulkualueiksi. Lepakot saattavat myös päivähtiä, rakennusten lisäksi, alueen kolouissa ja muissa vastaavissa paikoissa, kuten linnunpöntöissä. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Luontotietoselvityksen mukaan Punkanjoki sivuhaaroineen ja rantametsineen omaa todennäköisesti paikoin luontoarvoja. Luonnontilaisen kaltaisena säilyneitä osuuksia löytyy ainakin Korpelan peltojen länsipuolisella metsäalueella ja Kiurunojan kohdalla. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Punkan seutu ei kuulu linnustolle arvokkaiksi määriteltyihin IBA-, FINIBA- tai MAALI-alueisiin. Alueen mahdolliset pesälinnustoarvot kytkeytyvät alueen varttuneisiin tai niitä vanhempiin metsiin, joita ovat liito-oravalle soveliaat elinympäristöt ja mahdollisesti METSO-ohjelmaan soveltuvat kohteet. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Luontotietoselvityksessä ei löydetty olemassa olevia tietoja viitasammakosta, eikä sitä ole tavattu alueella vuonna 2018 suoritetussa kartoituksessa. Selvitysalueella ei myöskään ole tekijän kokemuksen perusteella direktiivikorennoille hyvin soveltuvaa ja potentiaalista elinympäristöä. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

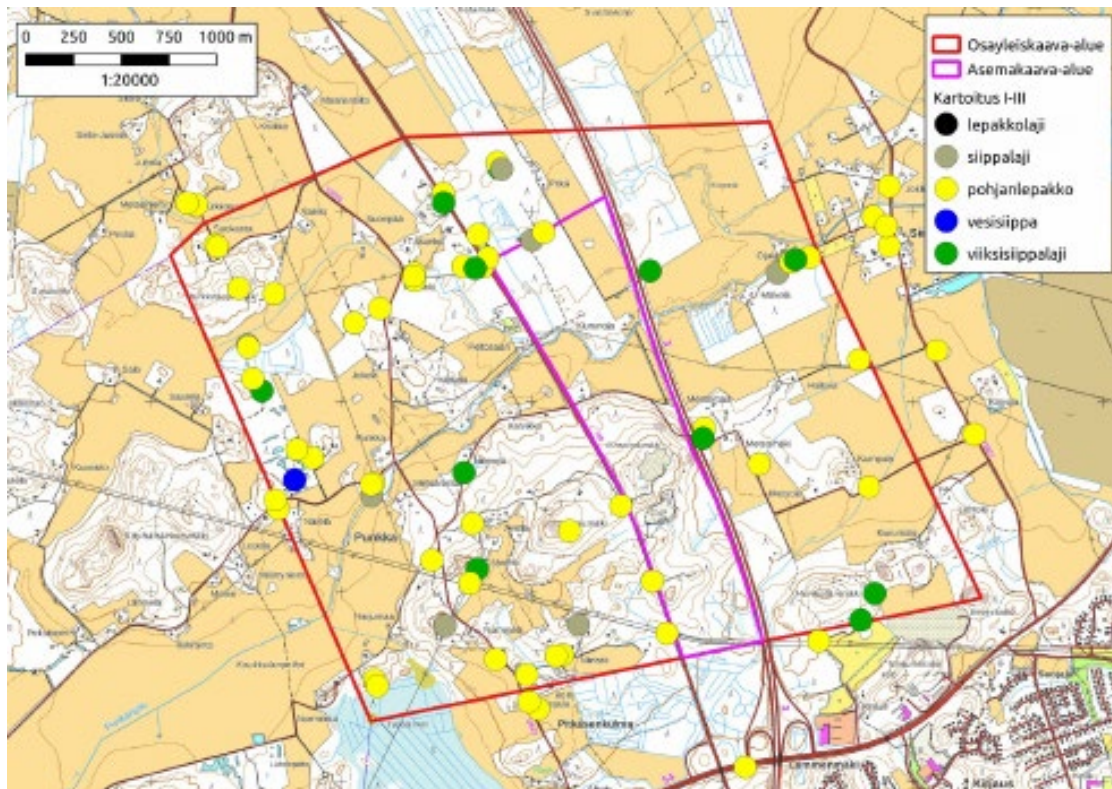
Luontotietoselvityksessä arvioitiin myös kirjoverkkoperhoselle potentiaalisten elinympäristöjen esiintymistä alueella. Kirjoverkkoperhonen on EU:n luontodirektiivin II liitteessä mainittu laji, jonka suojelemiseksi on perustettava erityisten suojelutoimien alueita, sekä liitteessä IV mainittu laji, joka edellyttää tiukkaa suojelua ja on Suomessa rauhoitettu luonnonsuojeluasetuksella. Selvitysalueella kirjoverkkoperhoselle potentiaalista elinympäristöä havaittiin ainakin eteläosan voimalinja-alueella. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Hämeen ELY-keskukselta saaduista Hertta-tiedoissa oli kaksi lajia selvitysalueelta, isotoukohärkä ja valkolehdokki. Isotoukohärkä on havaittu vanhassa hoitamattomassa puutarhassa vuonna 2014. Laji on uusimmassa uhanalaisuusluokituksessa silmällä pidettävä (NT) laji. Valkolehdokin havaintotieto on vuodelta 2013, ja osoitettu kilometrin tarkkuudella (Honkalanmäki NE, polun vieressä kuusi-sekametsän valoisampi aukio). Laji on rauhoitettu, mutta ei uhanalainen. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

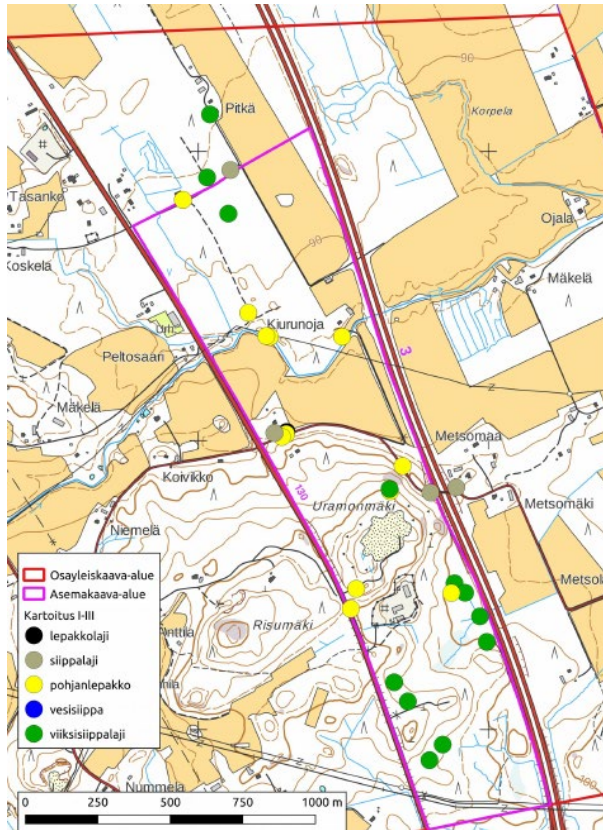
Alueen kaavoitusta varten on laadittu **Janakkalan Punkan osayleiskaava-alueen ja Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen luontoselvitykset 2019** (päiväty 11.12.2019). Selvityksen tavoitteena oli selvittää osayleiskaava-alueen ja asemakaava-alueen keskeisimmät aikaisemmassa luontotietoselvityksessä potentiaalisiksi tunnistetut luonto- ja lajistoarvot. Näitä olivat luonnonsuojelu-, vesi-, ja metsälain mukaiset lakikohteet, liito-oravan, saukon ja lepakoiden esiintyminen sekä maakunnallinen ekologinen yhteys. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Luontoselvityksessä ei keväällä 2019 löydetty merkkejä liito-oravan esiintymisestä potentiaalisiksi arvioituista kohteista. Myöskään Risumäen alueelta, jossa lajista oli havaintoja keväällä 2018, ei löydetty merkkejä. Aluetta oli harvennushakattu. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Tulevan asemakaava-alueen lepakoiden aktiivikartoitus toteutettiin maastotyönä tekemällä reittilaskenta kävellen, alueellinen lajikartoitus ja kesäyhdyskuntalaskenta. Loppuosa suunnittelualueesta kartoitettiin auto- ja aktiivikartoituksen yhdistelmänä yleiskaavatasoisesti. Selvitysalueella ja sen läheisyydessä havaittiin pohjanlepakoita, viiksisiippalajeja ja määrittämättömiä siippoja sekä vesisiippa. Selvästi runsain laji oli pohjanlepakko, joka toisaalta korostuu autokartoituksissa. Lepakot jakautuivat alueelle melko tasaisesti ja selviä keskittymiä ei havainnoista tulkittu. Alueen lepakkotiheydet ovat melko alhaisia, tosin vastaavia autokartoituksia on tehty vielä vähän Suomessa ja vertailuaineistot siten puuttuvat. (Luontoselvitys Metsänen 2019). Suunnittelualueella tehdyt lepakkohavainnot on esitetty kuvissa 17 ja 18.

Kuva 17. Osayleiskaava-alueen kaikki lepakkohavainnot lukuun ottamatta asemakaavoitettavaa aluetta. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

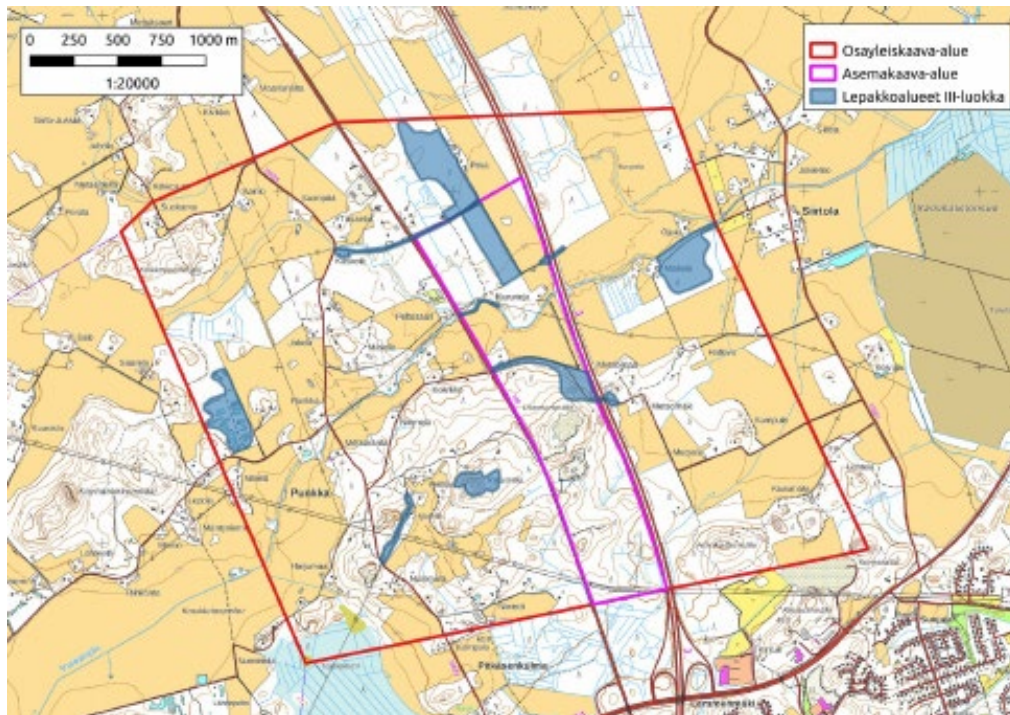

Kuva 18. Asemakaavoitettavan alueen kaikki lepakkohavainnot. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Lepakoiden esiintymistä alueella tutkittiin myös käyttäen passiividetektoreita. Passiividetektorit rekisteröivät tulevalta asemakaavan alueelta verrattain vähän lepakoiden ääniä. Vain yksi laite rekisteröi yli 100 ääntä, sekin elokuussa. Osayleiskaavan alueella äänijaksoja oli verraten vähän, mutta muutamassa laitteessa äänitteitä oli hyvin. Vanhat savenottoaltaat osoittautuivat lepakoiden aktiivisesti käyttämäksi kohteeksi kesä–heinäkuussa, Ojala kesäkuussa ja Pitkässä oleva moottoritien alitus elokuussa. Pohjanlepakko oli runsain äänitetty laji, tosin yhden paikan (savenottoaltaat) havainnot nostivat lajisuhdetta. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

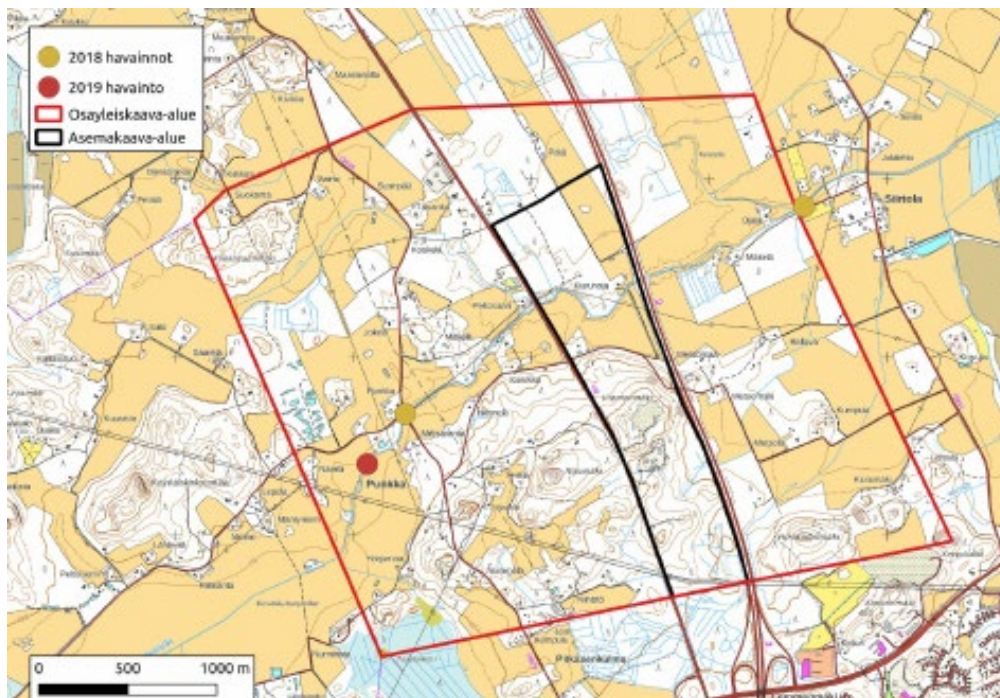
Alueella sijaitsevat ennen vuotta 1985 rakennetut rakennukset ovat todennäköisesti lepakoille potentiaalisia paikkoja päivehtiä tai lisääntyä. Kriteerit täyttäviä rakennuksia on alueelta tunnistettu yhteensä 74 kappaletta. Selvitysalueella sijaitsee todennäköisesti kohtalaisesti (osayleiskaava-alue) ja niukasti (asemakaava-alue) lepakoille soveltuvia puita, jotka voivat toimia päiväpiilopaikkoina. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Aktiivikartoituksien ja passiividetektorien havaintojen sekä elinympäristötarkastelun perusteella alueelle rajattiin lepakoille tärkeimpiä saalistusalueita ja siirtymäreittejä. Alueelta tunnistettiin vain III-luokan kohteita. (Luontoselvitys Metsänen 2019). Lepakoille tärkeimmiksi arvioidut alueet on esitetty kuvassa 19.

Kuva 19. Lepakoille tärkeimmät alueet sinisellä. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

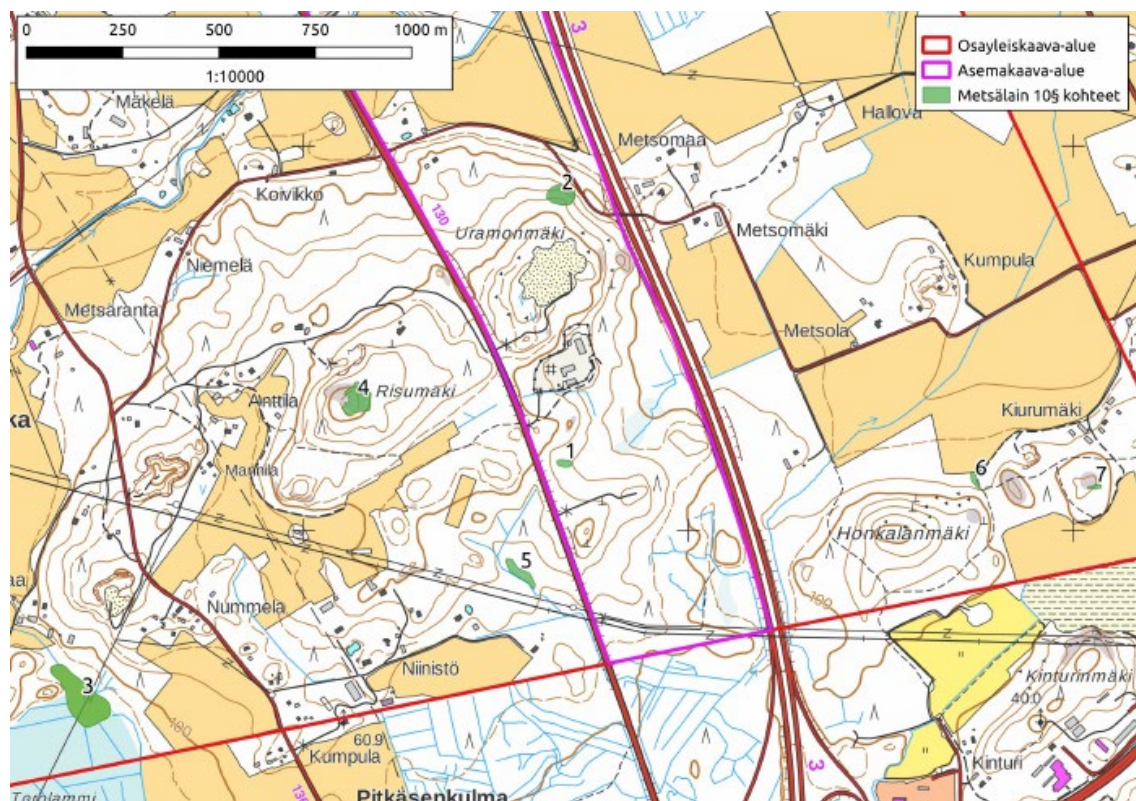
Maastokaudella 2019 saukosta ei tehty suoria havaintoja, mutta saukon ulosteita löydettiin uudesta kohtaa Punkanjokea, selvitysalueen länsiosasta. Punkanjoki saa alkunsa lähteistä ja vesi on kirkasta. Saukko tai saukot todennäköisesti käyttävät Punkanjokea siirtymäreittinään. (Luontoselvitys Metsänen 2019). Saukon ulostehavainnot on esitetty kuvassa 20.

Kuva 20. Saukon ulostehavainnot selvitysalueella. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Selvitysalueelta ei ollut pohja-aineistoissa tietoja luonnonsuojelulain tai vesilain kohteista. Metsälain erityisen tärkeiksi elinympäristöiksi alueelta on tunnistettu aiemmin kaksi kohdetta, Risumäen kallio ja Torolammin avosuo. Kohteet on tunnistettu alueen luontotietoselvityksessä (Luontoselvitys Metsänen 2019) ja ne löytyvät myös Metsäkeskuksen avoimista paikkatietoaineistoista. Alueelta ei löydetty kauden 2019 selvityksissä luonnonsuojelu- ja tai vesilain kohteita. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Metsälain 10§:n mukaisia mahdollisia kohteita löydettiin asemakaava-alueelta kaksi kappaletta. Eteläisempi on pienialainen lehtokorpi (kohde 1), jossa kasvaa muun muassa kotkansiipeä. Lehtokorvet ovat uhanalaisia, vaarantuneita (VU) luontotyyppejä. Etelä-Suomessa ne luokitellaan erittäin uhanalaisiksi (EN). Pohjoisempi kohde on kallio (kohde 2), johon yhdistyy myös louhikkoa. Osayleiskaava-alueelta löydettiin vastaavia kohteita viisi kappaletta. Kohde 3 on lounaisosassa sijaitseva pieni rämesuo, joka on tyyppiltään lähinnä tupasvillarämettä. Tupasvillarämeet ovat silmälläpidettäviä (NT) luontotyyppejä, Etelä-Suomessa vaarantuneita (VU). Kohde 4 on Risumäen lakialueella sijaitseva kalliokohde, jossa kasvaa harvakseltaan vanhoja puita. Kohde 5 on pienialainen lehtokorpi, jossa kasvaa saniaisia. Kohteessa on myös lahoppua, mutta se on hieman heikentynyt ajourien ja ojan vuoksi. Kohde 6 on Honkalanmäessä sijaitseva lyhyt noro, jonka yläpuolinen osa on suoristettu ojaksi. Kohde 7 on Honkalanmäessä sijaitseva pieni avokallio, jossa jyrkähköt reunat. (Luontoselvitys Metsänen 2019). Kohteet on esitetty kuvassa 21.

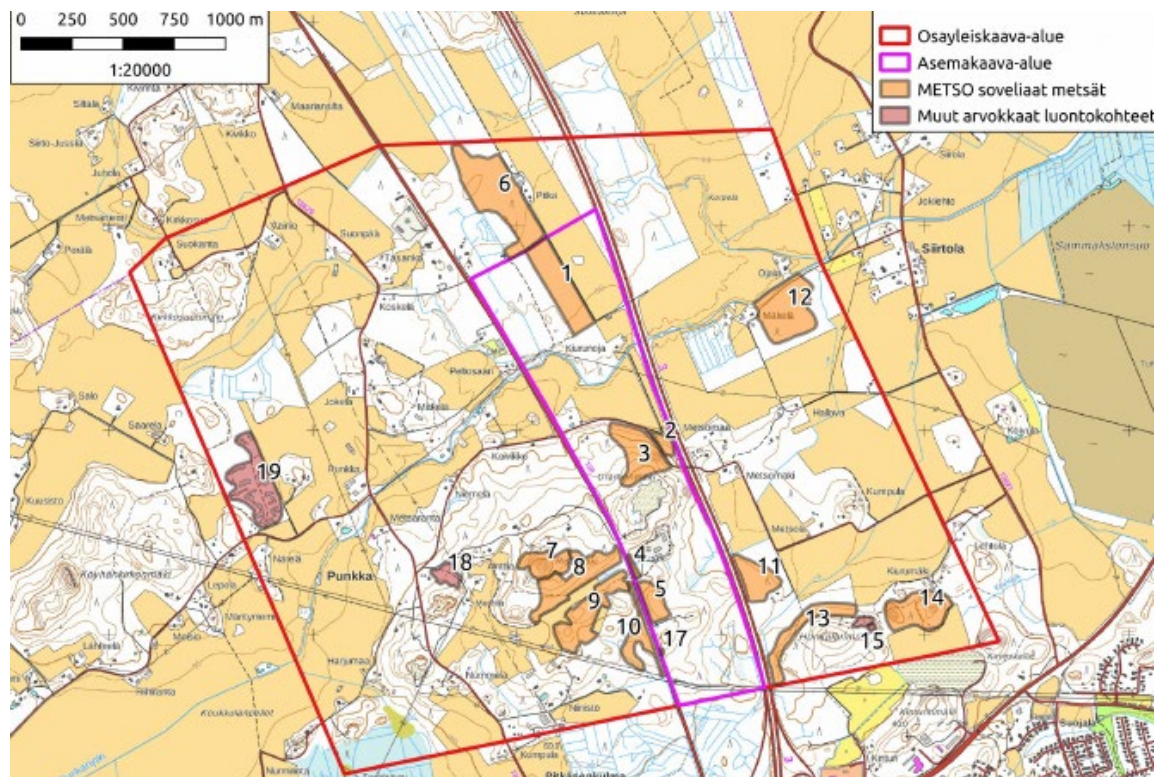

Kuva 21. Punkan selvitysalueen metsälakikohteet vihreällä. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Asemakaava-alueelta rajattiin viisi METSO-ohjelmaan soveltuvaa kohdetta, joilla on luontoarvoja. Kohteet ovat II ja/tai III-luokan alueita. Kohde 1 on Pitkän alueen vanhaa kuusivaltaista mustikkatyyppin metsää, jossa on myös hieman lahoppuustoa ja riistapolkuja. Kohde 2 on pieni moottoritien ja Lehtolan -tien väliin jäävä kuusivaltainen metsä, jossa on lahoppuustoa. Kohde 3 on rinnemetsä Lehtolan tien eteläpuolella. Ylemmänä puusto on iäkästä männikköä ja kangasmetsää, mutta rehevöityy ja muuttuu kuusivaltaiseksi alempana rinteessä. Kohteen sisälle jää yksi edellä mainittu metsälain kohde. Kohde 4 on pienialainen haapaa ja kuusta kasvava kaistale vanhan Helsingintien varressa. Lehtomaisessa kankaassa on jo lehdonkin piirteitä ja kasvillisuutta. Kohde 5 on liito-oravalle soveliaista kuusikkoa, jossa seassa hieman haapaa. Tähän kohteeseen sisältyy myös yksi edellä mainittu metsälain kohde. (Luontoselvitys Metsänen 2019). METSO-soveliaat asemakaava-alueen kohteet on esitetty kuvassa 22.

Osayleiskaava-alueelta rajattiin METSO-ohjelmaan soveltuviksi kohteiksi yhdeksän aluetta läpikäydyistä liito-oravalle potentiaalisista metsistä ja muista ennakolta potentiaalisista paikoista. Kohde 6 on jatkumoa kohteelle 1. Se on kuusivaltaista luonnontilaisen kaltaista vanhaa metsää, jossa kulkee riistapolkuja. Alueella on myös kolohaapoja ja isoja muurahaiskekoja, jotka kuvastavat alueen luonnontilaisuutta. Lahoppuutakin on kohtuullisen paljon. Keväällä alueella havaittiin uhanalainen hömötiainen (VU). Kohde 7 on Risumäen laella olevaa vanhaa kalliomännikköä. Puusto on yli 100-vuotiaista ja lahoppuutakin on kalliometsäksi hyvin. Rajaukseen sisältyy aiempi metsälakikohde. Kohde 8 rajautuu edelliseen ja jatkuu etelään ja itään. Alue on kuusivaltaista tuoretta ja lehtomaista kangasta. Puustoa on hieman harvennettu, mutta se on iäkästä (80–100-

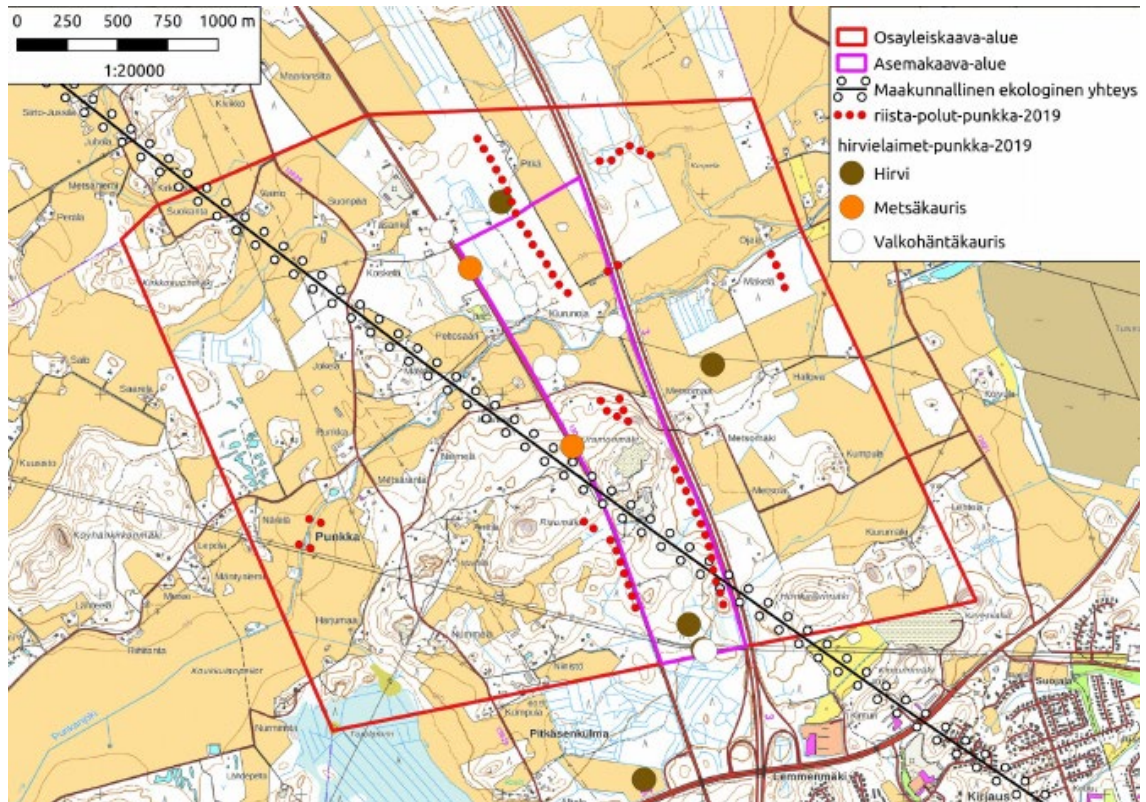
vuotiasta). Paikoin alue on myös liito-oravalle sovelias. Kohteella havaittiin rauhoitettu valkolehdokki. Kohde 9 on metsätyypeiltään alueen 8 kaltaista. Sitä on vastikään harvennettu, mutta alue on edelleen liito-oravalle sovelias. Keväällä alueella havaittiin uhanalainen hömötiainen (VU). Kohde 10 rajautuu vanhaan Helsingintiehen. Puusto on kuusivaltaista, mutta paikoin kasvaa myös järeitä haapoja. Tiensuuntaisesti kulkee riistapolku. Kohteeseen sisältyy aiemmin mainittu metsälakikohde (lehtokorpi). Kohde 11 sijaitsee moottoritien itäpuolella. Se on pienialainen, mutta runsaslahopuustoinen. Ylimmällä kohtaa kasvaa mäntyjä, muuten alue on kuusivaltainen mustikkatyyppin metsä. Alueella havaittiin rusokantokääpä, joka on silmälläpidettävä (NT) laji ja hyvä vanhan metsän indikaattori. Kohde 12 sijaitsee alueen koillisosassa. Kohteen itäpuoli on nuorempaa sekämetsää, joka on pääasiassa kuusikkoa. Laitapuissa oli tuulihaukan risupesä. Länsipuoli on vanhempaa ja runsaslahopuustoista. Seassa on myös koivupötkkelöitä ja mäntyjä. Alueella havaittiin uhanalainen töyhtötiainen ja siellä sijaitti pöllönpönttö. Kohteen pohjoisreuna rajautuu Punkanjokeen, joka on rehevää ja omaa paikoin jopa lehtomaisia piirteitä. Kohde 13 sijaitsee Honkalanmäessä. Puustoltaan iäkkäin ja eniten haapaa kasvava ala kiertää kapeana vyönä moottoritietä mäen pohjoispuolelle. Alue on liito-oravalle sovelias. Alueella ja muuallakin Honkalanmäessä on runsaasti polkuja joita ulkoilijat käyttävät ahkerasti. Kohde 14 on Honkalanmäen itäinen osa. Puusto (mäntyä ja kuusta) on iäkästä ja sammalpeite melko yhtenäinen. Alueella havaittiin muun muassa pyy ja sulkasammalta. Rajaukseen sisältyy metsälakikohde. (Luontoselvitys Metsänen 2019). Osayleiskaava-alueen METSO-soveliaat kohteet on esitetty kuvassa 22.

Kuva 22. METSO-soveliaat kohteet sekä muut arvokkaat kohteet. (Luontoselvitys Metsänen. 2019).

Muiksi arvokkaiksi kohteiksi alueelta rajattiin pieni Honkalanmäessä oleva louhikko, kallio ja iso siirtolohkare (kohteet 15 ja 16), Vanhan Helsingintien varressa ollut paahdeseinämä, jossa kasvoi silmälläpidettävää (NT) kissankäpälää (kohde 17), liito-oravalle sovelias metsäkuvio Mannilan ja Anttilan tilojen itäpuolella (kohde 18) ja alueen itäosan vanhat savenottoaltaat (kohde 19), joilla lepakoiden lisäksi voi olla merkitystä mm. vesilintujen pesimäpaikkoina. (Luontoselvitys Metsänen 2019). Muut arvokkaat kohteet on esitetty kuvassa 22.

Hirvieläinten käyttämiä riistapolkuja ja itse havaintoja hirvieläimistä kirjattiin ylös kaikkien inventointien yhteydessä (Luontoselvitys Metsänen 2019). Havainnot ja maakunnallinen ekologinen yhteys sekä riistapolkujen sijaintoja on esitetty kuvassa 23.

Kuva 23. Punkan selvitysalueen läpi kulkeva maakunnallinen ekologinen yhteys, hirvieläinhavainnot ja riista-polut. (Luontoselvitys Metsänen 2019).

2.7.4 Pohjavesialueet

Suunnittelualueella ei sijaitse pohjavesialueita. Suunnittelualueella lähimmät pohjavesialueet ovat Kormun pohjavesialue alueen lounaispuolella ja Hirvenojan pohjavesialue koillispuolella. Lähimmillään Kormun pohjavesialue on reilun 800 metrin päässä suunnittelualueen lounaisnurkasta ja Hirvenojan pohjavesialue reilun 1,4 kilometrin päässä alueen koillisnurkasta.

2.7.5 Pintavedet ja tulvariskialueet

Suunnittelualueen ainoa vesistö on länsi – itäsuunnassa alueen halki virtaava pieni Punkanjoki. Punkanjoki sijaitsee Kokemäenjoen vesistöalueella, Vanajan reitin valuma-alueen Puujoen alueella sekä Punkanjoen valuma-alueella. Punkanjoen latvat sijoittuvat Lopen ja Janakkalan kuntien sekä Riihimäen kaupungin alueelle. Joki laskee Puujokeen Ryttylän taajaman tuntumassa Hausjärvellä. Puujoki virtaa edelleen Vettenjakamon ja Hiidenjoen kautta Vanajaveden Miemalanselkään. [Hämeen ELY-keskus 2015].

Punkanjoen valuma-alue on kooltaan 48 km² muodostuen suurelta osin viljellyistä pelloista. Järviä ei joen valuma-alueella ole. Valuma-alueen maaperä on pääosin savea. [Hämeen ELY-keskus 2015]. Joen pituus on n. 13,5 km. Jokea ei ole voimakkaasti muutettu [Ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertta 2014]. (Vanajavesikeskus 2017).

Punkanjoki on pääosin n. 0,5-1 metriä leveä, minkä vuoksi "oja" voisi olla vesistölle jopa oikeampi nimi. Suunnittelualueen kohdalla Punkanjoki kulkee pääosin peltoaukeiden keskellä ja reunoilla, alittaen alueen merkittävimmät liikenneväylät. Joen uoma vaikuttaa suunnittelualueella pääsääntöisesti peratulta, mutta joitakin luonnontilaisen kaltaisena säilyneitä osuuksia saattaa olla varsinkin metsäsaarekkeiden kohdalla.

Punkanjoelle ei ole erikseen asetettu erillistä alinta rakentamiskorkeutta tai tulvarajaa. Riihimäen pienvesiselvityksestä (2020) käy ilmi, että Hämeen ELY-keskuksen mukaan erityisesti kesäaikaan vettä joessa on vähän ja virtaus on lähes olematonta (Laine 2017). Lisäksi ilmenee, että Punkanjoki ei ole tulvaherkkä. Janakkalan rakennusjärjestyksen mukaan alimman rakentamiskorkeuden on oltava vähintään yhden metrin ylävesirajaa korkeammalla. Jos ylävesirajaa ei tunneta, on alimman rakentamiskorkeuden oltava vähintään puolitoista metriä keskivedenkorkeudesta.

Suunnittelualue sijaitsee vedenjakaja-alueella, sillä sen vedet virtaavat kahteen eri päävesistö-alueeseen. Valtaosa alueesta kuuluu Punkanjoen valuma-alueeseen, joka laskee Hausjärven Ryttylässä Puujokeen, kuului Vanajan reitin valuma-alueeseen, joka on osa Kokemäenjoen vesistöaluetta. Alueen luoteiskulma kuuluu Tervajoen alaosan alueeseen, joka kuuluu myös Vanajan reittiin, samoin kuin pieni osa kaava-alueen länsirajalla olevaa Alasjärven valuma-aluetta. Alueen lounaiskulma Risumäen ja harjun eteläpuolella kuuluu Vantaan – Herajoen valuma-alueeseen, joka kuuluu Vantaanjoen vesistöalueeseen, joka laskee vetensä Suomenlahteen Helsingin Vanhankaupunginlahdella.

Kuva 24. Suunnittelualueen valuma-alueet. Vesistöt sinisellä ja valuma-alueiden rajaukset tummalla viivalla. (SYKE, Karpalo-karttapalvelu).

Punkanjoen valuma-alueen osille on toteutettu yleiskaavatasoinen hulevesiselvitys vuonna 2016 (SITO). Selvitys koski Punkkanjoen ja Riihiviidanojan osia valuma-alueesta, joista Riihiviidanojan osa sijoittuu Punkkan osayleiskaava-alueelle. Kaava-alueelle osoitetut toiminnot ovat pääasiassa nykytilanteen toteavia, eikä alueelle ole osoitettu kuin muutamia uusia rakennuspaikkojen alueita, tiivistäen jo olemassa olevaa kylärakennetta. Uudet rakennuspaikat eivät sijoitu Punkkanjoen läheisyyteen. Alueen rakentuneisuudesta johtuen vesitaloudelliseen tasapainoon ei yleiskaavan myötä kohdistu tässä vaiheessa merkittäviä muutoksia.

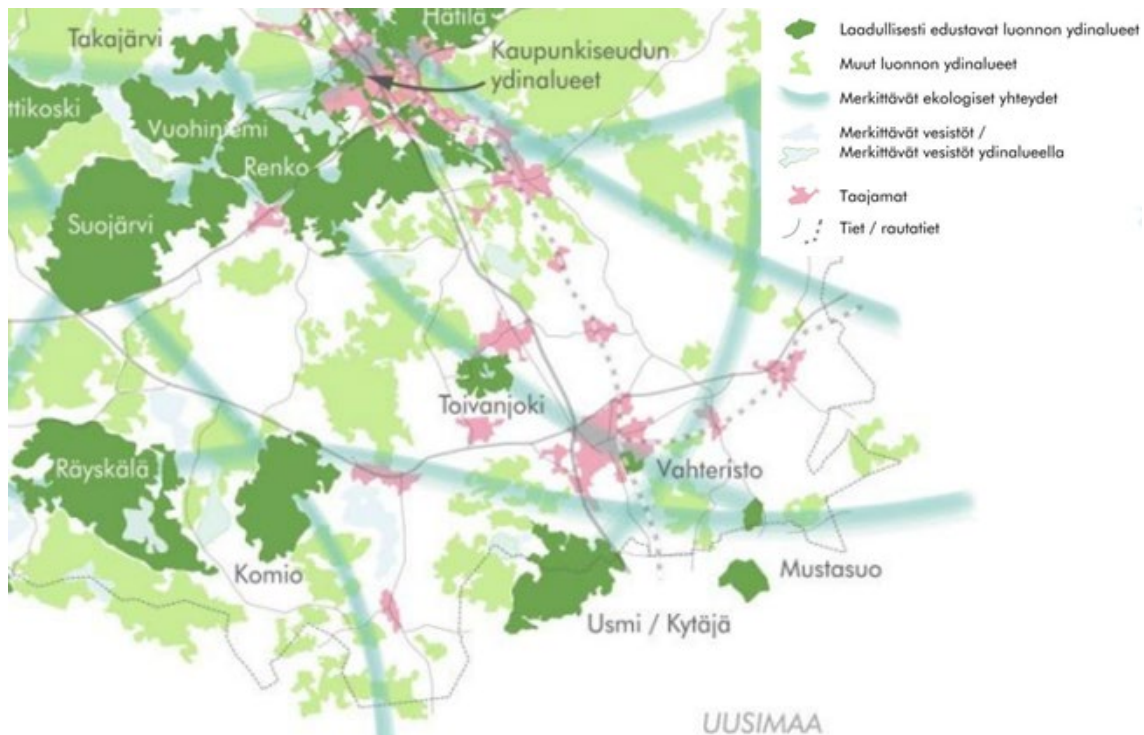
Kaava mahdollistaa voimakkaasti muuttuvan maankäytön asemakaavoitettavilla alueilla. Näillä alueilla vaikutukset vesitalouteen tulee selvittää tarkemmin asemakaavoituksen yhteydessä.

2.7.6 Ekologiset verkostot

Kanta-Hämeen ekologisen verkoston selvitys laadittiin Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 taustamateriaaliksi. Ekologisen verkoston tehtävänä on esimerkiksi varmistaa luonnon monimuotoisuuden säilyminen, mahdollistaa eliöiden liikkuminen ja levittäytyminen ja siten geenivirta elinympäristöistä toisille ihmistoiminnan osin pirstomassa ympäristössä. (Hämeen Maakuntakaava 2040-selvitykset: Kanta-Hämeen ekologinen verkosto. Ramboll 2016)

Kanta-Hämeessä ekologisten verkostojen pullonkaula-alueita muodostuu erityisesti Riihimäen ja Hämeenlinnan taajamien ja näitä halkovan moottoritien ja pääradan yhteisvaikutuksesta. (Hämeen Maakuntakaava 2040-selvitykset: Kanta-Hämeen ekologinen verkosto. Ramboll 2016). Suunnittelualue sijoittuu pullonkaulana toimivan moottoritien molemmille puolille sekä vilkkaan risteysalueen ja Riihimäen taajaman pohjoispuolelle, sijaiten siten ekologisen yhteyden säilymisen kannalta melko kriittisellä alueella.

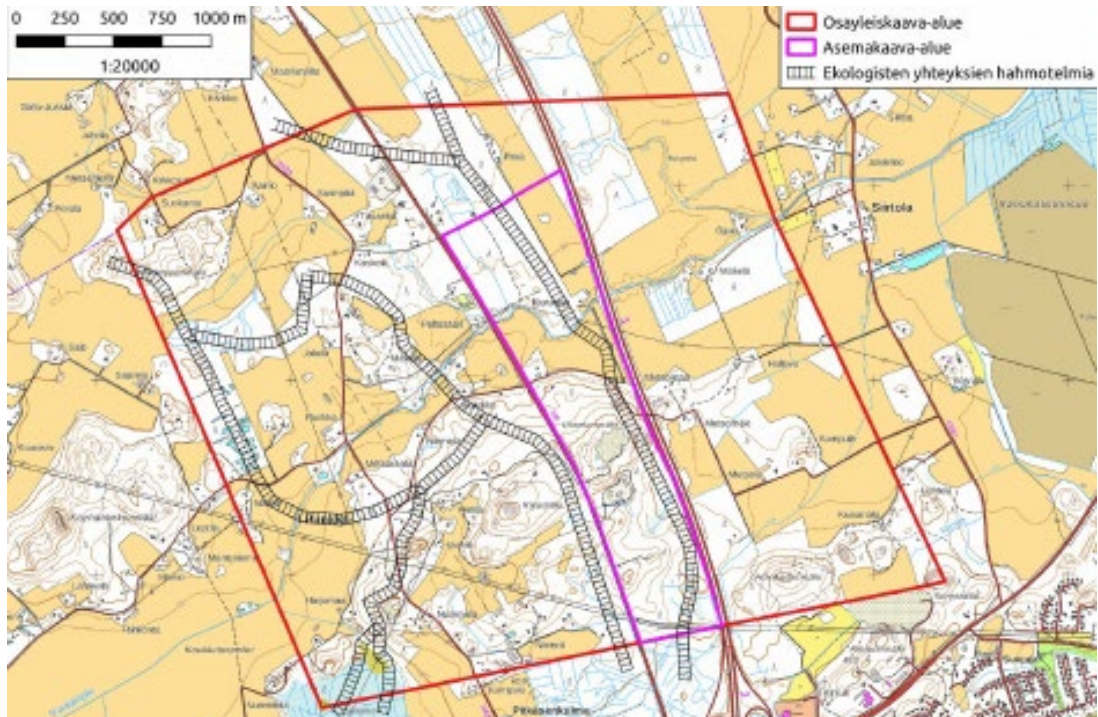
Ekologisten verkostojen selvityksessä muodostettiin noin 130 luonnon ydinalueesta koostuva verkosto. Ydinalueiden väleille tunnistettiin ekologiset yhteydet sekä paikkatietoanalyysin että karttatarkastelun eri lajiryhmien tarpeiden perusteella. Selvityksessä yhteydet on tunnistettu yleispiirteisellä, karkealla tasolla osoittamatta yhteyden tarkkaa sijoittumista. Yksi tunnistetuista ekologisista yhteystarpeista kulkee suunnittelualueen halki etelä – pohjoissuunnassa yhdistäen Vahteriston ja Toivanjoen ydinalueet. (Hämeen Maakuntakaava 2040-selvitykset: Kanta-Hämeen ekologinen verkosto. Ramboll 2016).

Kuva 25. Ote ekologisesta verkostosta. (Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040-selvitykset: Kanta-Hämeen ekologinen verkosto. Ramboll 2016).

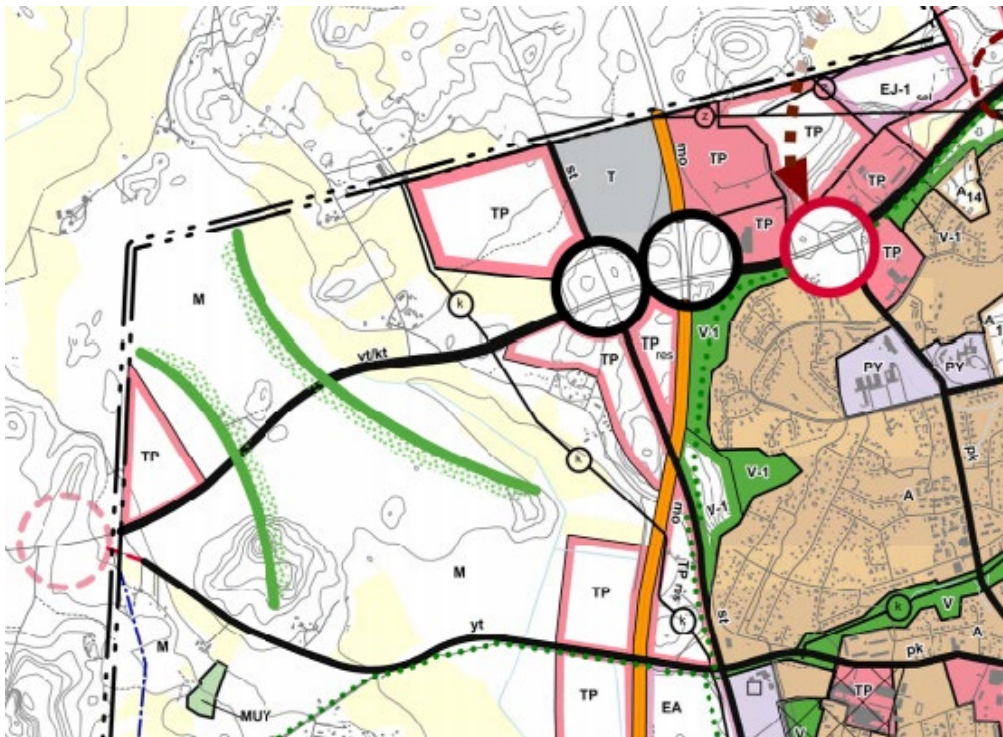
Kanta-Hämeen maakuntakaavassa 2040 ekologinen yhteystarve on tunnistettu olevan Lopen puolella Kormussa etelä-pohjoissuuntaisesti ja Riihimäen puolella itä-länsisuuntaisesti suunnitteen Silmäkenevan kohdilla (ekologisen yhteystarpeen sijainti paikkatietoaineistossa kuvassa 23). Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaisesti ekologisten käytävien toteuttamismahdollisuus on säilytettävä osoitetun yhteystarpeen toteuttamisen turvaamiseksi. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa tulee määrittää viheryhteyden tarkempi sijainti sekä varmistaa maastokäytävän riittävä leveys, jotta seudullisten viheralueiden ja ulkoilureittien muodostama verkosto voidaan toteuttaa riittävän yhtenäisenä kokonaisuutena.

Alueen kaavoitusta varten on laadittu **Janakkalan Punkan osayleiskaava-alueen ja asema-kaava-alueen luontoselvitykset 2019** (päivätty 11.12.2019). Selvityksessä hahmoteltiin myös maakunnallisen ekologisen yhteyden mahdollista sijaintia. Nämä on esitetty kuvassa 26. Yhteyksien määrittämisessä on otettu huomioon myös tilanne Riihimäen puolella. Riihimäen puolella on tehty ekologisen verkoston selvitys vuonna 2014 (Mellais, A.). Siinä on julkaistu muun muassa maankäytön estevaikutusanalyysi, hirvieläinonnettomuudet v. 1996 – 2011 ja Riihimäen seudullinen ja paikallinen ekologinen verkosto. Tuloksia hyödynnettiin myös hahmoteltaessa ekologisista yhteyksistä Punkan alueelle. Käytössä olivat myös maakuntakaavan tausta-aineistot (reittianalyysi) ekologisesta verkostosta.

Kuva 26. Kaavan luontoselvityksen mukaisia hahmotelmia alueen maakunnallisen ekologisen yhteyden turvaamiseksi (Luontoselvitys Metsänen 2019).

Riihimäen kaupunki on yleiskaavassaan 2035 osoittanut viheryhteystarpeen sijainnin siten, että viheryhteystarvekäytävä sijoittuu suunnittelualueen lounaisnurkkaan suuntautuen kaakosta luoteeseen sekä Janakkalan että Lopen puolelle. Riihimäen yleiskaavan kaavamääräysten mukaan viheryhteys osoittaa ekologisen verkoston yhteyden tai yhteystarpeen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että merkinnällä osoitettu yhteys säilyy tai toteutuu tavalla, joka turvaa lajiston liikkumismahdollisuudet.

Kuva 27. Riihimäen yleiskaavan 2035 viheryhteystarve. Suunnittelualue sijoittuu kaavasta pohjoiseen.

2.8 Rakennettu ympäristö

2.8.1 Rakentumisen historiaa

Suunnittelualueen varhainen rakentuminen sijoittuu käytännössä Punkan kylän läheisyyteen, jolta alueelta on ainoat varhaisemmat merkit asutuksesta. Muu suunnittelualue on ollut rakentumatonta. Vielä vuoden 1855 kartalla ainoat rakennukset sijaitsevat Punkan kylän läheisyydessä.

Kuninkaan kartastoon (1776 – 1805) Punkanjoen molemmin puolin, nykyisen Punkan talon läheisyyteen on merkitty Läppojan torppa (Mikroliitti Oy 2018). Vuoden 1842 (Janakkala 2131 10/2042 12) pitäjänkartalle merkityt talonpaikat sijaitsevat pääosin samoilla kohdin Kuninkaan kartastoon merkityn asutuksen kanssa, minkä lisäksi pohjoisempaan on yksi talo (myöhemmin Mäkelä). (Mikroliitti Oy 2018).

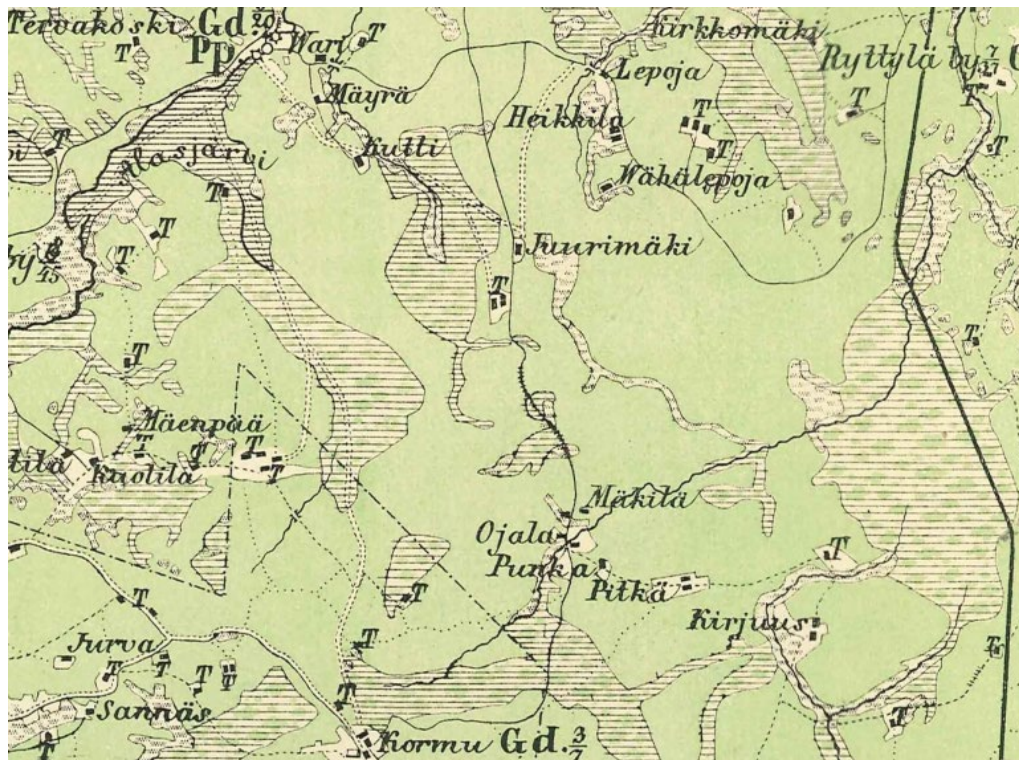
Kuva 28. Ote Kuninkaan kartastosta (1776-1805). Talojen paikat on korostettu punaisella. Asutusta on merkitty Punkanjoen molemmin puolin. (Mikroliitti Oy 2018).

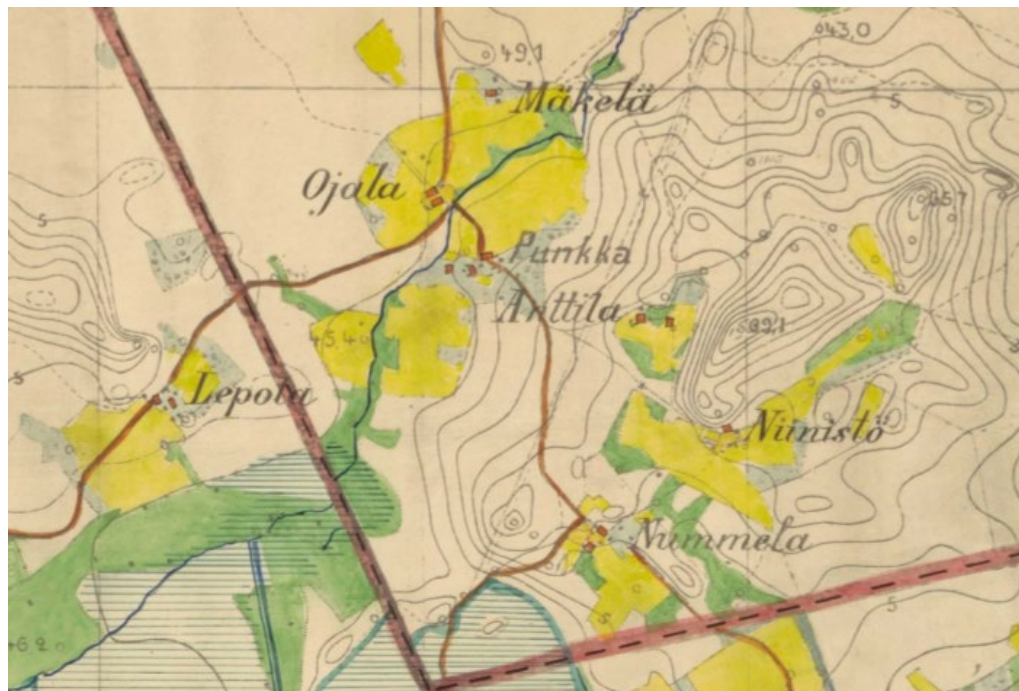
Kuva 29. Punga (Punkka) on vuoden 1842 pitäjänkartalla (Janakkala 2131 10/2042 12). Punaisia rakennuksia merkitseviä pisteitä on merkitty Punkanjoen molemmin puolin ja asutus on samoilla paikoilla, kuin ns. Kuninkaan kartastossa (Mikroliitti Oy 2018)

Vuoden 1884 Venäläisellä topografikartalla Ojalan talo on nykyisen Punkan talon kohdalla ja Punkka on nykyisen Metsärannan kohdalla. Kartta-aineiston perusteella voidaan todeta asutuk-

sen pysyneen samoilla sijoilla 1700-luvun loppupuolelta nykyajalle asti. (Mikroliitti Oy 2018). Vuoden 1884 topografikartalla on esitetty myös alueella tuolloin kulkenut tieverkko, jota nykyinen tieverkko linjauksiltaan monin paikoin noudattaa.

Kuva 30. Suunnittelualue vuoden 1855 kartalla (Kalmergin kartasto R V : List 7)

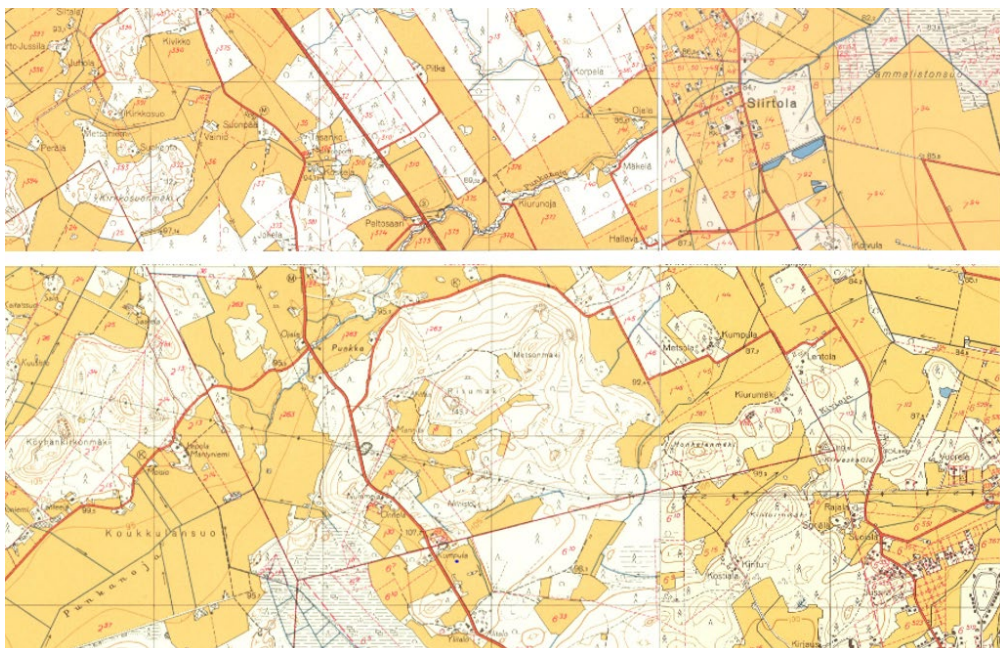
Kuva 31. Venäläinen topografikartta (Launonen XII 28) vuodelta 1884. Nykyisen Punkan tilan kohdalla on Ojala ja Punkka on joen eteläpuolella, pohjoisempaa Mäkelä. Talot ovat samoilla paikoilla, kuin Kuninkaan kartastossa ja vuoden 1842 pitäjänkartalla. (Mikroliitti Oy 2018).

Suomen taloudellisessa kartassa vuodelta 1933 asutus on keskittynyt suunnittelualan eteläosiin, suunnilleen aiemmissa kartoissa kuvatuille asuinpaikoille. Kartassa kuvatuilla paikoilla asutaan pääosin myös nykyisin. Tieverkossa ei ole tapahtunut suuria muutoksia 1800-luvun kartan jälkeen suhteessa 1930-luvun tilanteeseen. Peltöjä on tuolloin ollut alueella varsin vähän nykyiseen verraten.

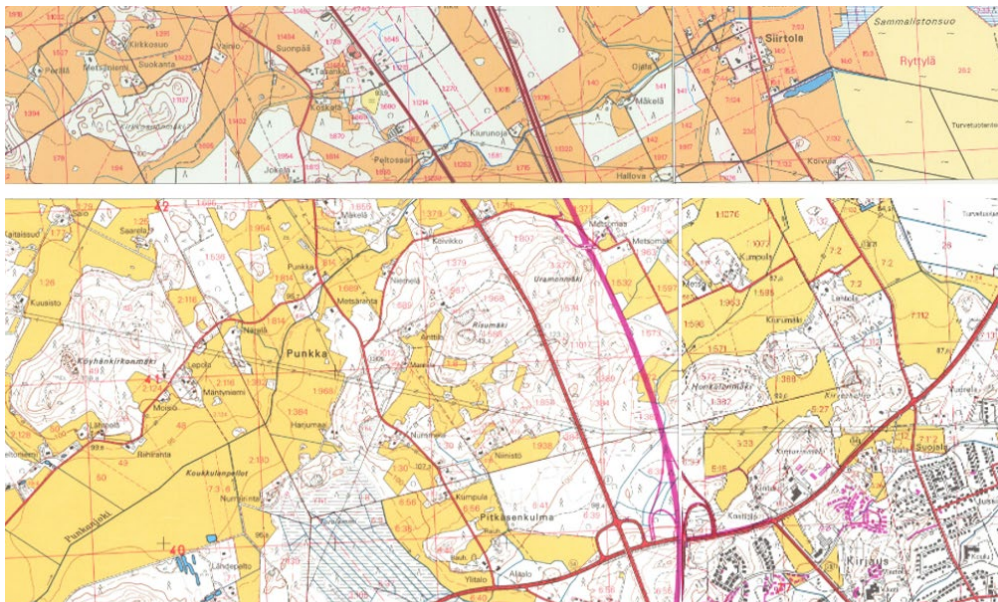

Kuva 32. Suomen taloudellinen kartta vuodelta 1933. (Kansalliskirjasto).

Merkittävimpiä viime vuosikymmeninä suunnittelualueen rakentuneisuuteen vaikuttaneita asioita ovat olleet nykyisin maantienä 130 ("vanha kolmostie") tunnetun Helsingin ja Tampereen välisen kolmostien rakentaminen ja Valtatien 3 (moottoritie) rakentaminen. 1950- ja 1960-luvuilla rakennetun vanhan kolmostien ensimmäisenä osuutena valmistui Herajoki – Tervakoski -väli vuonna 1958. Tämä näkyy hyvin useammasta karttalehdestä kootussa peruskarttojen yhdistelmässä (Kuva 33). Valmistuneesta kolmostiestä tuli alueen liikenteen pääväylä, jona oli aiemmin toiminut Punkantie. Nykyistä moottoritietä eli valtatieltä 3 rakennettiin useassa osassa Helsingin ja Hämeenlinnan välisellä osuudella. Suunnittelualueen kohdalla moottoritie valmistui vuonna 1992.

Kuva 33. Peruskarttojen yhdistelmä. Vuosien 1954 – 1964 aikaiset peruskartat kertovat osaltaan alueen kehittämisessä. Silloinen kolmostie näkyy pohjoisemmassa, vuoden 1962 peruskartassa, toisin kuin vuoden 1954 peruskartassa etelämpänä.

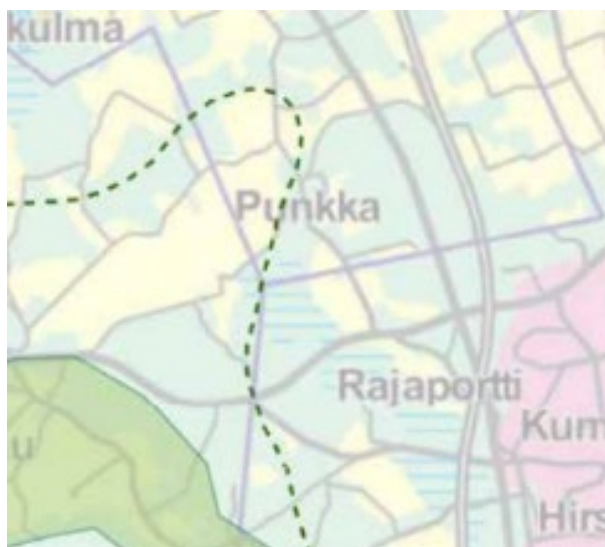
Kuva 34. Peruskarttojen yhdistelmä vuosilta 1992 – 1996. Moottoritien ja vanhan kolmostien vaikutus alueen jakajana pohjois-eteläsuuntaisesti näkyy nyt selkeänä verrattuna aikaisempien vuosikymmenten tilanteeseen.

Suunnittelualan rakentuminen on ollut maltillista koostuen pääasiassa maatilojen talouskeskuksista ja omakotitaloista, muodostaen maaseutumaista haja-asutusta, jossa paikoitellen on havaittavissa myös kylämaisia piirteitä, erityisesti Punkan kylän kohdalla. Melko moni omakotitalo on rakentunut 1990-luvun jälkeen.

2.8.2 Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet

Kanta-Hämeessä on tehty vuonna 2016 Kanta-Hämeen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi. Inventoinnissa on keskitytty maaseudun kulttuurimaisemiin, erityisesti viljelymaisemiin ja muihin alkutuotannon synnyttämiin maisemiin. Maisematyyppiäön mukaan suunnittelualue kuuluu Salpausselän – Puujokilaakson viljelymaisemat -nimiseen maisematyyppiin. Alueelle on tyypillistä laajojen tasaisten tai loivasti kumpuilevien peltoaukeiden ja korkealle kohoavien harju- ja moreenimuodostumien vuorottelu. Alue on kokonaisuutena alavaa. Alueen nykymaisemaan kuuluvat valtakunnalliset liikenneväylät, moottoritie sekä rautatie. (Hämeen liitto: Kanta-Hämeen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi 2016).

Suunnittelualueelle ei sijoitu maakunnallisesti merkittäviksi arvioituja kulttuuriympäristöjä tai maisema-alueita. Alueen länsiosan peltoaukea on aiemmin kuulunut maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen nimeltään Vähikkälän kulttuurimaisemat, Vantaanjoen kulttuurimaisemat. Maisema-alueen rajausta on kuitenkin päivitysinventoinnissa muutettu siten, että suunnittelualan osa ei ole enää osa maakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta.

Kuva 35. Ote Kanta-Hämeen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnista 2016. Maakunnallisesti arvokas maisema-alue vihreällä, aiempi rajausta vuodelta 1992 vihreällä katkoviivalla. (Hämeen liitto: Kanta-Hämeen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi 2016)

2.8.3 Maakunnallisesti arvokkaat kohteet

Suunnittelualueella ei sijaitse maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Suunnittelualueen itäpuolella Riihimäen kaupungin alueella on maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, joka kuuluu kartanokulttuuri - ryhmään, ja perusteet ovat historialliset, rakennushistorialliset ja maisemalliset: Riihiviidan kartano ja kulttuurimaisema, Ryttylä (Hämeen maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt 2019).

Lisäksi suunnittelualueen eteläpuolella Riihimäellä, noin 500 metrin etäisyydellä suunnittelualueen rajasta sijaitsee maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, joka kuuluu talonpoikauskulttuuri - ryhmään, ja perusteet ovat historialliset, rakennushistorialliset ja maisemalliset: Pitkäsenkulma (Hämeen maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt 2019).

2.8.4 Paikallisesti arvokkaat kohteet

Suunnittelualueella sijaitsee yksi paikallisesti arvokkaaksi arvioitu kohde:

Punkan koulu (165431141 Tervakoski, rakennusryhmä II)

Punkan vanha kansakoulu sijaitsee pienellä mäellä maalaismaisemassa. Kansakoulu toimi vuodet 1936 – 1965. Tontti rakennuksineen on nykyisin yksityisomistuksessa ja asutokäytössä. Vuonna 1936 valmistunut puukoulu, piharakennus ja pieni hirsinen sauna muodostavat muuttuneesta käytöstä huolimatta hyvin säilyneen 1930-luvun koulumiljöön. (Ahola, T Janakkalan rakennusinventointi 2005).

Rakennusinventoinnin ohjeistus arvoluokan II osalta on seuraava:

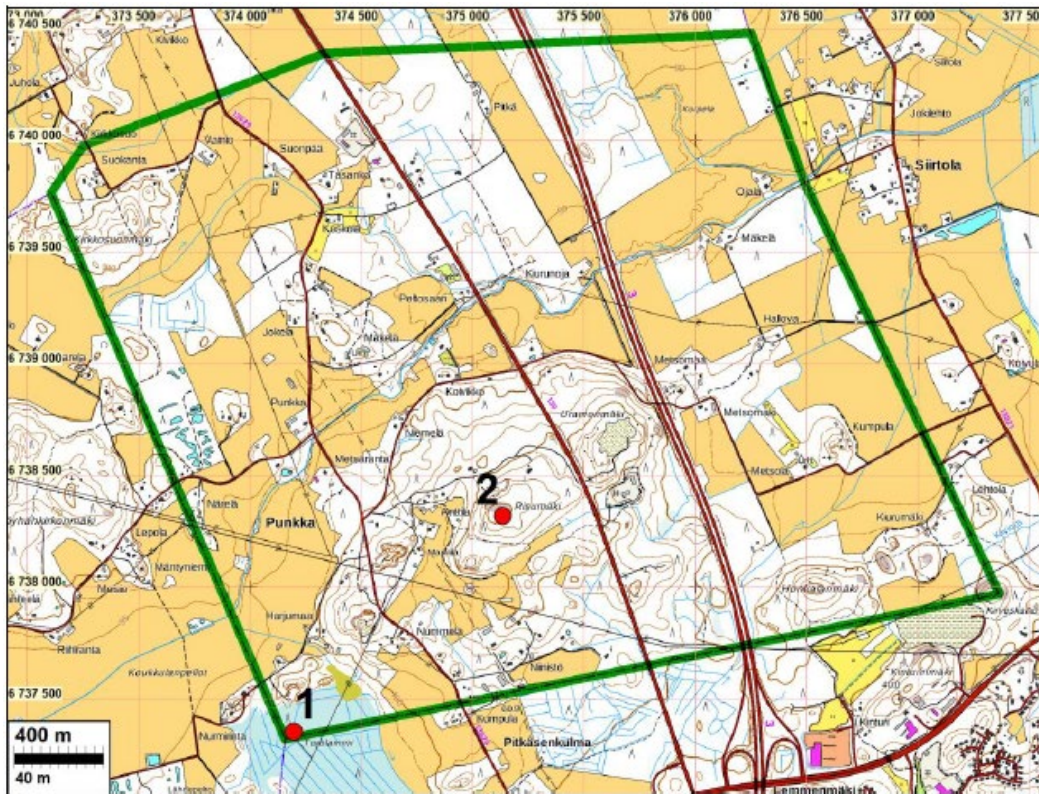
Säilytettävä kohteen/alueen mittakaava ja rakennustapa: Kohde on rakennus- tai pieni aluekohde, jossa olemassa oleva rakennuskanta muodostaa alueella vetovoimaista historiallista aikatasoa tai myönteistä ajallista kerroksellisuutta/ mittakaavaa tms. yhtenäisyyttä. Kyseessä voi olla esimerkiksi kortteli, liikeraitti, teollisuusalue, maatilakeskus, mäkitupalaisalue tai muu tunnuspiirteiltään yhtenäinen miljöö sekä miljöön kannalta yksittäinen yleispiirteiltään ennallaan säilynyt rakennus. Kaavassa kohteen/alueen historiallista ominaisluonnetta tulee vahvistaa aluevaraus- ja/tai kohdemerkintöihin liitettävien suunnittelu- ja rakentamismääräyksin ja muine kaavallisin ohjaukskeinoin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä rakennuksen historiallista käyttöä heijastelevaan ulkoasuun sekä uudisrakentamisen soveltuvuuteen mittasuhteen, materiaalien ja massoitteiden puolesta.

2.8.5 Historialliset tied

Suunnittelualueella ei sijaitse historiallisia teitä.

2.9 Muinaisjäännökset

Suunnittelualueella sijaitsee kaksi kiinteää muinaisjäännöstä. Kohteiden sijainti on esitetty kuvassa 36. Kiinteistä muinaisjäännöksistä Torolammi (1) on inventoitu aiemmin ja Risumäki (2) havaittiin arkeologisen inventoinnin yhteydessä vuonna 2018. Kiinteät muinaisjäännökset ovat muinaismuistolaila (295/1963) rauhoitettuja. Kohteiden kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohteita koskevista suunnitelmista on pyydettävä alueellisen vastuumuseon (Hämeenlinnan kaupunginmuseo) lausunto.

Kuva 36. Suunnittelualueen kiinteät muinaisjäännökset 1 ja 2 punaisella (Mikroliitti Oy, 2018).

1. Torolammi (1000024847)

Torolammin siltaporras sijaitsee suolla, noin 60 m itäkoilliseen Janakkalan, Riihimäen ja Lopen yhteiseltä rajapisteeltä, joka on keskellä Torolammia. Torolammi on pieni suolampi Torolamminsuon pohjoisosassa. Hyväkuntoisia hirsii on havaittu suoturpeen seassa noin 25 cm syvyydessä pienessä esiinkaivetussa ja uudestaan peitetyssä kuopassa. Kuinka leveä tai pitkä puurakenne on, ei ole toistaiseksi tiedossa, mutta vanha kirkkotie on kulkenut suon yli lounaasta koilliseen. Nykyään vanhaa tienpohjaa suolla myötäilee polku, joka on etupäässä helppokulkuista, sillä suo on ojitettua. Erään ojan vieressä koordinaattipisteestä etelään, polulla, on ilmeisesti siltaportaan hirsii/puita näkyvissä. Ne ovat ilmeisesti ojituksessa esiin nousseita. Ainakin suon pohjoispuolella, missä kirkkotie on noussut kiinteälle maalle, se on täysin tuhoutunut maankäytössä. Suon lounaispuolista osaa ei tarkastettu. Kirkkotie on johtanut Hiivolasta (nyk. Riihimäkeä) Punkan kautta Janakkalan kirkolle. Tieura on merkitty vielä vuoden 1954 peruskartalle. Se näkyy myös vuosien 1884 ja 1855 kartoilla sekä Kuninkaankartastossa. Vuoden 2018 inventoinnissa kohde oli ennallaan. (Museovirasto, Kulttuuriympäristön palveluikkuna).

2. Risumäki (1000034818)

Risumäen päällä on kalliolle tehty pyöreähkö kivilatomus, joka on kooltaan noin 160 cm x 200 cm, korkeus 40 cm. Latomus on tehty noin 10 – 40 cm kokoisista lohkokivistä, kivikerroksia on näkyvillä 1 – 4. Latomus on osin sammaloitunut. Latomuksesta noin 45 m pohjoiseen on kiinteistön rajaa merkitseviä kivisiä rajamerkkejä. Rajamerkkien kohdalla kulkee edelleen voimassa oleva kiinteistöjen raja, kiinteistöraja on nähtävissä myös vuoden 1954 peruskartalla. Vanhojen karttojen perusteella kyseisessä kohdassa ei ole ollut esim. kylän tai pitäjän rajaa, eivätkä rajamerkit siten ole muinaisjäännöksiä. Latomuksen kohdalla ei ole nykyistä kiinteistörajaa, eikä sellaista ole myöskään peruskartoilla, vuoden 1842 pitäjänkartalla tai vuosien 1763 – 1788 konseptikartalla. Vuoden 1954 peruskartassa Risumäen päälle on merkitty kolmiomittauspiste, nykykartoille sitä ei ole enää merkitty. Inventoinnissa rakenteen merkitystä tai ajoitusta ei saatu selville. Se voi liittyä kolmiomittauspisteeseen. (Museovirasto, Kulttuuriympäristön palveluikkuna).

2.10. Ympäristön häiriötekijät

2.10.1 Maa-ainesten otto

Suunnittelualueella on useita vanhoja maa-ainestenottoalueita, jotka sijoittuvat eteläosien mäki-alueille. Harjumaan, Nummelan ja Mannilan lähistöllä sijaitsee useita vanhoja pienimuotoisia soran ja hiekan ottoalueita. Myös Risumäestä on otettu maa-aineksia. Alueen laajamuotoisin maa-ainesten ottoalue on sijainnut Uramonmäessä, josta on otettu soraa ja hiekkaa. Sorakuoppien ottotoiminta on pääosin päättynyt, mutta joillakin kuopilla saattaa olla edelleen kotitarvekäyttöä. Soranoton jäljet ovat maastossa nähtävissä monin paikoin.

Uramonmäen kiinteistöille 165-431-1-1867 ja 165-431-1-1303 on suunnitteilla tasaussuunnitelma, jossa tarkoituksena on louhia kallioainesta ja tasata maa-aluetta tulevaa teollisuustoimintaa varten. Lupaprosessi alueella on kesken, sillä lupajaoston myöntämästä luvasta (31.5.2022 § 15) valitettiin Vaasan hallinto-oikeuteen, jossa asia on käsiteltävänä (tilanne 09/2023).

2.10.2 Voimajohto

Suunnittelualueen etelä- ja lounaisosassa kulkee voimajohto Hikiä - Forssa (110 + 400 kV) itä – länsisuunnassa, joka on näkyvä elementti etenkin peltoaukeita ylittäessään. Voimalinjat ovat maisemallisesti hallitseva tekijä, mutta linjojen läheisyyteen rakennettaessa voimalinjalta voi olla myös terveydellisiä vaikutuksia, jonka vuoksi uutta rakentamista aivan voimalinjan läheisyyteen ei suositella. Lisäksi aivan voimalinjan läheisyydessä on myös rakentamisrajoitusalue, joka perustuu johtoaukean ja reunavyöhykkeen leveyteen.

Fingridin 110 + 400 kV voimajohdoille on lunastettu kiinteistön käyttöoikeuden supistus 56 metriä leveälle johtoalueelle. Johtoalue muodostuu 36 metriä leveästä johtoaukeasta ja johtoaukean molemmin puolin olevista 10 metriä leveistä reunavyöhykkeistä. Rakennusrajoitusta merkitsevät rakennusrajat sijoittuvat johtoalueen ulkoreunoihin, 28 metrin päähän voimajohdon keskilinjasta, joissa myös puuston kasvua on rajoitettu. Lunastettu voimajohtoalue rajoittaa mm. rakennusten sijoittamista. Voimajohdon sijainnista ja rakenteesta on kerrottu enemmän kappaleessa 2.5.2 Energiahuolto.

2.10.3 Melu

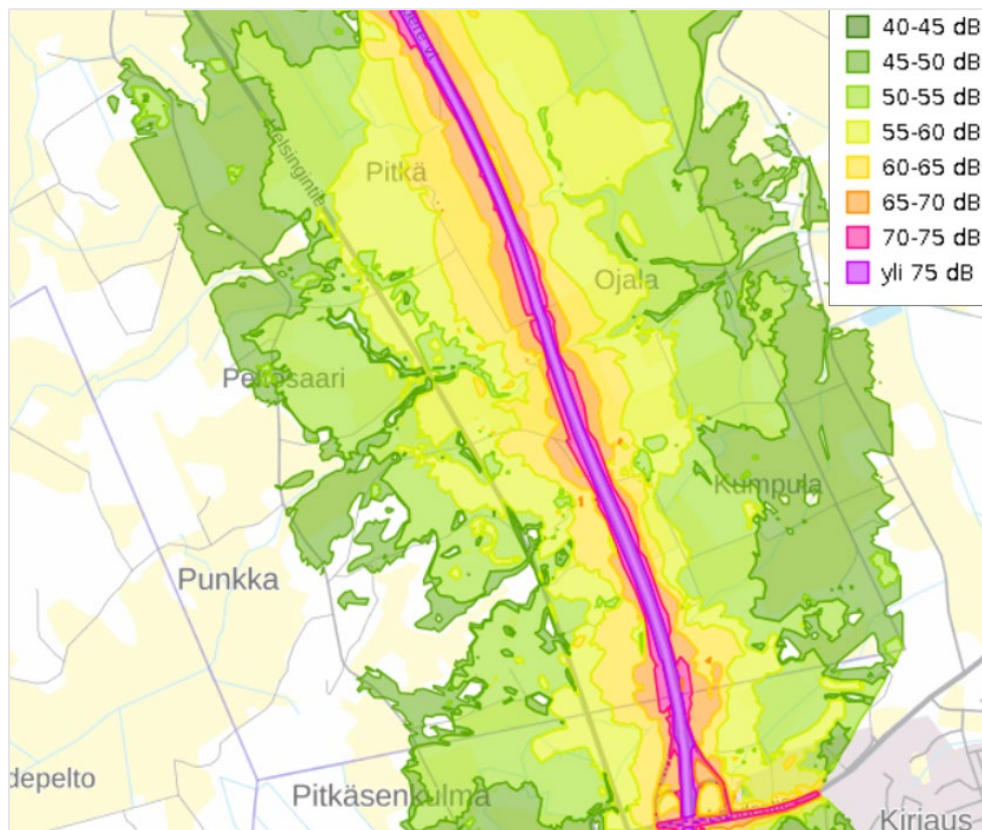
Meluntorjuntatarpeen toteaminen perustuu valtioneuvoston melutason ohjearvoja koskevan päätöksen (N:o 993, 29.10.1992) vaatimuksiin:

- Asumiseen käytettävillä alueilla ja virkistysalueilla taajamissa melutaso ei saa ulkona ylittää melun A-painotetun ekvivalenttitason päiväohjearvoa (klo 7-22) 55 dB eikä aikaisemmin kaavoituilla alueilla yöohjearvoa (klo 22-7) 50 dB, eikä uusilla kaava-alueilla yöohjearvoa 45 dB.
- Asuin- ja majoitushuoneissa on ohjeena, että ulkoa kantautuvasta melusta aiheutuva melutaso sisällä alittaa melun A-painotetun ekvivalenttitason päiväohjearvon (klo 7-22) 35 dB ja yöohjearvon (klo 22-7) 30 dB. Opetus- ja kokoontumistiloissa (esim. koulut ja päiväkodit) sovelletaan ainoastaan melutason päiväohjearvoa 35 dB. Liike- ja toimistohuoneissa sovelletaan melutason päiväohjearvoa 45 dB. (Turengintien meluselvitys, Pöyry Finland Oy 2014)

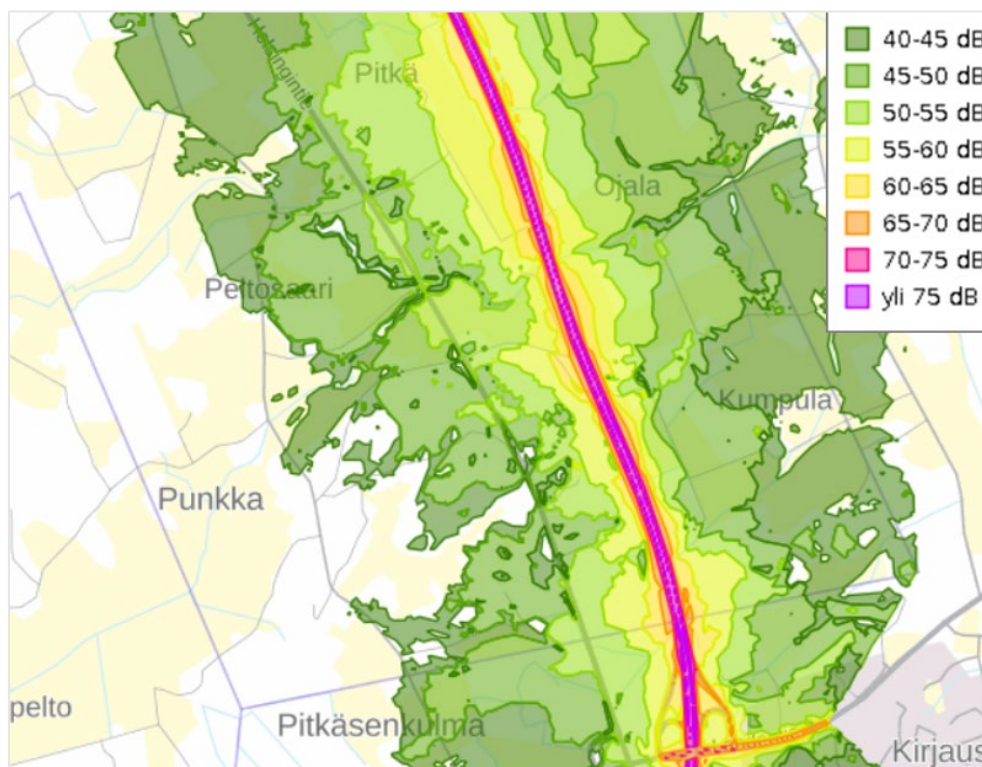
Suunnittelualueen halki kulkeva moottoritie aiheuttaa lähiympäristöön merkittävää liikennemelua ja taustakohinaa, joka saattaa etenkin alavilla peltoaukeilla levitä laajalle alueelle. Mäet rajoittavat melun leviämistä tehokkaasti. Myös maantien 130 osalta liikenne saattaa paikoitellen aiheuttaa melua, mutta tiestä lähtevä melu sulautuu moottoritien kanssa yhteen teiden sijaitessa lähes vierekkäin. Punkantien sekä alueen muiden teiden liikenne on määrältään vähäistä, joten niiden aiheuttaman liikennemelun esiintyminen alueella on hetkellistä ja vähäistä.

EU:n ympäristömeludirektiivin (2002/49/EY) voimaantulon jälkeen Suomessa on laadittu direktiivin tarkoittamia meluselvityksiä vuosina 2007, 2012, 2017 ja viimeisin Väyläviraston maanteiden meluselvitys on valmistunut 2022 (Väyläviraston julkaisuja 52/2022). Meluselvityksen kohteena olivat ne valtion hallinnoimat maantiet, joiden liikennemäärä on yli 3 miljoonaa ajoneuvoa vuodessa. Selvityksen maanteiden melutasokartat on toteutettu melulaskennan tulosten pohjalta. Selvitys koskee suunnittelualueen läpikulkevaa valtatietä 3, joten esimerkiksi maantien 130, Punkantien tai kantatien 54 liikenteen aiheuttamaa melua ei ole huomioitu mallinnuksessa.

Seuraavissa kuvissa 37 ja 38, on otteet selvityksen melukartoista. Melukartoissa on kuvattuna päivä- ja yöajan keskiäänitasot suunnittelualueella. Päiväaikaan melutaso on korkeampi ja ulottuu laajemmalle alueelle. Yöaikaan melu ulottuu monin paikoin lähes yhtä pitkälle, mutta melutaso on yleisesti alhaisempi, kuin päiväaikaan.

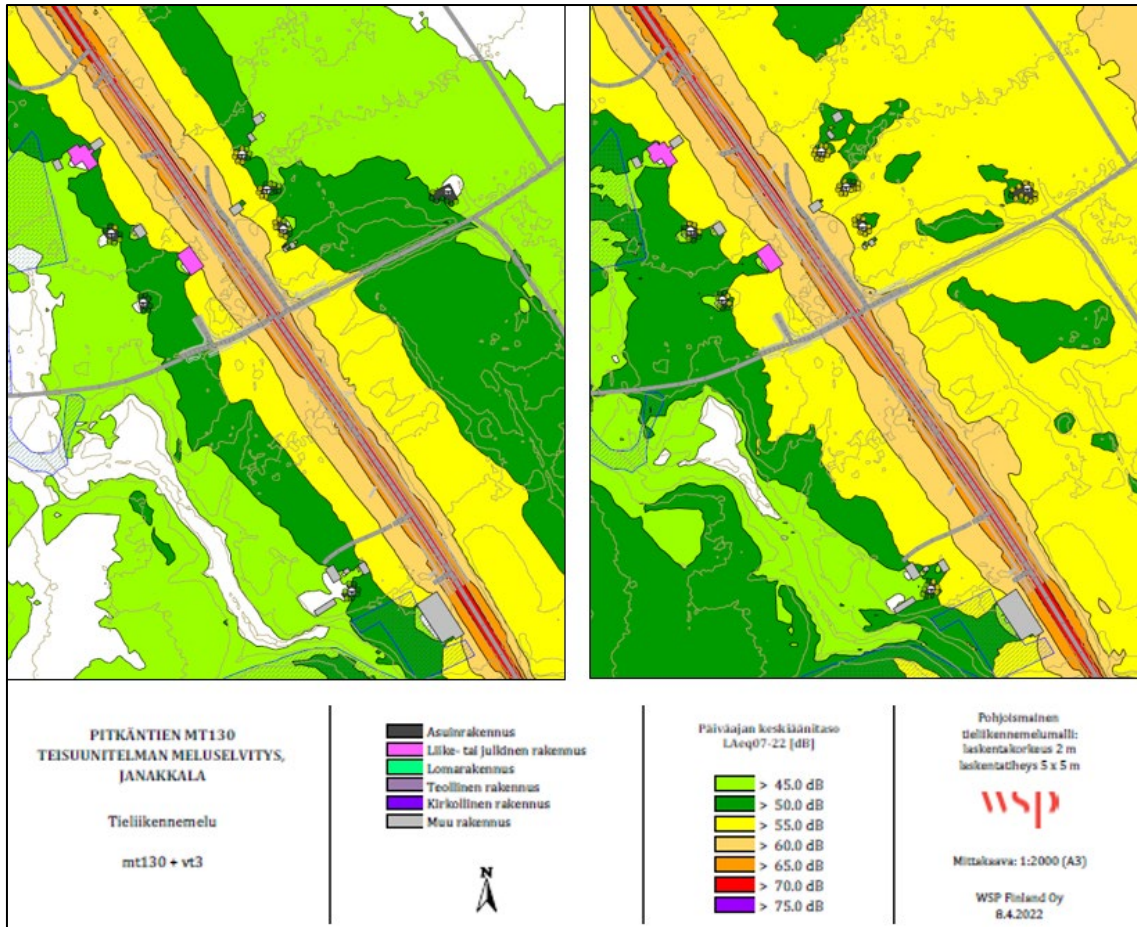

Kuva 37. Ote melukartasta päiväajan keskiäänitasolla (Väyläviraston maanteiden EU meluselvitys 2022, Suomen Väylät – karttapalvelu).

Kuva 38. Ote melukartasta yöajan keskiäänitasolla (Väyläviraston maanteiden EU meluselvitys 2022, Suomen Väylät -karttapalvelu).

Maantien 130 ja valtatie 3 melua on selvitetty Pitkätien liittymän tiesuunnitelman meluselvityksessä (Pitkätien mt130 tiesuunnitelman meluselvitys, WSP Finland Oy, 8.4.2022). Melukartoissa kuvataan tieliikennemelun nyky- ja ennustetilanne (2035) päivä- ja yöaikaan mt130 osalta sekä mt130 + vt3 yhteismelun osalta.

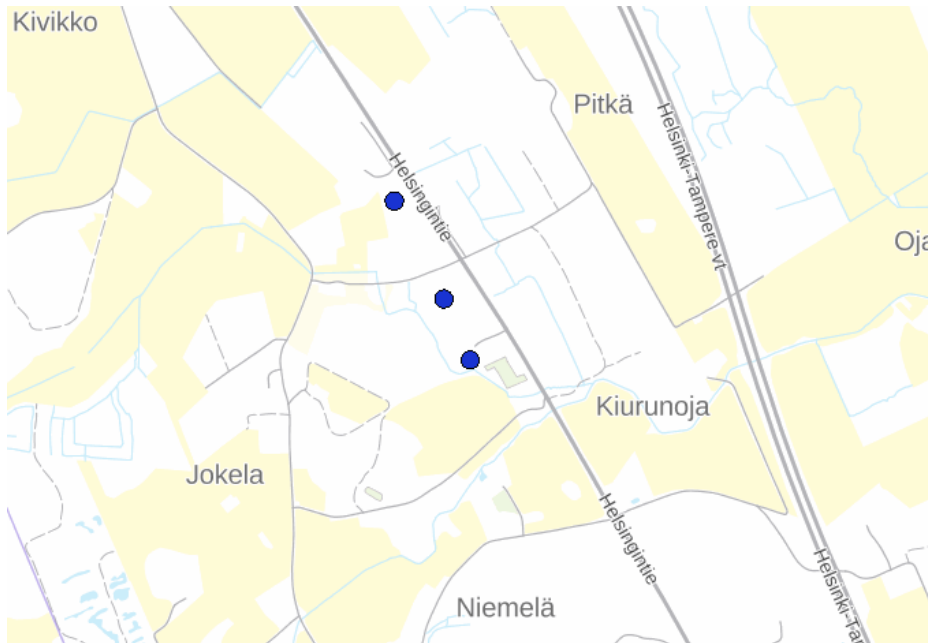

Kuva 39. Otteet melumallinnuksista. Vasemmanpuoleinen kuvastaa mt130 melun nykytilannetta päiväajan keskiäänitasolla. Oikeanpuoleinen kuvastaa mt130 + vt3 yhteismelun nykytilannetta päiväajan keskiäänitasolla (Pitkätien mt130 tiesuunnitelman meluselvitys, WSP Finland Oy 8.4.2022).

Kaavaan on osoitettu ohjeellinen melualue -merkintä valtatie 3 ja maantien 130 reunoille. Merkintä on sijoitettu 300 metrin etäisyydelle kolmostiestä ja 150 metrin etäisyydelle maantieltä 130. Merkintä kuvaa ainoastaan sen, että meluntorjuntatarve on olemassa, ei sitä, kuinka etäälle teistä tulee todellisuudessa ulottuu. Siten mahdollinen meluntorjuntatarve tulee huomioida myös kauempana teistä kuin mitä merkintä esittää, esimerkiksi alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja rakennuslupavaiheessa haja-asutusalueella.

2.10.4 Pilaantuneet maa-alueet

Maaperän tilan tietojärjestelmässä (MATTI) on tieto kolmesta suunnittelualueella sijaitsevasta pilaantuneiden maa-alueiden (PIMA) riskikohteesta. Kohteet sijaitsevat seututien 130 länsipuolella lähellä Pitkätien risteystä. Kohteet etelästä pohjoiseen ovat Huistinojan puutarha (ID 100323545), Paloheimon sahan kuorijätevarasto (ID 100306877) ja Punkan Esso (ID 100306882). Kohteissa on harjoitettu toimintoja, joista on voinut päästä maaperään haitallisia aineita, joten kyseisten kohteiden maaperä voi olla pilaantunut. Ennen rakentamiseen ryhtymistä on maaperän pilaantuneisuus ja puhdistamistarve selvitettävä valvontaviranomaiselta (Hämeen ELY-keskus) ja tulosten perusteella maaperä on mahdollisesti puhdistettava. Kohteet on osoitettu kaavassa huutomerkkisymboleilla.

Kuva 40. Pilaantuneiden maa-alueiden riskikohteet (SYKE, Karpalo-karttapalvelu).

3. SUUNNITTELUTILANNE

3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää (MRL 4 §). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat valtioneuvoston hyväksymiä alueiden käyttöä ja aluerakennetta koskevia tavoitteita.

Valtioneuvosto päätti uudistetuista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Päättös korvaa valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Valtioneuvoston päätös tuli voimaan 1.4.2018.

Kestävä aluerakenne ja alueidenkäyttö koostuvat erikokoisista, toimivista ja elinympäristöltään laadukkaista yhdyskunnista, tehokkaista ja toimintavarmista liikenneyhteyksistä ja energiahuollosta sekä elinvoimaisesta luonto- ja kulttuuriympäristöstä.

Valtakunnallisilla alueidenkäyttötavoitteiden avulla vähennetään yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastomuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet jakautuvat viiteen kokonaisuuteen:

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Tehokas liikennejärjestelmä

Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja. Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö

Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta. Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.

Luonnonvarat ja uusiutumiskykyinen energiahuolto

Varaudutaan bio- ja kiertotalouden kasvuun osana Suomen uusiutuvaa elinkeinorakennetta ja kiinnitetään huomiota luonnonvarojen sijoittumiseen ja niiden kestäviin hyödyntämisedellytyksiin. Bio- ja kiertotalouden edistämiseksi huomioidaan tuotantolaitosten lisäksi logistiikan toimivuus.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa (www.valtioneuvosto.fi).

3.2 Maakuntaohjelma

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava sekä maakunnan kehittämisen lähivuosien tavoitteet osoittava maakuntaohjelma. Maakuntaohjelma on kantahämäläisten toimijoiden, kehittäjien ja organisaatioiden yhteinen strateginen asiakirja, jonka avulla ohjataan maakunnan kehittämistoimia ja hankerahoituksen kohdentamista. Maakuntaohjelma on alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain mukainen määräaikainen ohjelma-asiakirja, joka laaditaan valtuustokausittain, eli normaalisti neljän vuoden välein.

Kestävän kasvun Häme 2022-2025 –maakuntaohjelma on hyväksytty 29.11.2021 Hämeen maakuntavaltuustossa. Maakuntaohjelma 2022-2025 sisältää maakuntamme mahdollisuuksiin, tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet. Maakuntaohjelma pitää sisällään myös älykkään erikoistumisen strategian. Se on talouden muutosprosessi, jossa tehdään ankaria valintoja maakunnan omiin vahvuuksiin perustuen. Niukkoja resursseja keskitetään harvempiin ja vaikuttavampiin hankkeisiin. Kehittämisen teemoja ovat:

- Kestävän kasvun tutkimus, kehitys ja innovaatiot
- Kestävän kasvun osaaminen, työllisyys ja osallisuus
- Kestävän kasvun infra

Maakuntaohjelmaan voi tutustua Hämeen liiton kotisivuilla osoitteessa www.hameenliitto.fi.

3.3 Maakuntakaava

Maakuntakaava on maakunnan liiton laatima yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytöstä. Maakuntakaavalla varataan asumisen, liikenteen, teknisen huollon, suojelun, virkistysten, palveluiden ja yritystoiminnan kannalta tarpeelliset maa-alueet maakunnan mittakaavassa pitkällä tähtäimellä. Maakuntakaavassa ei käsitellä maankäytön yksityiskohtia, vaan ne ratkaistaan kuntien laatimilla yleis- ja asemakaavoilla.

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa tai muutettaessa yleiskaavaa tai asemakaavaa. Alueella on voimassa Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040, joka on 12.9.2019 kuulutettu tulemaan voimaan maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n mukaisesti ennen kuin se on saanut lainvoiman. Maakuntakaava on saanut lainvoiman 21.10.2021.

- **Kevyen liikenteen yhteystarve, ruskea katkoviiva ja nuoli** (MT 130 varsi): Merkinnällä osoitetaan kehitettäviä seudullisia kevyen liikenteen väyliä, jotka voidaan toteuttaa erillisinä kevyen liikenteen väylinä, levennetyillä piennarratkaisuilla tai yhdystieverkon osana. Merkinnällä osoitetaan myös kevytliikennettä palvelevat merkittävät kehitettävät silta- ja alikulkuratkaisut.

- **Voimajohtolinja 400 Kv, Z:** Voimajohtolinjamerkinnällä osoitetaan kantaverkkoihin kuluvat 400 kV voimajohtolinjat. Samassa linjakadussa voi olla myös 110 kV linjoja. Rakentamiskieltoalue on valtioneuvoston antaman lunastuspäätöksen mukainen. 400 kV linjojen osalta rakentaminen on kiellettyä johtoaukealle ja molemmilla puolilla johtoaukeaa olevilla 10 metrin reunavyöhykkeellä. 110 kV voimajohtolinjoilla rakentamiskieltoalue on linjakohtainen ulottuen korkeintaan johtoalueen ulkoreunaan. Linja-alueilla on voimassa MRL 33§:n mukainen rakentamisrajoitus.

- **Ohjeellinen uusi voimajohtolinja, punainen katkoviiva, Z ja nuoli** (Vt 3 ja MT 130 varsi): Merkintä osoittaa uuden voimajohtolinjan ohjeellista sijaintia. Uusi ohjeellinen linja on osoitettu punaisella katkoviivalla. Mikäli linja on tarkoitus toteuttaa nykyiseen linja-aukkoon, on katkoviiva mustan yhtenäisen linjaviivan alla. Linja-alueilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Suunnittelumääräys: Uudet voimajohtolinjat tulee pyrkiä sijoittamaan olemassa olevien linjojen yhteyteen.

3.4 Rakennemalli 2030+

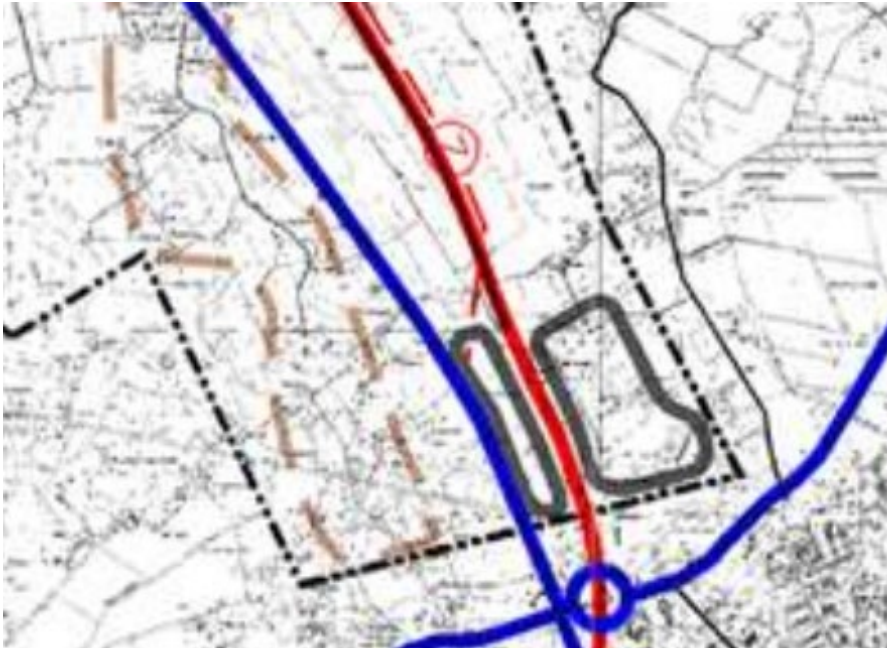
Janakkalan kunta on hyväksynyt vuonna 2010 maankäytön strategian eli ts. rakennemallin, jonka tavoitevuosi on 2030. Rakennemallikartalla on osoitettu pitkän aikavälin maankäytön tavoitteet aluevarausten muodossa. Suunnittelualueelle kohdistuvia tavoitteita ovat Janakkalan eteläosissa moottoritien molemmiin puolin sijoittuvat työpaikka-alueet, uuden ohjeellisen pääsähkolinjan linjaukseen varautuminen sekä kylämaisen alueen kehittämiskäytävä.

Rakennemallin kolme pääperiaatetta ovat seuraavat:

Rakennemallin avulla varaudutaan kunnan hallittuun kasvuun, jolloin muodostetaan näkemys maankäytön rakenteesta ja kehityslinjoista sekä kehitettävistä alueista, taajamien laajentumissuunnista ja rakenteen sisällä olevista muutosalueista. Lisäksi ohjataan asuin-, työpaikka- ja palvelualueet vetovoimaisesti ja taloudellisesti ottaen huomioon väestön nettomuutto sekä asumisen väljyyden ja laatuvaatimusten lisääntyminen. Lisäksi yhdistetään kunnan osien vahvuudet ja vetovoimatekijät kokonaisuudeksi päämääränä kestävä kehitys ja hyvä ympäristö ja muodostetaan yhteinen aikataulutus uusien alueiden maanhankinnalle, rakentamiselle ja palvelutuotannolle.

Rakennemallin avulla tähdätään ehjään ja toimivaan yhdyskuntarakenteeseen ja arvioidaan yhdyskuntarakenteen toimivuutta riittävän erilaisilla vaihtoehdoilla. Näkökulmana ovat palvelut, liikenne, kunnallistekniikka ja vapaa-alueet. Painopiste on taajamissa, liikennekäytävissä, kylissä sekä haja-asutuksessa. Lisäksi hahmotetaan HHT-akseli logistisesti edullisia alueita sisältävänä virtamaisena runkona, jonka solmukohtia hyödynnetään erityisesti toimitila-alueiden sijoittelussa. Lisäksi hyödynnetään nykyistä yhdyskuntarakennetta varaamalla laajentumiseen rakenteellisesti ja toiminnallisesti eheyttäviä alueita. Erikseen osoitetaan maankäyttöalueet taajamatoiminnoille (asuminen, elinkeinot, palvelukeskustat), palveluverkostolle, liikennejärjestelmälle ja tekniselle huollolle sekä lisäksi virkistykselle, suojelulle, kylille, matkailulle ja haja-asutukselle.

Rakennemallin perusteella luodaan maankäytöllisin ratkaisuin pohjaa vaikuttaa myönteisesti seudulliseen yhteistyöhön asumisen, elinkeino- ja palvelurakenteen, virkistyksen, liikenteen ja kunnan raja-alueiden maankäytön ja palveluiden suhteen.

Kuva 42. Ote Janakkalan kunnan maankäytön rakennemalli 2030+:sta.

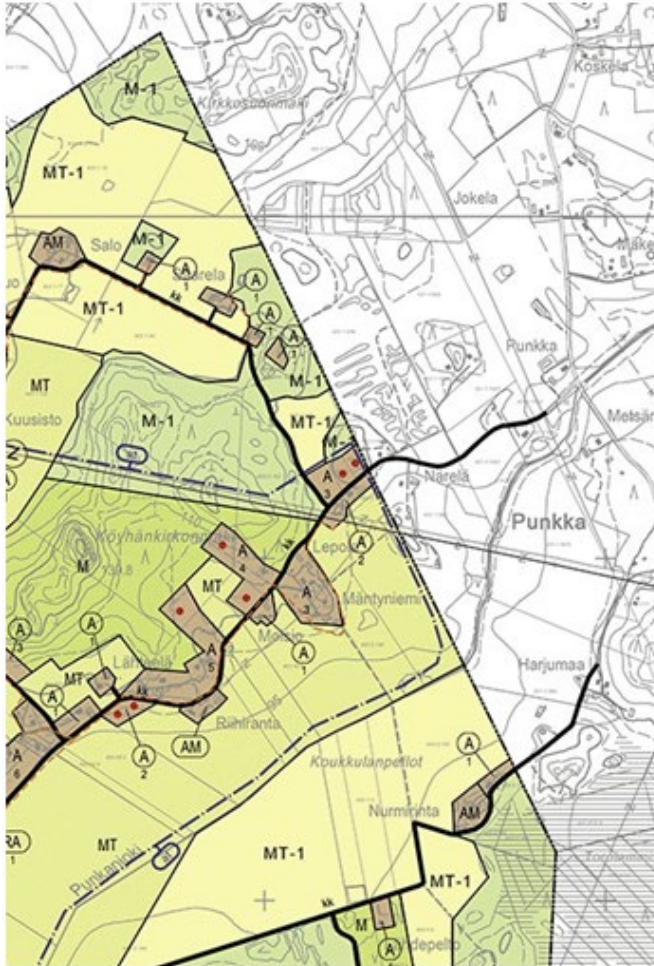
3.5 Yleiskaavat

Suunnittelualueella on voimassa koko kuntaa koskeva, oikeusvaikutukseton Janakkalan yleiskaava vuodelta 1983 (kv 24.1.1983 § 7). Koko suunnittelualue on osoitettu kaavassa maa- ja metsätalousalueeksi (M). Lisäksi yleiskaavassa on osoitettu alueen pääliikenneväylät.

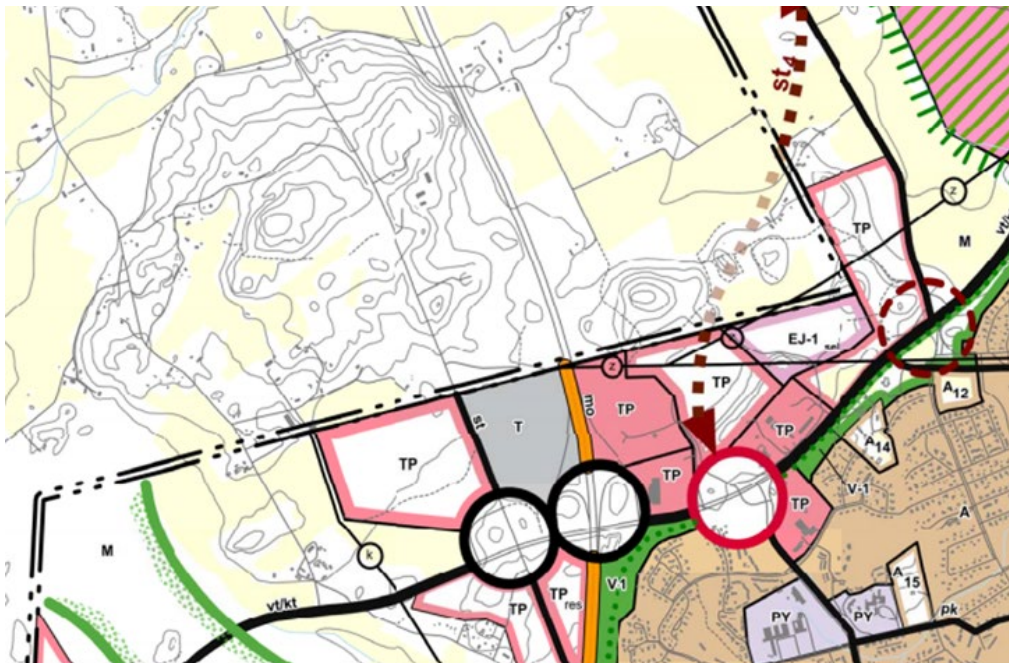

Kuva 43. Ote Janakkalan yleiskaavasta vuodelta 1983.

Suunnittelualue rajautuu lännessä Lopen kunnan puolella olevaan Kormu – Launonen osayleiskaavaan. Lopen puolelle on osayleiskaavaan osoitettu maa- ja metsätalousalueita, maatalousalueita, sähkölinja, liikenneväyliä sekä hajanaista kylämaista asutusta.

Kuva 44. Ote Kormu – Launonen osayleiskaavasta suunnittelualueen länsireunalla.

Kuva 45. Ote Riihimäen yleiskaavasta 2035.

Etelässä suunnittelualue rajautuu Riihimäen yleiskaavaan 2035. Suunnittelualueeseen rajautuen kuntarajan tuntumaan on Riihimäen puolelle osoitettu uusia/olevia työpaikka-alueita (TP) sekä teollisuus ja varastoalue (T). Lisäksi rajautuen suunnittelualueen kaakkoiskulmaan, on Riihimäen puolelle osoitettu jätteenkäsittelyalue

(EJ-1, maankaatopaikka). Riihimäen yleiskaavassa on osoitettu myös ohjeellinen tieyhteys Janakkalan kunnan puolelle eli Riihiviidantien ja Kinturintien välinen tielinjaus. Viheryhteystarve Riihimäen puolelta kohti Lopen ja Janakkalan yhteistä rajapintaa on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisena alueena (M).

Riihimäellä on vireillä yleiskaavan 2050 laatiminen. Yleiskaavaluonnoksen on tarkoitus tulla nähtäville vuoden 2023 aikana.

3.6 Asemakaavat

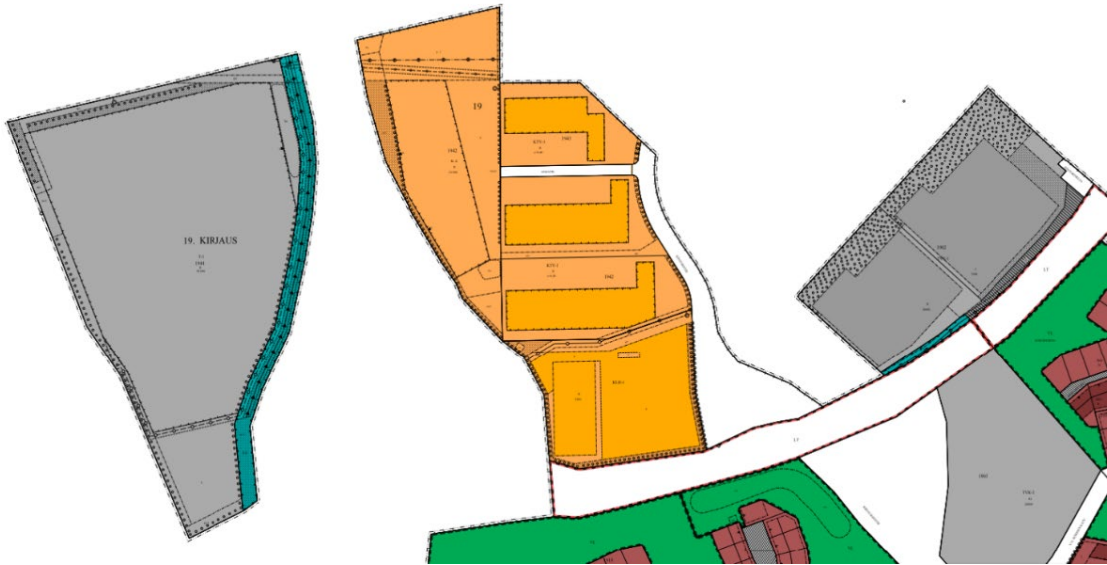
Suunnittelualueella ei ole voimassa olevia asemakaavoja. Etelä-Janakkalan asemakaavoitus on käynnissä ja kaavaluonnos on ollut nähtävillä 2.3.-3.4.2023. Asemakaavoituksessa on edetty Punkan osayleiskaava edellä.

Etelä-Janakkalan asemakaavan tarkoituksena on suunnitella Etelä-Janakkalaan teollisuus- ja työpaikkarakentamisen alueet liikenteellisesti hyvin saavutettavalle alueelle valtatie 3 ja maantien 130 väliin. Lisäksi tarkoituksena on suunnitella alueiden vaatimat liikenne- ja liittymäjärjestelyt. Kaavoituksessa selvitetään mahdolliset alueen luontoarvot ja turvataan ne tarvittaessa kaavallisesti. Suunnittelualueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajat ovat tehneet kymmenen kaavoitusaloitetta, joissa esitetään alueiden kaavoittamista työpaikka, toimitila- ja teollisuuskäyttöön. Lisäksi yksi n. 9 ha alue on tullut Janakkalan kunnan omistukseen loppuvuodesta 2022. Asemakaavoituksessa on käynnissä maanomistajien kanssa käytävät maankäyttösopimusneuvottelut, joiden perusteella päätetään asemakaavoituksen etenemisestä ja aikataulusta.

Kuva 46. Etelä-Janakkalan asemakaavan luonnos.

Riihimäen kaupungin alueelle, välittömästi suunnittelualueen eteläpuolelle on laadittu asema-kaava, jossa moottoritien ja seututien 130:n välinen alue on osoitettu teollisuusalueeksi (T-1) ja ABC -huoltoaseman alue kaupallisten palvelujen alueeksi (K-2, kauempana myös KTY-1).

Kuva 47. Ote Riihimäen kaupungin ajantasa-asemakaavasta. Janakkalan kunnanraja on välittömästi asemakaava-alueen pohjoispuolella.

3.7 Liikennesuunnittelu

Suunnittelualueelle on kohdistunut erinäisiä liikenneselvitystarpeita. Laajempaa aluetta koskevia yleisiä selvityksiä sekä suunnittelu aluetta ja asemakaavoitettavaa aluetta koskevia liikennesuunnitelmia on laadittu vuosien 2017-2022 aikana. Liikennesuunnitelmien vaiheita ja edistymistä on esitetty seuraavissa kappaleissa vanhimmista viimeisimpiin suunnitelmiin.

Maantien 130 liikenteellisiä seikkoja ja mahdollisia liittymävaihtoehtoja on tarkasteltu alun perin Mt 130 liikenneselvityksessä välillä Linnatuuli-Hyvinkää (Trafix Oy, 2017). Selvityksessä todettiin, että asemakaavoitettavaksi aiotun alueen maankäytöllisenä tavoitteena on hoitaa Janakkalan Punkanjoen maantien 130 ja valtatie 3 välisen maankäytön liikenne tulevaisuudessa kahdella liittymällä (Risumäen / Uramonmäen pohjois- ja eteläpuolelta) suoraan maantielle 130. Eteläisen liittymän paikkaa maantien 130 itäpuolella on aiemmin suunniteltu Riihimäen kuntarajan puolelle, mutta Riihimäen asemakaavassa (Riihimäenportti IV) eteläinen maankäytön yhteys on osoitettu palvelemaan ainoastaan kehittyvää maankäyttöä Riihimäen alueella. Tämän selvityksen mukaan Janakkalassa Uramonmäen eteläpuolisen alueen mahdolliselle kehittyvälle maankäytölle ei voida toteuttaa omaa liittymää maantielle 130 Riihimäenportin ja Uramonmäen väliseltä alueelta, koska Riihimäenportin liittymät ja mt 130 pituuskaltevuudet estävät kolmannen liittymän tälle välille. Jotta asemakaavallinen maankäyttö Uramonmäen eteläpuolella kuntarajan tuntumassa on mahdollista, tulisi selvityksen mukaan yhteys Janakkalan puolelle hoitaa Riihimäen asemakaavan Riihimäenportti IV:n itäisen maankäyttöliittymän kautta. Yhteyden mahdollistaminen Janakkalan alueelle vaatisi kuitenkin Riihimäenportti IV kaavamuutoksen (Mt 130 liikenneselvitys välillä Linnatuuli-Hyvinkää, Trafix Oy 2017).

Kuva 49. Seututien 130 uudet liittymäratkaisut ja Humuspehtoorin uusi tieyhteys vuoden 2020 selvityksen mukaan (Punkankylän alueen liittymät, WSP Finland Oy, 2020).

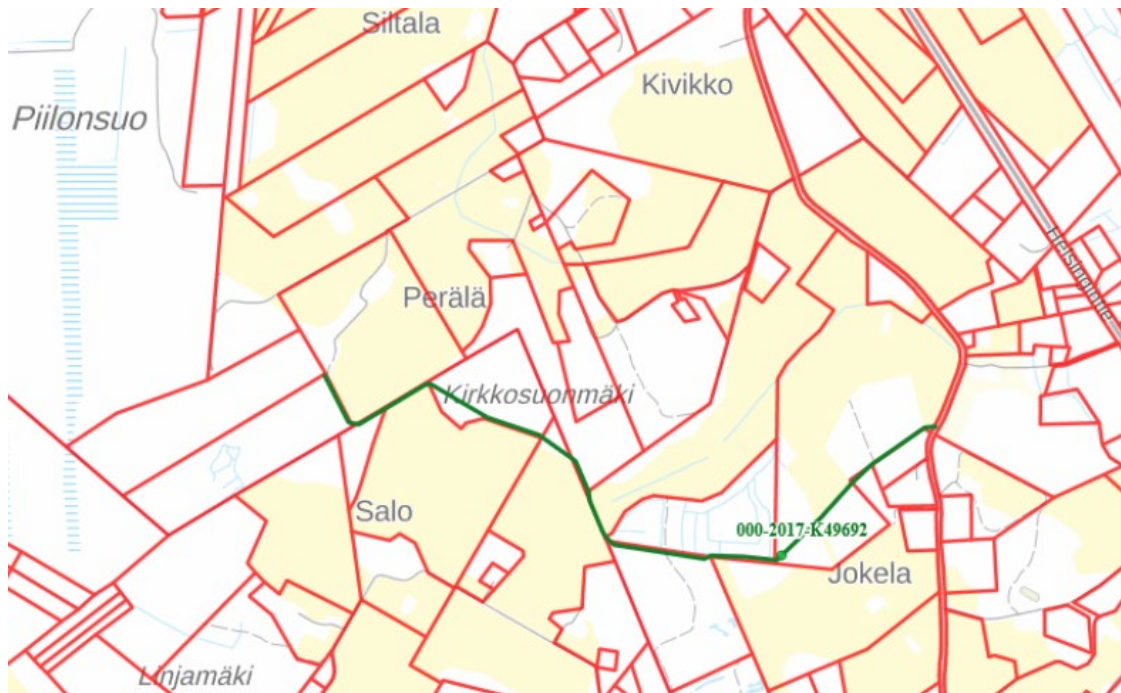
Helsingintien (mt 130) liittymien määrää pyritään vähentämään katkaisemalla nykyisiä tontti- sekä yksityisteiden liittymiä ja korvaamaan niitä Etelä-Janakkalan asemakaava-alueelle tulevalle katuverkolla ja kokoojakatuliittymillä. Edellä esitetyn kuvan 49 mukaan, uuden (Punkankien ja maantien 130 välisen) yhteyden liittymä tulisi nykyisen tonttiliittymän kohdalle, nykyistä Pitkätien liittymää vastapäätä. Nykyinen Pitkätien liittymä maantielle 130 katkaistaan ja liittymän korvaa asemakaavoitettavan alueen uusi pohjoinen liittymä. Uuden yhteyden liittymän ja asemakaavoitettavan alueen pohjoisen liittymän väli tulee olemaan noin 170 metriä. Samalla katkaistaan myös Lehtola -tien liittymä hiukan etelämpänä maantiellä 130.

Myös aivan Janakkalan eteläosissa vähennetään maantieltä yksittäisiä tonttiliittymiä kaava-alueen sisäisen katuverkon avulla. Edellä esitetystä kuvasta Riihimäen puolelle on vielä osoitettu kaksi uutta kokoojakatuliittymää, joista pohjoisemmasta olisi ollut yhteys myös Janakkalan puolelle, maantien 130 itäpuolelle. Riihimäen puolelle kohdistuvista liittymäratkaisuksista on sittemmin luovuttu.

Kuvassa 49 on osoitettu myös uusi yhteys Punkankien (mt 13629) ja Helsingintien (mt 130) välille. Uuden kulkuyhteyden on tarkoitus tarjota vaihtoehtoinen yhteys lähinnä Humuspehtoori Oy:n biotaloustoimipisteen tuottamalle raskaalle liikenteelle. Humuspehtoori Oy on rakentamassa uutta kulkuyhteyttä Punkantielle (mt 13629). Tieyhteys on ratkaistu yksityistietoimituksessa (000-2017-K49692). Tieyhteys on osoitettu seuraavassa kuvassa. Jotta raskaan liikenteen ei tarvitsisi kulkea tieyhteydestä eteenpäin kapeaa Punkantietä, on tunnistettu tarve uuden kulkuyhteyden suunnitteluun Punkankien ja Helsingintien (mt 130) välille. Tällöin raskas liikenne pääsisi sujuvammin korkeatasoisemmalle tieverkolle. Yhteyttä varten on karkeasti tutkittu kahta

sijainti- ja linjausvaihtoehtoa, joiden perusteella esitetään edellä olevan kuvan mukaista ratkaisua. Liittymä oli alun perin ajateltu sijoitettavaksi Humuspehtoori Oy:n tieoikeuden kohdalle, mutta tarkemmassa tarkastelussa huomattiin, ettei sen sijainti täytä tienpitäjän näkemävaatimuksia. Uuden yhteyden liittymää on täten esitetty siirrettäväksi noin 100 metriä pohjoisemmaksi pelto-osuudella olevalle suoralle (Punkanjoen alueen liittymät, WSP Finland Oy, 2020).

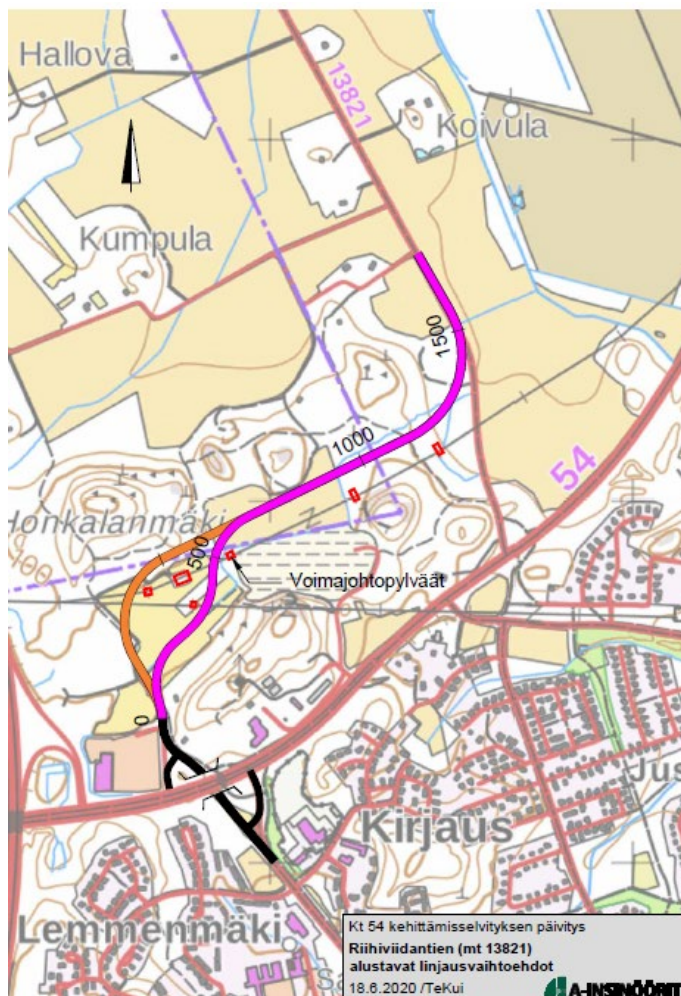
Kunta on tilannut Punkantien ja Helsingintien välisen ajoyhteyden suunnittelutyön WSP Finland Oy:ltä 13.6.2023 ja suunnittelutyön aloituspalaveri on pidetty 1.9.2023. Palaverissa todettiin, että Punkan osayleiskaavan ehdotuksessa osoitettua yhteyttä ei ole tarve muuttaa. Työn on määrä valmistua 11/2023.

Kuva 50. Kuvassa on osoitettu yksityistieoimituksessa (000-2017-K49692) ratkaistu tieyhteys Humuspehtoori Oy:n omistamalle kiertotalousalueelle.

Kanta-Hämeen maakuntakaavassa 2040 on esitetty Riihiviidantien (mt 13821) uusi linjaus Janakkalan alueen ja Riihimäenportin läpi nykyiseen Kinturintien liittymään. Kantatien 54 kehittämisselvityksen päivitys valmistui 2020, jonka yhteydessä selvitettiin linjauksen mahdollisuutta ja suhdetta kantatiehen 54. Selvityksessä päädyttiin Riihiviidantien nykyisen linjauksen katkaisemiseen ja ohjaamiseen Kinturintien liittymään. Kinturintien ja Kirjauksentien liittymän parantamistoinenpitenä liittymä on tarkoitus toteuttaa eritasoliittymänä. Riihiviidantien liittymän katkaisu ja yhteys Kirjauksen eritasoliittymään on liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden parantamiseen tähtäävä toimenpide. Se vastaa osaltaan myös tavoitteeseen paikallisen liikenteen liikkumisesta rinnakkaisverkolla, kantatien sijaan.

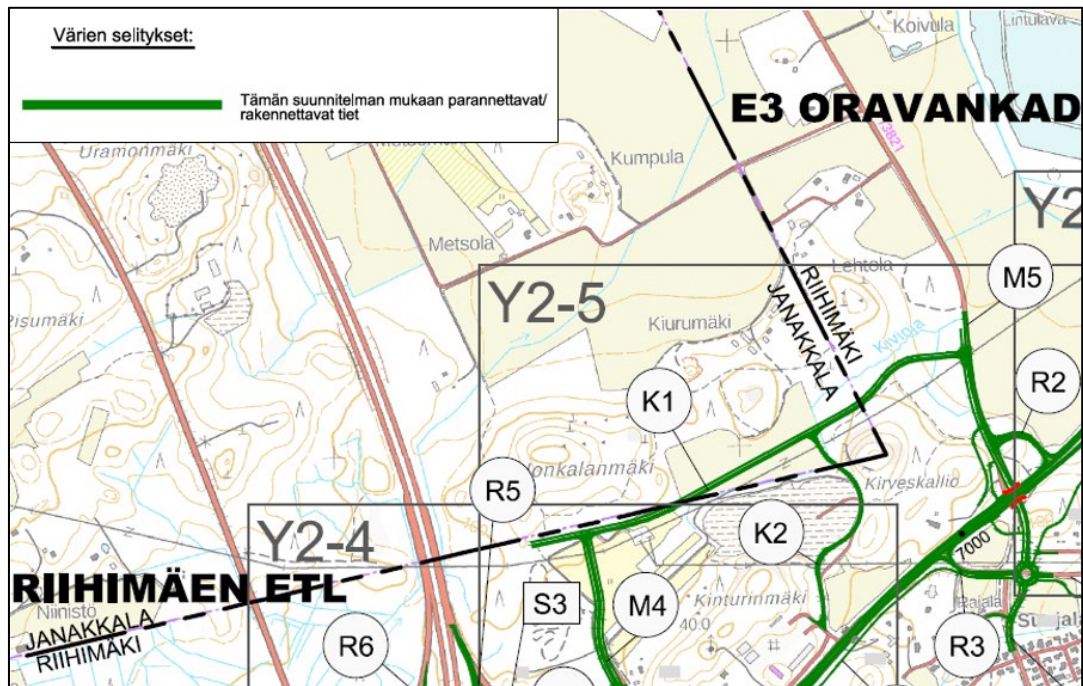
Riihiviidantien linjauksesta luonnosteltiin työn yhteydessä peruskarttatarkkuudella vaihtoehtoja, joissa on otettu huomioon mm. pohjaolosuhteet, maastonmuodot ja voimajohtolinjan sijainti. Linjausvaihtoehdot on esitetty kuvassa 51. Linjauksesta päätettiin Kt 54 Riihimäen kaupunkijakson aluevaraussuunnitelman suunnittelukokouksessa keväällä 2021. Linjauksen valintaan vaikutti sekä Janakkalan että Riihimäen puolen maankäyttösuunnitelmien kehittyminen, ja näin ollen valittiin kuvassa 51 oranssilla esitetty linjaus.

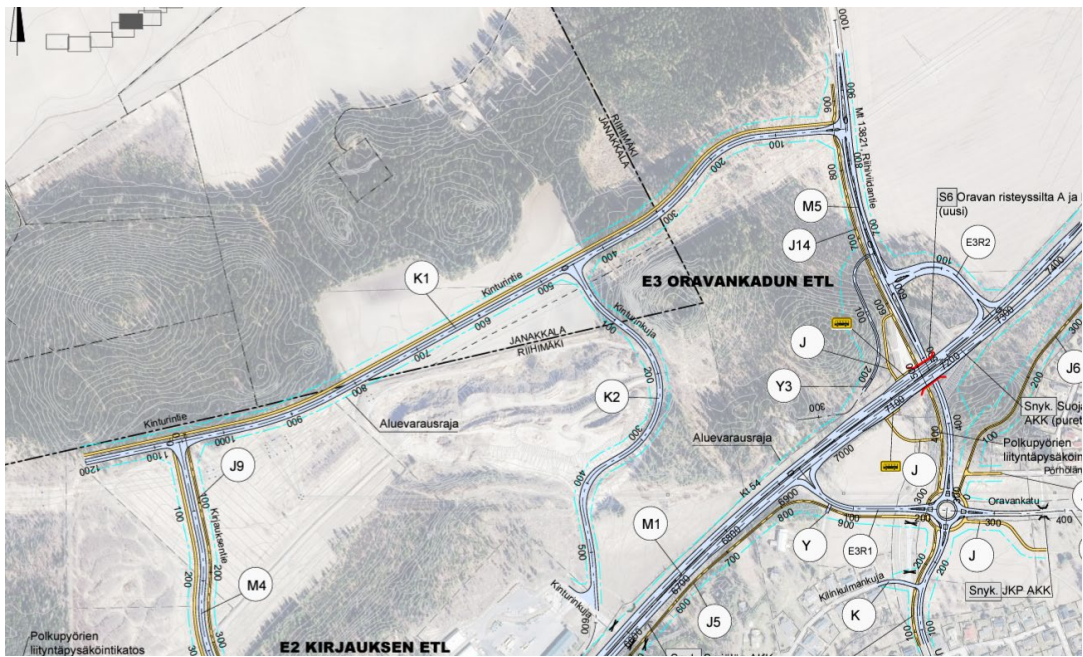
Kuva 51. Riihiviidantien linjausvaihtoehdot (Kt 54 kehittämisselvityksen päivitys, Uudenmaan ELY-keskus, 2020).

Kt 54 Riihimäen kaupunkijakson aluevaraussuunnitelma valmistui maaliskuussa 2022. Selvitys laadittiin Kt 54 kehittämisselvityksen päivityksen pohjalta, yhteistyössä Riihimäen, Lopen ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Kyseessä on esisuunnitelma, joka toimii maankäytön suunnittelun lähtökohtana ja ohjeena jatkosuunnittelussa. Aluevaraussuunnitelma koskee kantatien 54 vilkkainta osuutta, ns. Riihimäen kaupunkijaksoa, joka kattaa Riihimäen kaupungin alueen sekä osan Lopen kunnan alueesta.

Riihimäen kohdan järjestelyt kytkeytyvät myös Janakkalan kunnan puolelle, Punkan alueelle. Kaava-alueen kaakkoisosiin on aluevaraussuunnitelmassa esitetty em. mukainen, suunnittelukouksessa keväällä 2021 valittu uusi Riihiviidantien linjaus sekä uusi Kinturinkujan linjaus (kuva 52). Aluevaraussuunnitelmassa päädyttiin kuitenkin esittämään aiemmista suunnitelmista poiketen Riihiviidantien ja Oravankadun liittymien muuttamista eritasoliittymäksi, mikä poistaisi tarpeen em. Riihiviidantien uudelle linjaukselle. Katuyhteys Riihiviidantieltä Kinturintielle on kuitenkin mahdollista toteuttaa, joten osayleiskaavaratkaisuu mahdollistaa aluevaraussuunnitelman mukaisesti Riihiviidantien linjauksen molemmat vaihtoehdot. Jatkosuunnittelussa tulee huomioida, että kadun varteen varataan tilaa jalankulku- ja pyöräily-yhteydelle (kuva 53).

Kuva 52. Vihreällä aluevaraussuunnitelman mukaan parannettavat/rakennettavat tiet. (Kt 54 Riihimäen kaupunkijakson aluevaraussuunnitelma, A-insinöörit 2022).

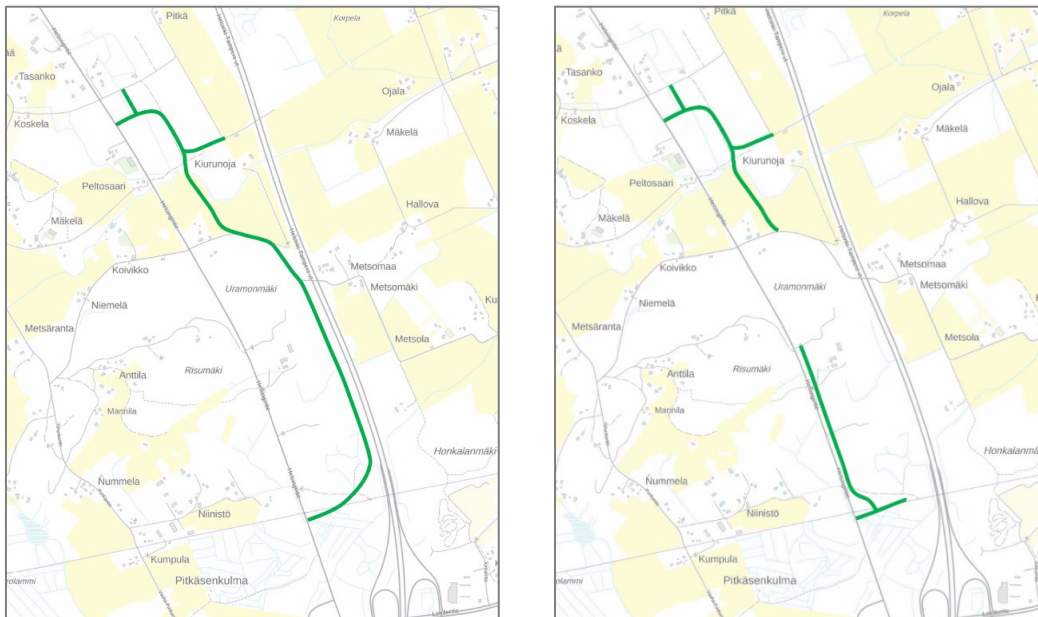
Kuva 53. Ote suunnitelmakartasta (Kt 54 Riihimäen kaupunkijakson aluevaraussuunnitelma, A-insinöörit 2022).

Vuosina 2020-2021 liikennesuunnitelmia on tarkennettu Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen osalta. (Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen liikennesuunnittelu, WSP Finland Oy, raportti 24.6.2021). Tarkoituksena oli suunnitella yleisellä tasolla asemakaava-alueen katuverkko sekä vesihuolto asemakaavan laadintaa varten. Työssä tutkittiin kahta eri katulinjausvaihtoehtoa. Tällöin tavoitteena oli myös yhteensovittaa maankäytön suunnitelmat Riihimäen kaupungin puolella oleviin suunnitelmiin. Suunnittelun lähtökohtana toimi aikaisemmassa selvityksessä (Punkanjoen alueen liittymät, WSP Finland Oy, 2020) määritellyt liittymien paikat, joiden välille verkkoa lähdettiin muodostamaan. Katuverkon suunnittelussa hyödynnettiin alueen nykyisiä yksityisteitä sekä kiinteistörajajoja. Tavoitteena oli halkoa mahdollisimman vähän nykyisiä kiinteistöjä. Suunnittelussa huomioitiin teollisuus ja työpaikka-alueelle tyypillinen raskaan liikenteen suuri määrä. Alustavasti suunnittelussa lähdettiin oletuksesta, että alueelle toteutetaan kaksi toisistaan erillistä yhteyttä Uramonmäen ylittämiseksi. Saadun palautteen myötä nousi kuitenkin esiin tarve tutkia myös mahdollisuus toteuttaa asemakaava-alueen katuverkko läpiajettavana. Tällöin

muun muassa joukkoliikenne olisi mahdollista ajattaa alueen läpi ja kävelyn sekä pyöräilyn yhteydet olisivat sujuvammat. Suunnittelussa lähdettiin tämän vuoksi tutkimaan kahta vaihtoehtoa, jotka on esitetty seuraavissa kuvissa.

Ensimmäisenä vaihtoehtona tarkasteltiin mahdollisuutta toteuttaa alueelle läpiajettava yhteys, joka palvelisi joukkoliikennettä ja tarjoaisi alueelle paremmat kävelyn sekä pyöräilyn yhteydet. Haasteena vaihtoehdossa oli Uramonmäen ylitys, josta aiheutuisi merkittäviä maanleikkaus- ja täyttötarpeita. Toisena vaihtoehtona tarkasteltiin suunnittelun lähtökohtana ollutta linjausta, jossa alueelle muodostuisi erilliset kokoojakadut Uramonmäen molemmin puolin. Tällä pyrittiin välttämään Uramonmäen ylityksestä aiheutuvat maanleikkaukset ja toisaalta katuverkkoa muodostuisi vähemmän.

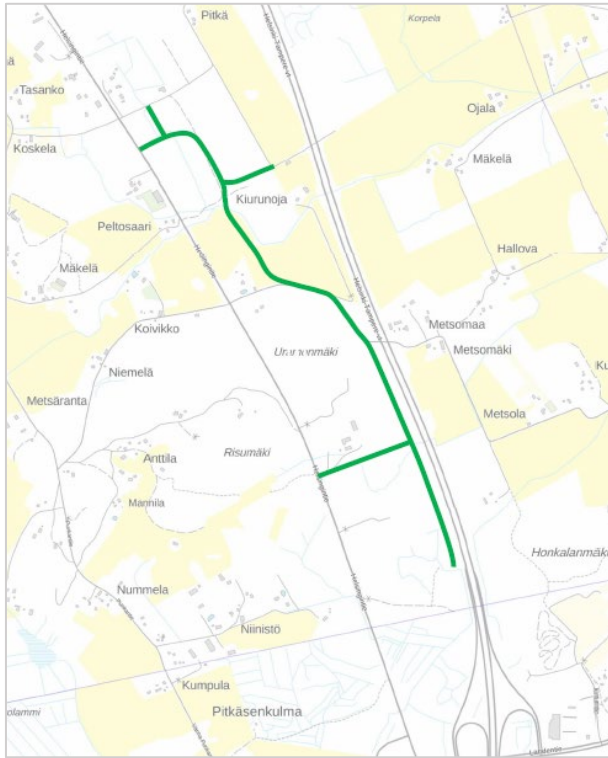
Lopputarkastelussa todettiin, että vaihtoehto 1 olisi liikenteen toimivuuden näkökulmasta parempi, mutta vaihtoehto 2 olisi edullisempi toteuttaa ja rakentamisen vaiheistus olisi selkeä. Vesi- ja viirihuollon näkökulmasta vaihtoehto 1 olisi rakennettavuuden kannalta selkeämpi ja rakentamiskäytännöstä riippuen synergiaedut voisivat olla merkittäviä vaihtoehtoon 2 verrattuna. Kuvissa 54 ja 55 on esitetty suunnitelmavaihtoehdot 1 ja 2.

Kuvat 54 ja 55. Suunnitelmavaihtoehdot 1 ja 2. (Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen liikennesuunnittelu, WSP Finland Oy, 2021).

Janakkalan kunta on neuvotellut Riihimäen kaupungin kanssa viime vuosien aikana asemakaavoitettavan alueen eteläiseen liittymään liittyvistä ratkaisuksista. Kuntien välillä on vallinnut näkemys ero vastuista ja aikataulusta. Asiassa ei lopulta löydetty molempia kuntia miellyttävää ratkaisua, joten liittymän suunnittelusta Riihimäen puolelle on luovuttu. Janakkalan kunnanhallitus hyväksyi päätöksellään 24.1.2022 § 28, että Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen eteläinen liittymä suunnitellaan Uramonmäen kohdalle. Aiemmin laadituista selvityksistä huolimatta uusi ajoneuvoliittymä maantielle 130 voidaan kuitenkin toteuttaa myös Janakkalan puolelle Uramonmäelle, jossa on jo toimijoita. Uusimman tarkastelun lähtökohtana on ollut ELY-keskuksen Liikennevastuualueen tahtotila ohituskaistan poistamisesta kyseessä olevalta tieosuudelta. Aiemmin nimennomaan ohituskaistan olemassaolo esti liittymien teon ja kääntymisen kahden kaistan yli. Ohituskaistaa voidaan käyttää tarvittavien kääntymiskaistojen suunnitteluun ja rakentamiseen ja Uramonmäeltä on riittävät näkymät molempiin suuntiin.

Eteläisen liittymän osalta liikennesuunnitelmia on päivitetty yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. (WSP Finland Oy, 1.11.2022). Uusi eteläinen Uramonmäen liittymä maantielle 130 on suunniteltu nyt kiinteistöjen 165-431-1-1303 ja 165-431-1-1017 väliselle alueelle. Uusien liittymien (pohjoisen Pitkätien ja eteläisen Uramonmäen) välille on osoitettu uusi kokoojakatu, jolloin alueelle muodostuu läpiajettava kulkuyhteys. Kulku alueen kiinteistöille tulee tapahtumaan uuden kadun kautta, sen rakentuessa. Alueen uudet liikenneratkaisut on tarkoitettu toteuttamaan vaiheittain.

Kuva 56. Liikennesuunnitelma (Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen liikennesuunnittelu, WSP Finland Oy, 1.11.2022).

Janakkalan kunta on sopinut Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa myös Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen pohjoisen ja eteläisen liittymän tiesuunnitelmien laatimisesta. Suunnitteluprosessin aikana on kuitenkin päätetty, ettei suunnitelmaa edistetä tiesuunnitelmalla vaan parantamissuunnitelmalla, joka toimii laadittavan asemakaavan tausta-aineistona. Maantien 130 parantamisesta Pitkätien liittymän kohdalla on kuulutettu 9.12.2021. Pohjoisen liittymän parantamissuunnitelman työalue rajoittuu nykyisestä Pitkätien liittymästä noin 200 m pohjoiseen ja noin 250 m etelään. Toimenpiteillä parannetaan tien liikenneturvallisuutta ja luodaan edellytykset Etelä-Janakkalan maankäytön kehittämiseksi maantien 130 itäpuolella. Pohjoisen liittymän parantamissuunnitelma odottaa Väyläviraston hyväksyntää.

Eteläisen liittymän osalta parantamissuunnitelman laatiminen on aloitettu, mutta kesken. Hyväksyttävien tiesuunnitelmien tulee olla asemakaavan mukaisia, joten ennen tiesuunnitelmien lopullista hyväksyntää, Etelä-Janakkalan asemakaavan tulee olla lainvoimainen.

3.8 Kaava-alueelta laaditut selvitykset

3.8.1 Yleiskaavaa varten laaditut selvitykset

Yleiskaavaa varten laaditut selvitykset:

- Punkan osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2018 (Mikroliitti Oy 2018).
- Punkan osayleiskaava-alueen luontokartoitus (Ari Lehtinen 2018).
- Janakkalan Punkan osayleiskaava-alueen luontotietoselvitys 2018 (Luontoselvitys Metsänen 2019).
- Janakkalan Punkan osayleiskaava-alueen ja asemakaava-alueen luontoselvitykset 2019 (Luontoselvitys Metsänen 2019).
- Punkanjoen alueen liittymät (WSP Finland Oy. 2020)

Etelä-Janakkalan asemakaavaa varten laaditut selvitykset:

- Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen liikennesuunnittelu (WSP Finland Oy, 24.6.2021)
- Pitkätien mt 130 tiesuunnitelman meluselvitys (WSP Finland Oy, 8.4.2022)

- Maantien 130 parantaminen Pitkätien liittymän kohdalla, Janakkala, Tiesuunnitelma (WSP Finland Oy, 22.12.2022)
- Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen liikennesuunnittelu – päivitys 2022 (WSP Finland Oy, 1.11.2022)

Laajempaa aluetta palveleva, mutta myös yleiskaavan etenemisen kannalta välttämätön selvitys:

- Kantatie 54 Tammela - Hollola Kehittämisselvityksen päivitys (Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 23/2020, A-Insinöörit Civil Oy)
- Kt 54 Riihimäen kaupunkijakson aluevarausuunnitelma (A-Insinöörit 2022)

3.8.2 Käytettävissä olevat laajemmat aineistot

Suunnittelualueelta on lisäksi käytettävissä seuraavia, koko Janakkalaa tai Kanta-Hämettä koskevia aineistoja tai avoimen lähdekoodin aineistoja:

- Museovirasto; Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY-inventointi 2009)
- Rakennettu Häme – Maakunnallisesti arvokas rakennusperintö. Hämeen liitto. 2003.
- Kanta-Hämeen maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt. Hämeen liitto. 2019.
- Rakennusinventointi – Janakkala. Hämeen ympäristökeskuksen moniste 92/2005. Teija Ahola. 2005.
- Ympäristöministeriö: Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alue työryhmän mietintö. 1993.
- Hämeen valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi 2011. Ehdotus
- Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi. Hämeen ELY-keskus, Koski, K. 2011.
- Kanta-Hämeen maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi 2016. Hämeen liiton julkaisu. Koski, K. & Hirvonen, A. 2016.
- Kanta-Hämeen ekologinen verkosto. Hämeen Maakuntakaava 2040 selvitykset. Ramboll Oy. 2016.
- Maantie 130 liikenneselvitys välillä Linnatuuli-Hyvinkää. Trafex Oy. 2017.
- Vesihuollon kehittämissuunnitelma vuoteen 2020. Ramboll Oy. 2013.
- Janakkalan luonto (Ranta, Siitonen 1994)
- Kanta-Hämeen liikennejärjestelmäsuunnitelma. Hämeen liitto. 2014
- Valtatien 10/12 ja kantatien 54 roolit liikennejärjestelmässä (Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2014).
- Kantatie 54 Tammela – Hollola kehittämisselvitys (Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2013).
- Väyläviraston maanteiden EU meluselvitys 2022 (Väyläviraston julkaisu 52/2022)
- Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 aineistot (Hämeen liitto)
- Museovirasto; Muinaisjäännösrekisteri.
- Ympäristöhallinnon Avoin tieto -palvelu
- Maanmittauslaitoksen maastotietokanta
- Numeerinen kiinteistörekisterikartta
- Ympäristöhallinnon, museoviraston, maanmittauslaitoksen ja muiden viranomaisien ym. avoimen paikkatiedon aineistot
- Muiden viranomaisten aineistot
- Jyväskylän yliopisto, JYX-julkaisuarkisto
- Kansalliskirjasto

3.8.3 Muut suunnittelualueen lähiympäristöä koskevat selvitykset

- Hyvinkään – Riihimäen seudun maankäytön kehityskuva vuosille 2025 ja 2040 (Hämeen liitto 2009).
- Riihimäen ekologinen verkosto (Riihimäen kaupunki 2014).

Kaavahierarkian mukaisesti yleiskaava on ohjeena laadittaessa asemakaavaa. Yleiskaavalla osoitetaan keskeiset aluevaraukset käyttötarkoituksineen, joten osayleiskaava luo pohjan ja lähtökohdat tälle rakentamiseen valmistelevalle ja yritystoimintaa tukevalle asemakaavoitukselle. Myös tieyhteydet asemakaavoitettavalle Uramonmäen alueelle osoitetaan yleiskaavassa.

Suunnittelualueella on maatalousyrityksiä, joiden toimintaa yleiskaavalla on tarkoitus tukea. Myös suunnittelualueen ulkopuolella Piilonsuon alueella on yritystoimintaa, mm. betoni- ja asfalttijätteen vastaanottoa ja käsittelyä sekä hyödyntämistä. Yritysalueelle on yksityistietoimituksessa osoitettu Punkantien kautta tieyhteys, jonka vuoksi alueen tieyhteyksien osoittaminen yleiskaavassa on tarpeen.

Punkan kyläalueen osalta osayleiskaavassa on tarkoitus osoittaa kylämäiset rakentamisen alueet olemassa olevan rakentamisen osalta sekä mahdolliset kylämäisen asutuksen laajenemisalueet ja muut rakentamiseen osoitettavat alueet. Lisäksi kaavassa osoitetaan pääliikenneväylät sekä muut tarpeelliseksi katsotut ohjeelliset tiejärjestelyt ja liittymät sekä rakentamisen ulkopuolelle jäävät aluevaraukset, kuten maa- ja metsätalousalueet sekä mahdolliset virkistykseen ja luonnonsuojeluun osoitetut alueet.

Punkan osayleiskaava edistää toteutuessaan Etelä-Janakkalan maankäytön kehittämistä kunnan tavoitteiden mukaisesti.

Osayleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena yleispiirteisenä aluevarauskaavana. Kaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja se on siten ohjeena asemakaavaa laadittaessa.

Kaavoitusprosessin keskeisiä selvitettäviä kysymyksiä ovat:

- Teollisuus- ja työpaikkatoiminnan tulevat alueet
- Muu yritystoiminta alueella
- Tieverkon rakenne ja kehittämistarpeet
- Mahdollisten palveluiden tarve ja sijoittuminen
- Kylämäisen asutuksen mahdolliset laajenemisalueet
- Mahdolliset virkistys- ja ulkoilualueet, viheralueverkoston rakenne ja ekologiset yhteydet
- Luonnonympäristön, maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön vaaliminen.

Yleiskaava pyritään laatimaan siten, että se vastaa Janakkalan kunnan nykyisiä ja tulevia tarpeita. Kaavoituksen lähtökohtana ovat alueella voimassa oleva maakuntakaava, maanomistajien tavoitteet, alueen toteutunut maankäyttö sekä alueelle laaditut selvitykset. Yleiskaavatyön tarkoituksena on suunnitella ja varmistaa alueen maankäyttö, yhdyskuntarakenteen toimivuus sekä rakentamisalueiden riittävyys pitkälle tulevaisuuteen. Aikajänne ulottuu jopa vuoteen 2040.

Suunniteltava alue muodostuu rakentamisen ohjaustarpeen kannalta erityyppisistä alueista, joiden suunnitteluperiaatteita on hahmotettu seuraavasti:

Asemakaavoitettavat alueet

Suunnittelualueella on vireillä Etelä-Janakkalan asemakaava valtatie 3 ja maantien 130 väliselle alueelle. Pitkällä tähtäimellä suunnittelualueelle on tarkoitus laatia asemakaava myös suunnittelualueen kaakkoisosaan. Asemakaavoitettavaksi tarkoitettujen alueiden tarkempi maankäyttö ja rakentamisen edellytykset ratkaistaan pääsääntöisesti vasta asemakaavoilla. Alueen liikenteelliset ratkaisut suunnitellaan yleiskaavatasoisesti, jotka sitten tarkentuvat asemakaavavaiheeseen.

Asemakaavoitettavilla alueilla yleiskaava on ennen muuta ohjeena asemakaavaa laadittaessa. Yleiskaavalla asemakaavoitettavien alueiden kehitystä tarkastellaan pitkällä aikavälillä.

Kylämäisen rakentamisen alueet

Suunnittelualueen rakentuneet alueet ovat pääosin kylämäistä, pelloja reunustaville metsäsaarekkeille rakentunutta asutusta, joka koostuu maatilojen tilakeskuksista sekä omakotitaloista. Kylämäisellä alueella on paikoin maatilojen lisäksi myös muuta yritystoimintaa. Suunnittelun tarkoituksena on todeta nykyisen kylämäisen asutuksen suhde muuhun maankäyttöön. Lisäksi tavoitteena on suunnitella mahdolliset kylämäisen asutuksen laajenemisalueet sekä selvittää monialaisen yritystoiminnan tilanne kylämäisillä alueilla.

Haja-asutusluonteisen rakentamisen alueet

Yleiskaava-alueeseen sisältyy myös ns. haja-asutusalueita, joihin kohdistuu vain satunnaista, luonteeltaan haja-asutustyyppistä rakentamisen tarvetta. Näitä alueita ovat ennen muuta suunnittelualueen harvaan asutut maaseutumaiset alueet. Nämä alueet käsitellään lähtökohtaisesti maa- ja metsätalousalueina, joille voi rakentaa haja-asutustyyppisesti. Rakennuspaikkojen sijoitusta voidaan tarvittaessa ohjata yleisillä kaavamääräyksillä, joilla voidaan edistää myös esim. maiseman ja luonnonarvojen huomioonottoa.

Muita tavoitteita

Kaavoituksen perusselvitysvaiheessa selvitetään alueen luonnonympäristön- ja kulttuuriympäristön ympäristön arvot niin, että ne voidaan kaavoituksen keinoin huomioida ja turvata. Lisäksi selvitetään maakunnallisen ekologisen yhteyden sijoittamistarpeet ja -mahdollisuudet alueella.

Punkan osayleiskaavan suunnittelun tarkoituksena on myös tutkia alueen liikenteelliset edellytykset tunnistettujen liikenteellisten haasteiden osalta, etenkin suhteessa asemakaavoitettaviin alueisiin. Lisäksi maakuntakaavan merkintä Riihiviidantien linjauksen osalta tulee ratkaistavaksi tällä osayleiskaavalla Janakkalan puolelle sijoittuvan alueen osalta.

4.2 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää (MRL 4 §). Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat valtioneuvoston hyväksymiä alueiden käyttöä ja aluerakennetta koskevia tavoitteita.

Valtioneuvosto päätti uudistetuista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017. Päättös korvaa valtioneuvoston vuonna 2000 tekemän ja 2008 tarkistaman päätöksen valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Valtioneuvoston päätös tuli voimaan 1.4.2018.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa. Tavoitteiden tarkoituksena on myös edistää kansainvälisten sopimusten ja sitoumusten täytäntöönpanoa Suomessa sekä turvata valtakunnallisten alueiden käyttöratkaisujen tarkoituksenmukaista toteuttamista.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet suunnittelualueella:

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

- Edistetään koko maan monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta, ja tuetaan eri alueiden elinvoimaa ja vahvuuksien hyödyntämistä. Lisäksi luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.
- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen.
- edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.
- Merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet sijoitetaan siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.

Tehokas liikennejärjestelmä

- Edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.
- Turvataan kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittävien liikenne- ja viestintäyhteyksien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet.

Uusiutumiskykyinen energiahuolto

- Varaudutaan uusiutuvan energiantuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin.
- Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen ja kaukokuljetamiseen tarvittavien kaasuputkien linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet. Voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö

- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.
- Ehkäistään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys, tai riskit hallitaan muulla tavoin.
- Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset, kemikaaliratapihat ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapihat sijoitetaan riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.
- Otetaan huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

- Huolehditaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta.
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.
- Luodaan edellytykset bio- ja kiertotaloudelle sekä edistetään luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä.
- Huolehditaan maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä.

4.3 Maakunnalliset tavoitteet

Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava sekä maakunnan kehittämisen lähivuosien tavoitteet osoittava maakuntaohjelma.

Voimassa olevaan maakuntakaavaan on osoitettu seuraavat merkinnät, jotka ohjaavat ja täsmennyvät yleiskaavallisessa suunnittelussa:

Voimassa olevassa maakuntakaavassa on osoitettu osayleiskaava-alueelle seuraavia varauksia / merkintöjä:

- Työpaikka-alue, TP (352 ja 353, moottoritien molemmiin puolin sijaitsevat alueet): Merkinnällä osoitetaan monipuoliset työpaikka-alueet, joissa voi olla toimisto- ja palvelutyöpaikkoja sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta teollisuutta ja varastointia.
- Työpaikka-alueen reservialue, Tpr (548, Uramonmäestä pohjoiseen): Merkinnällä osoitetaan monipuoliset uudet tai työpaikka-alueiksi muuttuvat alueet, joissa voi olla toimisto- ja palvelutyöpaikkoja sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta teollisuutta ja varastointia.
- Moottoritie, MT
- Seututie- tai pääkatu, ST
- Tieliikenteen yhteystarve välillä Kinturintie-Riihiviidantie
- Kevyen liikenteen yhteystarve välillä Tervakoski – Riihimäki
- Voimajohtolinja 400 Kv, Z400
- Ohjeellinen uusi voimajohtolinja, punainen Z110 Vt 3 ja MT 130 varrella

Maakuntakaavan ohjausvaikutus on otettava huomioon yleiskaavan laatimisessa. Maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslain mukaan ohjeena laadittaessa tai muutettaessa yleiskaavaa. Maakunnan suunnittelussa on otettu huomioon myös valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tulevat siten myös maakuntakaavan kautta osaltaan huomioitaviksi yleiskaavoituksessa.

Kanta-Hämeen maakuntakaavan kaavaotteet on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 3.3.

4.4 Maankäytön rakennemalli 2030+ ja muut kunnan tavoitteet

Maankäytön rakennemalli 2030+ on pitkän tähtäimen kehittämisperiaatteet ja kunnan maankäytöllisen tahdon ilmaiseva malli. Rakennemallin esitystapa on strateginen ja ohjeluoto on 2030. Rakennemallikartalla on osoitettu pitkän aikavälin maankäytön tavoitteet aluevarausten muodossa. Rakennemalli osoittaa työpaikka- ja teollisuusalueet kunnan eteläosiin moottoritien molemmin puolin Riihimäen kaupungin rajaan rajautuen. Lisäksi rakennemallissa osoitetaan ohjeellinen yhteystarve uudelle voimajohtolinjalle, alueen liikenneväylät sekä kylämäisen asutuksen kehittämiskäytävä.

Alue on käytännössä kokonaan yksityisessä omistuksessa, ja työpaikka- sekä teollisuusalueiden osalta alueen kehitystä ohjaavat maanomistajien tarpeet ja intressit. Kylämaiset asutusalueet ja maa- sekä metsätalousalueet ovat myös yksityisessä omistuksessa. Alueen kehittäminen ei vaadi kunnalta laajamittaista maanhankintaa, mutta edellyttää maankäyttösopimusten laatimista erityisesti yritystoimintaan myöhemmin asemakaavoitettavien alueiden osalta. Kunnan tavoitteena on yleiskaavoituksella mahdollistaa yritystoimintaa palvelevien työpaikka- ja teollisuusalueiden syntyminen logistisesti erinomaiselle sijainnille. Lisäksi kunnan tavoitteena on tukea alueen maa- ja metsätalousyritysten sekä muiden yritysten toimintaa sekä mahdollistaa nykyisen kaltaisen kylämäisen maaseutuasutus alueella.

Liikenteellisten tavoitteiden osalta tarkoituksena on osoittaa asianmukaiset ja liikenneturvallisuuden kannalta tarpeelliset liittymät ja liikenneyhteydet siten, että ne palvelevat esimerkiksi asemakaava-alueiden liikenteellisiä tarpeita. Myös muut tunnistetut, esimerkiksi yritystoimintaa ja alueen muuta maankäyttöä palvelevat liikenteelliset yhteystarpeet on tarkoituksenmukaista osoittaa kaavassa.

5. OSAYLEISKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

5.1. Osayleiskaavan lähtökohdat ja suunnittelun tarve

Vuonna 2016 oli Janakkalan talousarviokäsittelyn yhteydessä tuotu esille tavoite edistää Etelä-Janakkalan maankäytön kehittämistä. Kunnan maankäytön tulosalue oli myös neuvotellut eräiden maanomistajien kanssa yksityisten maa-alueiden kaavoittamisesta. Punkan alueella oli myös uutta yritystoimintaa, jota käynnisti yritystoimija Piilonsuolla. Lisäksi alueella oli joitain vanhempia yrityksiä (mm. Uramonmäki) maatalousyrityksen lisäksi. Kuntaan oli lisäksi toimitettu kaksi kaavoitusaloitetta, joissa yrittäjäosapuoli esitti omistamiensa maiden asemakaavoittamista.

Yksityisen maan asemakaavoitus edellyttää maankäyttösopimusta. Tekninen lautakunta käsitteli asiaa ja esitti kunnanhallitukselle Etelä-Janakkalan yleiskaavoitusta kokouksessaan 19.4.2016 (Teknlk 19.4.2016 §30). Kunnanhallitus päätti käynnistää Etelä-Janakkalan yleiskaavoituksen kokouksessaan 2.5.2016 (Kh 2.5.2016 §103). Kokouksissa päätettiin myös asemakaavoitukseen ryhtymisestä kaavahierarkian mukaisesti.

Osayleiskaavalla on tavoitteena mahdollistaa työpaikka- ja teollisuustoimijoiden sijoittuminen Janakkalan eteläosiin. Useat alueen maanomistajat ovat tehneet kunnalle aloitteita omistamiensa maiden asemakaavoittamiseksi. Alueelle on jo osittain kohdistunut ja kohdistuu tällä hetkellä voimakkaita maankäytön muospaineita, joiden vuoksi on tarve laajamittakaavaisemmalle yleispiirteiselle suunnittelulle, johon osayleiskaavoituksella vastataan. Myös alueen liikennejärjestelyjä on tarpeen tarkastella, kehittää ja selkeyttää maankäytön muuttuessa. Lisäksi alueella on kylämaista asutusta, maatalousyrityksiä ja muuta yritystoimintaa. Osayleiskaavoituksella tuetaan näitä toimintoja ja osoitetaan mahdolliset laajenemisalueet kylämaiselle asutukselle.

5.2 Suunnittelun käynnistäminen

Kunnanhallitus päätti käynnistää Etelä-Janakkalan yleiskaavoituksen kokouksessaan 2.5.2016 (Kh 2.5.2016 §103).

Kaavaprosessin alkuvaiheessa järjestettiin yleisötilaisuus 16.8.2018 Tervakoskella, jossa esiteltiin kaavalle asetettuja lähtökohtia ja tavoitteita sekä suunnittelualuetta yleensä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n edellyttämä aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu kunnan, Hämeen ja Uudenmaan ELY-keskusten, Hämeen liiton, Riihimäen kaupungin sekä Pelastuslaitoksen kesken järjestettiin 12.10.2018. Neuvottelussa käsiteltiin kaavoitukselle asetettuja tavoitteita ja selvitystarpeita. Museovirasto lähetti terveisensä sähköpostitse.

Ilotulitevaraston vielä sijaitessa kaava-alueella, pidettiin 8.11.2018 erillinen neuvottelu Tukesin kanssa liittyen ilotulitevaraston sijaintiin kaava-alueella. Jo 3.10.2018 oli neuvoteltu asiasta varaston omistajan, Moxom Oy:n kanssa. Sitten Moxom Oy on poistunut alueelta ja ilotulitevarastosta ei ole enää tarpeen keskustella esim. Tukesin kanssa.

Tekninen lautakunta hyväksyi kokouksessaan 27.11.2018 osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) nähtäville asetettavaksi ja samalla yleiskaavaprosessin saattamisen vireille kuulemismenetelmään (Teknltk 27.11.2018 § 203).

5.3 Vireilletulo ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute

Kaavan vireilletulo oli 7.12.2018. Käynnistämisen kuuleminen järjestettiin 7.12.2018 – 11.1.2019. Valmisteluaineistoon kuuluvana on ollut nähtävillä 19.11.2018 päivätty osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Myös maantien 130 liikenneselvitys välillä Linnatuuli – Hyvinkää oli esillä kunnan nettisivuilla.

Punkan osayleiskaavan vireilletuloaineistosta saatiin seitsemän kirjallista mielipidettä ja kaksi suullista. Mielipiteet koskivat monipuolisesti eri asioita vesihuollosta liikennejärjestelyjen ja tiedottamisen kautta omien maiden käytölle esitettyihin toiveisiin.

Mielipiteet on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon kaavaluonnosta valmisteltaessa kaavan tavoitteet huomioiden. Yhteenveto mielipiteistä ja vastineista on kaavaselostuksen liitteessä 1.

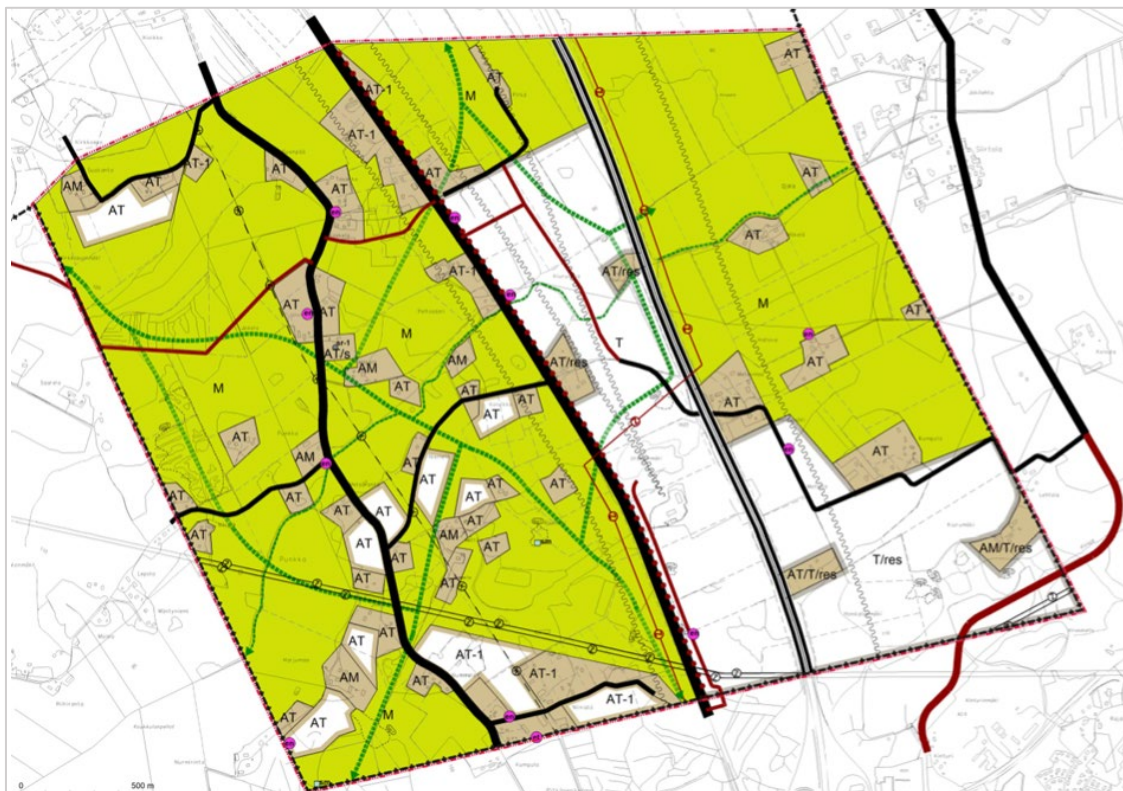
Viranomaisneuvottelussa 12.10.2018 todettiin, että kaavan osallisiin lisätään Caruna. Lisäksi Riihimäen kaupunki otti esille suunnittelualueen sijainnin aivan Riihimäen rajassa. Tällöin myös Riihimäen kaupungin asukkaita tulisi tiedottaa kaavan etenemisestä. Sovittiin, että sekä vireilletulosta että nähtävilläoloista kuulutetaan Janakkalan Sanomien lisäksi myös Aamupostin sunnuntainumerossa, joka jaetaan Riihimäen jokaiseen talouteen. Lisäksi ollaan yhteydessä Riihimäelle ja tiedotetaan virkahenkilöitä kaavan eri vaiheista (mm. kirjaamo@riihimaki.fi).

Työneuvottelussa 31.1.2020 käsiteltiin myös Punkan osayleiskaavan luontoselvitystä. Mukana oli kunnan edustajien lisäksi viranomaisia ELY-keskuksesta sekä Hämeen liitosta. Riihimäen kaupungin kanssa on ollut yhteisiä neuvotteluja liittyen mm. Maantien 130 liikennejärjestelyihin, viimeisimmät 18.11.2021 ja 7.12.2021 sekä kt 54 Riihimäen kaupunkijakson aluevaraussuunnitelman laadintaan.

5.4 Luonnosvaiheen kuuleminen ja kaavaluonnoksesta saatu palaute

Tekninen lautakunta hyväksyi MRL 62 §:n ja MRA 30 §:n mukaisessa tarkoituksessa asetettavaksi julkisesti nähtäville kaavaluonnoksen ja merkintöjen selitykset (päivätty 5.10.2020) sekä kaavaselostuksen liitteineen (päivätty 5.10.2020).

Luonnosvaiheen aineistot pidettiin nähtävillä 23.10. – 23.11.2020 välisen ajan kunnantalon ilmoitustaululla ja kunnan verkkosivuilla. Nähtävillä olosta tiedotettiin Janakkalan Sanomissa (20.10.2020) lehtikuulutuksin ja maanomistajia kirjeitse. Kaavaluonnoksesta pyydettiin lausunnot ja osallisilla oli mahdollisuus esittää mielipiteensä. Yleisötilaisuus, jossa esiteltiin kaavaluonnosta, pidettiin Kiipulassa 27.10.2020.

Kuva 57. Ote nähtävillä olleesta kaavaluonnoksesta.

Luonnosvaiheessa lausunnot pyydettiin Hämeen ELY-keskukselta, Hämeenlinnan kaupunginmu-seolta, Riihimäen kaupungilta, Lopen kunnalta, Hämeen liitolta, Kanta-Hämeen pelastuslaitok-selta, Janakkalan vedeltä, Punkan – Nummenpään vesiosuuskunnalta, Punkanjoen perkausyhti-öltä, Caruna Oy:ltä, Gasum Oy:ltä ja Fingrid Oyj:ltä. Kaavaluonnoksesta saatiin 12 lausuntoa. Lausunnon antoivat Hämeen ELY-keskus, Hämeen liitto, Hämeenlinnan kaupunginmuseo, Riihi-mäen kaupunki, Lopen kunta, Punkan – Nummenpään vesiosuuskunta, Janakkalan Vesi, Pun-kanjoen Perkausyhtiö, Fingrid Oyj, Caruna Oy, Gasum Oy ja Kanta-Hämeen pelastuslaitos. Ja-nakkalan Vedellä, Lopen kunnalla, Punkanjoen perkausyhtiöllä, Caruna Oy:llä, Gasum Oy:llä ja Kanta-Hämeen pelastuslaitoksella ei ollut erityistä lausuttavaa.

Kaavaluonnoksesta saatiin yhteensä 10 joko kirjallista tai suullista mielipidettä. Mielipiteet koski-vat pitkälti alueen maanomistajien maiden suunniteltua maankäyttöä. Kantaa otettiin myös alu-een vesihuollon järjestämiseen ja liikennettä koskeviin ratkaisuihin. Lisäksi saatiin yksityiskohtai-sempaa tietoa alueen historiasta sekä ajantasaista tietoa maanomistajien maihin kohdistuvista muutoksista. Yhteenveto lausunnoista, mielipiteistä sekä niihin laadituista vastineista on kaava-selostuksen liitteenä 2.

5.5 Muutokset luonnosvaiheen jälkeen

Yleiskaavaluunnokseen tehtiin mielipiteiden, lausuntojen ja selvitysten pohjalta muutoksia, joista tässä on lueteltu merkittävimmät:

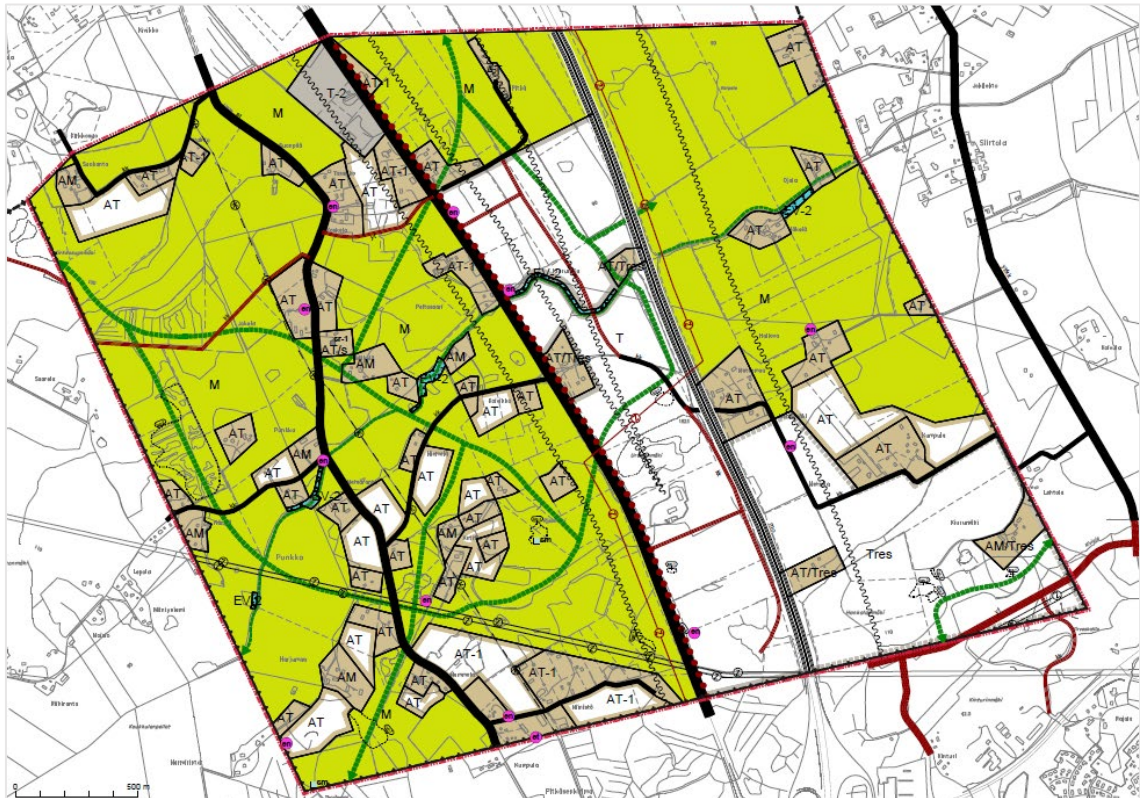
- Asemakaavoitettavan alueen päivitetyt tiesuunnitelmat (Etelä-Janakkalan asemakaava-alue).
- Lisättiin uusia rakennuspaikkojen alueita (5 kpl) tiivistäen olemassa olevaa kylärakennetta.
- Lisättiin ohjeellinen suojaviheralue EV-2 –merkintä.
- Lisättiin teollisuus- ja varastoalue T-2 –merkintä.
- Poistettiin viheryhteystarvelinjaus kohti kantatietä 54, korvattiin yhteys uudella linjauksella.
- Osoitettiin Riihiviidantien ja Kinturinkujan päivitetyt linjaukset.
- Lisättiin teiden toiminnallista luokkaa kuvaavat lyhenteet.
- Lisättiin puuttuva muuntamo en –merkinnällä.
- Muutettiin hieman Punkantien ja mt 130 välistä uutta yhteyttä, suojapuuston jättämiseksi ole-van kiinteistön ja uuden yhteyden välille.
- Muutettiin kahden alueen osalta käyttötarkoitusta nykykäytön mukaiseksi.
- Kaavamääräyksiä täydennettiin, tarkennettiin ja korjattiin tarvittavilta osin.

5.6 Ehdotusvaiheen kuuleminen ja kaavaehdotuksesta saatu palaute

Kaavaehdotusta ja ehdotusvaiheen aineistojen nähtäville asettamista käsiteltiin teknisessä lautakunnassa 14.2.2023 § 24 ja kunnanhallituksessa 20.2.2023 § 56. Kaavaehdotus ja kaavaselos-tus liitteineen (aineistot päivätty 31.1.2023) päätettiin asettaa julkisesti nähtäville (MRL 65 § ja MRA 19 § mukaisesti).

Kaavan ehdotusvaiheen aineistot pidettiin nähtävillä 2.3.-3.4.2023 kunnantalon virallisella ilmoitustaululla, Tervakosken kirjastolla ja kunnan verkkosivuilla. Nähtävillä olosta tiedotettiin alueen maanomistajia kirjeitse sekä lehtikuulutuksin Janakkalan Sanomissa ja Aamupostissa 2.3.2023 sekä kunnan ilmoitustaululla ja verkkosivuilla 1.3.2023. Kaavaehdotuksesta pyydettiin lausunnot ja osallisilla oli mahdollisuus jättää kirjallinen muistutuksensa.

Kaavaehdotusta esiteltiin yleisötilaisuudessa Teamsin välityksellä 7.3.2023. Osallistujia oli 15 kunnan kaavoituksen edustajien lisäksi. Tilaisuudessa esiteltiin samalla Etelä-Janakkalan ase-makaavan luonnosta, mikä herätti etenkin kiinnostusta. Kysymyksiä esitettiin alueen liikenne- ja liittymäratkaisuihin liittyen (vähenevät liittymät maantielle 130, Pitkätien liittymä, kevyen liikenteen väylä). Lisäksi osallistujia kiinnosti, onko asemakaava-alueelle jo tiedossa toimijoita. Puncan osayleiskaavaan liittyvät kysymykset koskivat lähinnä pitkän aikavälin asemakaava-aluetta ja sen tarkoitusta sekä uuden ohjeellisen voimajohtolinjan kulkua.

Kuva 58. Ote nähtävillä olleesta kaavaehdotuksesta.

Kaavaehdotuksesta pyydettiin lausunnot Hämeen ELY-keskukselta, Uudenmaan ELY-keskuk-selta, Väylävirastolta, Hämeenlinnan kaupunginmuseolta, Hämeen liitolta, Riihimäen kaupun-gilta, Lopen kunnalta, Kanta-Hämeen pelastuslaitokselta, Caruna Oy:ltä, Elenia Oy:ltä, Janakka-lan Vedeltä, Riihimäen Vedeltä, Puncan – Nummenpään vesiosuuskunnalta, Siirtolan vesiosuus-kunnalta, Gasgrid Finland Oy:ltä, Fingrid Oyj:ltä ja Puncanjoen perkausyhtiöltä.

Kaavaehdotuksesta saatiin 7 lausuntoa. Lausunnon antoivat Hämeen ELY-keskus, Hämeen liitto, Hämeenlinnan kaupunginmuseo, Riihimäen kaupunki, Puncan-Nummenpään vesiosuus-kunta, Fingrid Oyj ja Kanta-Hämeen pelastuslaitos. Hämeenlinnan kaupunginmuseolla, Riichi-mäen kaupungilla, Fingrid Oyj:llä ja Kanta-Hämeen pelastuslaitoksella ei ollut erityistä huo-mautettavaa.

Kaavaehdotuksesta saatiin 9 kirjallista muistutusta. Muistutukset koskivat lähinnä asemakaavoitettavia T-alueita ja huolta niiden vaikutuksista. Erityisesti kaakkoisosan pitkän aikavälin Tres-alue herätti kysymyksiä. Lisäksi kantaa otettiin muuttuviin liikenneyhteyksiin ja ohjeelliselle voimajohtolinjalle esitettiin uutta linjausta kauemmaksi asutuksesta.

Kaavaehdotuksen nähtävillä olon jälkeen, ilmeni tarve tehdä muutoksia Elenian uuden ohjeellisen voimajohtolinjan sijaintiin, Etelä-Janakkalan asemakaava-alueelta saadun aloitteen johdosta. Linjausta siirrettiin lähemmäksi seututietä 130, kaavan yleispiirteisyyden ja tarkkuustason puitteissa, huomioiden voimajohtolinjan rakennusrajoitusalue (46 m) ja seututien 130 suoja-alue (30 m). Linjaus osoitettiin kulkemaan hieman pidemmälle pohjoiseen, ennen Helsingintien ylitystä ja ylityskohdalla linjausta ns. suoristettiin. Muutoksesta kuultiin asianosaisia MRA 32 §:n mukaisesti erikseen 28.6.2023 lähetetyillä kirjeillä. Mahdolliset muistutukset asiaa koskien pyydettiin toimittamaan viimeistään 31.7.2023. Kirjeet lähetettiin seuraavien asianosaisten kiinteistöjen (12) omistajille: 165-431-1-384, 165-431-1-1744, 165-431-1-854, 165-431-1-588, 165-431-1-1804, 165-431-1-1818, 165-431-1-1606, 165-431-1-512, 165-431-1-1510, 165-431-1-1509, 165-431-1-1320, 165-431-1-715. Asiasta saatiin 1 muistutus, jo aiemmin ehdotuksesta muistutuksen jättäneeltä.

5.7 Muutokset ehdotusvaiheen jälkeen

Yleiskaavaehdotukseen lausuntojen, muistutusten ja viranomaisneuvottelun pohjalta tehdyt merkittävimmät muutokset ennen kaavan hyväksymiskäsittelyä:

- Kaakkoisosan Tres merkintä muutettiin M/TYres.
- Uuden ohjeellisen voimajohtolinjan sijaintia muutettiin. Linjaus siirrettiin lähemmäksi seututietä 130 ja st 130 ylityskohdalla linjaa siirrettiin pohjoisemmaksi ja ns. suoristettiin.
- Lisättiin kaavakartalle maaperän tilan tietojärjestelmän kohteet (3 kpl) huutomerkkisymbolein.
- EV-2-merkintä muutettiin sv-merkinnäksi (suojavyöhyke).
- Viheryhteystarve merkintöjen kuvauksia tarkennettiin, että merkintä koskee ekologista viheryhteystarvetta.
- T-alueen eteläosista poistettiin luo-1 ja luo-2 merkinnät, nykytilanteen mukaisesti.
- Luo-1 ja 2-merkintöjen kuvauksia täydennettiin ja tarkennettiin.
- Ohjeellinen melualue -merkinnän kuvausta tarkennettiin.
- Yleismääräyksiä tarkennettiin hulevesien ja melun osalta.

6. YLEISKAAVAN MAANKÄYTTÖRATKAISU

6.1 Yleisperusteet

Punkan osayleiskaavan tavoitteita on ensimmäisen kerran käsitelty jo vuonna 2016, kun Janakkalan talousarviokäsitteilyn yhteydessä on tuotu esille tavoite edistää Etelä-Janakkalan maankäytön kehittämistä. Kunnan maankäytön tulosalue oli neuvotellut jo silloin eräiden maanomistajien kanssa yksityisten maa-alueiden kaavoittamisesta. Kuntaan oli myös toimitettu tuolloin kaksi kaavoitusaloitetta, joissa yrittäjäosapuoli esitti omistamiensa maiden asemakaavoittamista. Punkan alueella oli silloin myös uutta yritystoimintaa käynnistymässä (Piilonsuo) ja alueella oli myös joitakin vanhempia yrityksiä (mm. Uramonmäki) maatalousyrittämisen lisäksi. Silloiset tavoitteet ovat olleet edelleen ohjaamassa osaltaan alueen kaavaratkaisua. Punkan yleiskaava on ohjeena laadittaessa asemakaavaa ja luo siten pohjan ja lähtökohdan rakentamiseen valmistelevalle kaavoitukselle.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon kuntien kaavoituksessa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat osaltaan myös maakuntien kaavoitusta, jota kautta ne vaikuttavat myös osaltaan yleiskaavatasolle. Punkan osayleiskaava on laadittu noudattaen valtakunnallisia alueidenkäyttöperiaatteita sekä Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 ratkaisuja.

Janakkalan kunta on hyväksynyt vuonna 2010 maankäytön strategian, ts. rakennemallin, jonka tavoitevuosi on 2030. Rakennemalli linjaa edelleen osaltaan yleiskaavoitusta. Punkan osayleiskaavan osalta tavoitevuosi ulottuu vuosille 2035 – 2040. Eli kaavassa on kyse pitkän tähtäimen maankäytön suunnitelmasta, joka linjaa eteläisen Janakkalan maankäyttöä siten, että varmistetaan yhdyskuntarakenteen toimivuus ja asemakaavoitettavaksi aiottujen työpaikka- ja teollisuusalueiden rakentamisalueiden riittävyys, toisaalta osoitetaan rakentamiselta vapaana säilyvät alueet, sekä kylämaisena alueena säilyvät alueet.

Kunnan tulevan maankäytöllisen kehittymisen kannalta kyseessä on suunnitelma, joka mahdollistaa uusien elinkeinoalueiden muodostumisen asemakaavojen avulla. Liikenteellisten ratkaisujen osalta tukeudutaan alueelta laadittuihin selvityksiin. Toisaalta suuri osa suunnittelualueesta tulee jäämään edelleen maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Myös kylämaisilla alueilla, sekä muilla haja-asutusluontoisilla alueilla on oma merkitys alueella, joiden suhde muuhun maankäyttöön tulee tarkentumaan osayleiskaavan avulla.

Eniten muuttuvaa maankäyttöä tuo alueelle asemakaavoitettavat teollisuusalueet. Nämä uudet elinkeinoelämää palvelevat teollisuus- ja työpaikka-alueet tukeutuvat ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Uudet työpaikka-alueet sijoittuvat myös siten, että ne ovat joukkoliikenteen osalta hyvin saavutettavissa sijaiten k. 54 läheisyydessä, ja toisaalta myös lähellä Riihimäen kaupunkirakennetta, jolloin ne ovat myös kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa. Helsingintien varrelle on osoitettu uusi kevyen liikenteen yhteystarve -merkintä, mikä toteutessaan edistää kestävien liikkumismuotojen käyttöä, laajentaen kävely- ja pyöräilyverkostoa.

Uusilla tieyhteyksillä turvataan yleiskaava-alueen ja lähiympäristön sujuvat liikenteelliset ratkaisut pitkälle tulevaisuuteen. Liikenteelliset ratkaisut perustuvat liikenneselvityksiin, joiden perusteella on määriteltävä alueelle ne parhaiten soveltuvat ratkaisut, joissa täyttyvät myös turvallisuuden ja lain näkökulmat. Näitä ovat mm. asemakaavoitettavan m. 130 ja v. 3 välisellä alueella olevan Etelä-Janakkalan asemakaavan liittymä- ja katuratkaisut, sekä ns. Humuspehtoorin tieyhteys yksityiseltä tieltä käytännössä Punkantien yli maantielle 130. Lisäksi ns. Riihiviidantien jatkeen linjaus kaava-alueen kaakkoisosassa on yksi merkittävimmistä muutoksista, jossa sekä Riihimäen että Janakkalan maankäytön kehittyminen vaikuttaa osaltaan siihen, millä aikataululla uusi linjaus toteutetaan.

Osayleiskaavan maankäytön aluevarauksilla vaikutetaan suunnittelualueen ja koko Janakkalan kunnan elinvoimaan. Elinvoimaa luodaan mm. teollisuus- ja työpaikka-alueiden riittävyydellä. Työpaikat mahdollistavat myös väkiluvun kasvun, joka luo tarpeita asumiselle. Monipuoliset asumisen mahdollisuudet kylämaisten asutusalueiden osalta taas luovat mahdollisuuksia löytää jokaiselle sopiva elinympäristö. Monipuoliseen ja elinvoimaa tuovaan asuinympäristöön kuuluvat myös monipuoliset jokamiehenoikeudella tapahtuvan liikkumisen mahdollisuudet sekä luonnon- ja kulttuuriympäristön arvot. Myös toimiva tiestö, eli hyvät kulkuyhteydet niin elinkeinotoiminnan kuin normaalin, henkilöautolla tapahtuvan liikkumisen osalta tuovat elinvoimaa. Liikkumisen mahdollisuus myös kevyen liikenteen keinoin ovat osa toimivaa elinympäristöä.

6.2 Kokonaisrakenne

Osayleiskaava on laadittu oikeusvaikutteisena yleispiirteisenä aluevarauskaavana. Kaava on siten ohjeena asemakaavaa laadittaessa. Osayleiskaavan mittakaava on 1:10 000. Kaava on laadittu siten, että uudet ja olennaisesti muuttuvat alueet on osoitettu umpivärien sijaan ainoastaan aluevarausta kuvaavalla värireunuksella ja kirjainmerkinnällä. Näillä alueilla on sallittua myös alueen nykyinen maankäyttö, joka on käytännössä maa- ja metsätalous, joiltain osin myös asutus.

Kaavan kokonaisrakenne on pitkälti kaksijakoinen, toisaalta nykytilanteen toteava, toisaalta asemakaavoituksen mahdollistava. Kaava-alueen keskellä olevat alueet sekä kaakkoisosassa kuuluvat alueeseen, jonka osalta kaavalla varaudutaan tulevan yhdyskuntakehityksen mukanaan tuomaan muuttuvaan maankäyttöön. Hallitsevimpana maankäyttöä muuttavana tekijänä voidaan nähdä Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen muodostuminen moottoritien ja maantien 130 väliselle alueelle. Myös ns. Honkalanmäen alue on osoitettu työpaikka- ja teollisuusalueiden reservi-alueeksi. Tämän alueen maankäyttö tulee muuttumaan kuitenkin selkeästi pidemmällä aikatahlaimella, kuin moottoritien länsipuolella. Myös Riihiviidantien uuden linjauksen vaikutus moottoritien itäpuolella muuttaa maisemakuvaa pitkällä aikavälillä.

Suunnittelualueen läntisten ja koillisten osien osalta osayleiskaava toteaa pitkälti olemassa olevan maankäytön. Punkan kyläalueella päämaankäyttömuoto on edelleen maa- ja metsätalous, jossa on sallittu haja-asutusluontoinen rakentaminen, samoin on kiinteästi Riihimäen puolelle liittyvän Siirtolan alueen osalta. Maa- ja metsätalousalueiden lisäksi kyläalueelle on osoitettu olemassa oleva asuinrakentaminen sekä uusia rakennuspaikkojen alueita maltillisesti, jonne rakentamista kyläalueella pyritään ohjaamaan. Nämä alueet on katsottu olevan parhaiten rakentamiseen soveltuvia. Kaavaa ei kuitenkaan voi käyttää rakennuslupien myöntämisen perusteena (MRL 44 §).

Kylämaisillä rakentamisen alueilla on määritelty ne alueet, joilla on sallittu vain kylämäinen asuminen ja toisaalta ne alueet, jotka on tarkoitettu pääasiassa vakituiseen asutukseen sekä palvelu- ja elinkeinotoimintaa varten.

Punkan kylällä, etenkin teiden varsille jää kylämaisten asutusten alueita, joiden osalta todetaan toteutunut maankäyttö sekä varaudutaan kylämaisten asutusalueiden laajenemiseen sekä tiivistymiseen. Itäisimpään osaan jää myös jonkin verran maa- ja metsätalousalueita, joille ei ole osoitettu muuttuvaa maankäyttöä ja joilla on voimassa haja-asutusluontoinen rakennusoikeus. Näitä ovat myös alueen melulle alttiit alueet, joille ei kuitenkaan voida suositella haja-asutusluontoista asumista vilkkaiden teiden meluvaikutus huomioiden.

Suuri osa osayleiskaava-alueesta säilyy edelleen maa- ja metsätalousalueena. Tällaisia alueita ovat etenkin maatalon talouskeskusten alueiden läheisyydet niillä alueilla, joilla alueen muuttuva maankäyttö ei ole tarpeen. Toki on huomioitava, että kaava-alueen sijainti Riihimäen rajan pinnassa, vain noin kolme kilometriä kaupungin keskustasta, aiheuttaa muutostarpeita alueen maankäyttöön, jolloin muuttuvan maankäytön alueet ovat paikoitellen suhteellisen laajoja. Maa- ja metsätalous on toki edelleen maakäyttömuotona siihen asti, kun maankäytön muutos tulee asemakaavan myötä todentumaan.

Alueen luonnonympäristö on huomioitu ja maankuntakaavan ekologisen yhteystarpeen merkintää on täsmennetty luontoselvitykseen perustuen siten, että se huomioi sekä luontoselvityksen että maankäytön tavoitteet. Muinaisjäännökset on osoitettu arkeologisen inventoinnin perusteella. Yleiskaavaan on merkitty yksi rakennetun ympäristön kohde, Punkan koulu.

Liikennetarkkaisu osalta kaavan maankäyttötarkkaisu tukeutuvat lähtökohtaisesti alueen kattavaan nykytieverkostoon. Kaavalla tuodaan esille myös uusi kevyen liikenteen yhteystarve maantien 130 varteen maakuntakaavan ohjausvaikutuksen mukaisesti. Lisäksi osayleiskaavassa osoitetaan uudet liikenneyhteydet muuttuvan maankäytön alueille sekä niiden läheisyyteen. Merkittävimpiä näistä yhteyksistä ovat maantien 130 ja moottoritien väliselle asemakaava-alueelle tulevat uudet tie-/katuyhteydet sekä eteläiseen että pohjoiseen osaan tulevaa asemakaava-aluetta. Nämä vaikuttavat myös Pitkätien ja Lehtola-tien liittymiin ja linjauksiin. Lisäksi Riihiviidantien jatkeen ulottuminen pitkän aikavälin asemakaavoitettavalle alueelle kaava-alueen kaakkoisosassa on suurista tielinjauksista merkittävin. Myös ns. Humuspehtoorin tieyhteys Punkantielle ja siitä eteenpäin maanteille 130 on huomionarvoinen muutos. Myös tämä tavoitetila on mitä todennäköisimmin pitkän aikavälin muutos.

Osayleiskaava edistää alueen erilaisten arvojen säilymistä luonnonympäristön, ekologisten verkostojen ja arkeologian osalta. Kaava-alueelle jää laajoja jokamiehenoikeudella tapahtuvaan liikumiseen sopivia maa- ja metsätalousvaltaisia alueita.

Punkan osayleiskaava on luonteeltaan yleispiirteinen aluevarausyleiskaava, jolla ohjataan asemakaavallista suunnittelua ja rakennuslupamenettelyä. Osayleiskaava on luonteeltaan mahdollistava, jolloin se antaa vaihtoehtoisia ja monipuolisia mahdollisuuksia osayleiskaava-alueen kehittämiseen. Asemakaavoituksen keinoin voidaan alueelle luoda mahdollisuuksia elinkeinoelämän tarpeisiin ja kaavan maankäyttötarkkaisu on mitoitettu elinkeinorakentamisen tarpeisiin toistaiseksi riittäväksi. Toisaalta kaava turvaa osaltaan myös kylämaisen asutuksen säilymistä alueella. Myös maaseudun elinkeinotoiminnan mahdollistaminen on kaavalla turvattu niiltä osin, kun alueita ei ole suunniteltu muuttuvaan maankäyttöön.

6.3 Rakentamisalueet

6.3.1 Kylämaiseta alueet ja haja-asutus alueet

Kylämaisen rakentamisen alueita on etenkin Punkan kylän alueet, esimerkiksi Punkantien sekä muiden pienempien kyläteiden varressa. Asutus on pääosin keskittynyt nauhamaisesti teiden varsille, lisäksi alueella on muutamia yksittäisiä vakituisten asumisen rakennuspaikkoja sekä seitsemän maatalon talouskeskuksen aluetta. Lisäksi maa- ja metsätalousalueella on voimassa haja-asutusluontoinen rakennusoikeus.

Kyläalue (AT)

Kylämaisen asutuksen alueet on osoitettu merkinnällä kyläalue (AT). Ruskealla täysvärillä on merkitty olemassa olevan asutuksen alueet. Uudet kylämaisen asutuksen alueet (laajeneminen

ja tiivistäminen) on osoitettu ruskealla värireunuksella ja merkinnällä AT. Myös yksittäiset rakennuspaikat kaava-alueella ovat merkinnällä AT.

Alueet on tarkoitettu pääasiassa vakituiseen asutukseen sekä asumisen yhteydessä olevaa palvelu- ja elinkeinotoimintaa varten.

Uusilla rakennuspaikoilla rakennus on liitettävä yleiseen vesi- ja viemäriverkkoon, mikäli se on vesiosuuskunnan vahvistetulla toiminta-alueella, tai kohtuullisesti järjestettävissä. Rakennuspaikan koko on vähintään 2000 m².

Rakennusoikeus rakennuspaikalla määräytyy rakennusjärjestyksen mukaisesti.

Kaavan keskiosassa ja kaakkoisosassa on yhdistettyjen toimintojen merkintöjä **AT/Tres, AT/TY-res, AM/TYres ja M/TYres..** Ensisijainen käyttötarkoitus on osoitettu ensin, eli kyläalue ja toissijainen kaavamerkintä, eli pitkän aikavälin teollisuus- ja varastoalue astuu voimaan, mikäli ensisijainen käyttötarve ko. alueella päättyy. Merkintä **res** osoittaa, että alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

Punkan koulun ympäristö on osoitettu kaavassa merkinnällä **AT/s** eli kyläalue, jolla ympäristö säilytetään. Merkintä osoittaa rakennustaiteellisesti, kulttuurihistoriallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaan rakennuksen tai rakennusryhmän. Rakennuksessa suoritettavien toimenpiteiden ja pihapiirin uudisrakentamisen ratkaisujen tulee olla sellaisia, että rakennusten ja pihapiirien erityiset arvot säilyvät. Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee kulttuuriympäristötehtäviä hoitavalle alueelliselle vastuumuseolle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Alueen rakentamisessa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne siten, että rakentaminen soveltuu sekä rakennustavaltaan että sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön.

Kyläalue (AT-1)

Kylämäisen asutuksen alueet, joilla on sallittu elinkeinotoiminta, on osoitettu merkinnällä kyläalue (AT-1). Ruskealla täysvärillä on merkitty olemassa olevan asutuksen alueet. Uudet kylämäisen asutuksen alueet (laajeneminen ja tiivistäminen) on osoitettu ruskealla värireunuksella ja merkinnällä AT-1. Myös yksittäiset rakennuspaikat kaava-alueella ovat merkinnällä AT-1.

Alue on tarkoitettu pääasiassa vakituiseen asutukseen sekä palvelu- ja elinkeinotoimintaa varten. Alueelle voidaan sijoittaa myös ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta pienyritystoimintaa.

Uusilla rakennuspaikoilla rakennus on liitettävä yleiseen vesi- ja viemäriverkkoon, mikäli se on vesiosuuskunnan vahvistetulla toiminta-alueella, tai kohtuullisesti järjestettävissä. Rakennuspaikan koko on vähintään 2000 m².

Rakennusoikeus rakennuspaikalla määräytyy rakennusjärjestyksen mukaisesti.

Maatilojen talouskeskusten alueet (AM)

Tuotantokäytössä olevat seitsemän maatilatalouskeskuksen aluetta on osoitettu osayleiskaavassa AM -aluevarauksella. Alue on tarkoitettu vakituiseen asutukseen sekä maa- ja metsätaloutta palvelevaan rakentamiseen. Kullekin maatilatalouskeskuksen yksikölle saa sijoittaa kaksi asuinrakennusta sekä maa- ja metsätaloutta palvelevia rakennuksia ja rakennelmia.

Maatilat ovat suuntautuneet pääosin peltoviljelyyn ja kasvintuotantoon. Näiden ohella alueella on paljon hevostaloutta. Kaavan kaakkoisosassa sijaitsevalla maatilalla on yhdistetty merkintä **AM/TYres**. Yhdistettyjen toimintojen alue on varattu useampaa toimintaa varten. Ensisijainen käyttötarkoitus on osoitettu ensin eli maatilatalouskeskuksen alue ja toissijainen kaavamerkintä eli pitkän aikavälin teollisuus- ja varastoalue astuu voimaan, mikäli ensisijainen käyttötarve ko. alueella päättyy. Merkintä **res** osoittaa, että alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

6.3.2 Teollisuus- ja työpaikka-alueet

Teollisuus- ja varastoalue (T)

T-merkinnällä on osoitettu pääosin rakentamattomat, teollisuus- ja varastotoimintaan varattavat alueet. Alueelle saa sijoittaa pääkäyttötarkoitukseen liittyviä toimisto ja myymälätiloja. Alueelle

voidaan sijoittaa myös toiminnoille tarpeelliset liikenneväylät ja -alueet, suojaviheralueet sekä yhdyskuntateknisen huollon alueet. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

Teollisuus- ja varastoalueina (T) on osoitettu nyt vireillä oleva Etelä-Janakkalan asemakaava-alue. Tämä uusi teollisuus- ja varastoalueeksi osoitettava alue moottoritien ja maantien 130 välillä alueella on osoitettu harmaalla värireunuksella ja merkinnällä T.

Teollisuus- ja varastoalue (T-2)

T-2 merkinnällä on osoitettu pääasiallisesti teollisuus- ja varastokäyttöön varattu alue. Alueelle saa sijoittaa pääkäyttötarkoitukseen liittyviä toimisto- ja myymälätiloja. Alueelle voidaan sijoittaa myös toiminnoille tarpeelliset liikenneväylät ja -alueet, suojaviheralueet sekä yhdyskuntateknisen huollon alueet. Alueella ei ole asemakaavaa.

Teollisuus- ja varastoalueena (T-2) on osoitettu kaava-alueen pohjoisosassa oleva Lopen Maaja Vesirakenne Oy:n yritystoiminnan kattava alue. T-2 alueen rakentaminen luvutetaan suunnittelutarveratkaisulla, jolloin alueelle ei voi rakentaa niin tehokkaasti kuin asemakaava-alueella.

Teollisuus- ja varastoalue (TYres)

Pitkän aikavälin Teollisuusalueet -merkinnällä, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia on osoitettu pääosin rakentumattomat, teollisuustoimintaan varattavat alueet, joiden läheisyydessä on ympäristövaikutuksille herkkiä toimintoja, kuten asumista. Alueelle voidaan sijoittaa teollisuus- ja varastotoimintaa, joka ei aiheuta ympäristöä häiritsevää melua, tärinää, ilman pilaantumista tai muuta häiriötä. Alueen yksityiskohtaisempi käyttö tulee järjestää asemakaavalla.

Teollisuus- ja varastoalueina (TYres) on osoitettu pitkän aikavälin asemakaava-alue. Tämä uusi, pitkän aikavälin teollisuus- ja varastoalueeksi osoitettava alue sijaitsee kaavan kaakkoisosassa moottoritien itäpuolella. Alue on osoitettu harmaalla reunuksella ja merkinnällä M/TYres.

6.3.3 Rakentamisalueiden yleismääräykset

Vesihuoltoverkoston ulkopuolisten rakennuspaikkojen jätevesien käsittely tulee järjestää kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön sekä kunnan määräysten mukaisesti.

Uusien rakennuspaikkojen tieyhteydet tulee suunnitella siten, että kulku yleiselle tielle järjestetään ensisijaisesti olevien liittymien kautta.

Muilta osin noudatetaan Janakkalan kunnan voimassa olevaa rakennusjärjestystä.

6.4 Liikennealueet ja -yhteydet sekä sen erityismerkinnät

Liikenneyhteyksien osalta kaavan maankäyttöratkaisut tukeutuvat lähtökohtaisesti alueen kattavaan ajoneuvoliikenteen verkostoon. Suunnittelualue sijaitsee Riihimäen kaupungin välittömässä läheisyydessä. Aluetta halkoo etelä-pohjoissuunnassa sekä moottoritie että maantie 130, kantatie 54 sijoittuu kaava-alueen eteläpuolelle, sen läheisyyteen.

Moottoritie on osoitettu kaavassa **kahden mustan viivan** merkinnällä **moottoritie**. Maantie 130 eli vanha kolmostie on osoitettu **seututienä mustalla yhtenäisellä viivalla**. Lisäksi **ohuemmalla yhtenäisellä mustalla viivalla** on **yhdystienä** osoitettu Punkantie (13629). **Kokoojakatuina** on osoitettu haja-asutusalueen kokoojatiestä. Lisäksi teiden toiminnallista luokkaa kuvaavat lyhenneet on merkitty kaavakarttaan.

Uudet **ohjeelliset tielinjaukset** on osoitettu **punaruskealla viivalla**. Nämä tiet ovat asemakaavoitettavien alueiden osalta osa kokoojakatuverkostoa, jolloin näiden teiden linjaus tullaan ratkaisemaan lopullisesti asemakaavoituksen yhteydessä. Lisäksi punaruskealla viivalla on osoitettu Punkantien ja maantien 130 välinen uusi yhdystie (kokoojakatu) liittyen ns. Humuspehtoorin tieyhteyteen. Humuspehtoorin yksityistietoitimuksessa määritetty tieyhteys on osoitettu Punkantieltä itä-länsisuunnassa kohti Lopen rajaa. Lisäksi uutena yhdystienä on osoitettu ns. Riihiviidantien jatke, eli uusi linjaus kt 54:ltä Riihiviidantielle ja Kinturinkujan jatke liittyen osin myös Riihimäen kaupungin maankäytöllisiin suunnitelmiin. Maakuntakaavassa 2040 on tiedostettu kevyen

liikenteen yhteystarve maantien 130 varteen. Tämä uusi **kevyen liikenteen yhteystarve on osoitettu punaruskealla palloviivalla** maantien 130 varteen.

Liittymien paikat seutu- ja yhdysteiltä tuleville asemakaava-alueille ja muille maankäytön alueille perustuvat Maantien 130 ja sen liittymien liikenneselvitykseen (WSP Finland Oy 2020) ja sen pohjalta laadittuihin tarkennettuihin selvityksiin. Riihiviidantien jatkeen linjaus perustuu Kantatie 54 kehittämisselvityksen päivityksen (A-insinöörit 2020) pohjalta laadittuun Kt 54 Riihimäen kaupungin aluevaraussuunnitelmaan (2022).

Valtatien 3 osalta on tehty maanteiden EU-meluselvitys vuonna 2022 (Väylävirasto). Tiedostettu on kuitenkin se seikka, että alueen tiestöstä myös ainakin st 130 ja kt 54 tuottavat melua. Valtatien 3 ja seututien 130 melua on tutkittu myös Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen Pitkätien liittymän tiesuunnitelman yhteydessä (WSP 2022). Niinpä vt 3 ja st 130 reunoille on osoitettu **ohjeellinen melualue** -merkintä (**aaltoileva musta viiva**). Merkintä on sijoitettu 300 metrin etäisyydelle valtatiestä 3 ja 150 metrin etäisyydelle seututiestä 130. Ohjeellinen melualue -merkintä kuvaa ainoastaan sen, että tarve on olemassa, ei sitä, kuinka etäälle teistä tarve todellisuudessa ulottuu. Siten mahdollinen meluntorjuntatarve tulee huomioida myös kauempana teistä kuin mitä merkintä esittää, esimerkiksi yksityiskohtaisemmassa jatkosuunnittelussa ja lupa-asioiden yhteydessä.

6.5 Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet

Maa- ja metsätalousvaltainen alue (M)

Maa- ja metsätalousvaltainen alue on tarkoitettu alueiden osalta myös haja-asutusluontoiseen rakentamiseen. Alueen rakentamisessa noudatetaan kunnan rakennusjärjestyksen määräyksiä, ellei kaavassa ole toisin osoitettu. Alueelle rakennettaessa tulee huomioida mahdollinen meluntorjuntatarve.

Kaava-alueet, asemakaavoitettavia alueita ja rakentamisalueita lukuun ottamatta, ovat aluevaraukseltaan maa- ja metsätalousvaltaisista alueita.

6.6 Luontoarvot ja ekologinen yhteys

Kaavan luontomerkinnät perustuvat alueen uusimpaan luontoselvitykseen, Janakkalan Punkan osayleiskaava-alueen ja asemakaava-alueen luontoselvitykset 2019 (Luontoselvitys Metsänen). Alueen tunnistetut arvokkaat luontotyyppi- ja lakikohteet on osoitettu kaavassa asianmukaisin merkinnöin, eikä alueille ole osoitettu rakentamista. Asemakaava-alueiden osalta maankäyttö tarkentuu asemakaavavaiheessa.

Luo-1 -merkinnällä (musta pistekatkoviiva) on osoitettu **luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita. Tarkemmin mahdollisia metsälain 10 §:n mukaisia erityisen arvokkaita elinympäristöjä sekä luontotyyppisiä tai vesilain mukaisia luontokohteita.**

Metsälain 10 §:n mukaisia mahdollisia kohteita on osoitettu Etelä-Janakkalan asemakaava-alueelle yksi. Aiemmin kohteita oli kaksi, joista eteläisempi oli pienialainen lehtokorpi (kohde 1), jossa kasvoi muun muassa kotkansiipeä. Lehtokorvet ovat uhanalaisia, vaarantuneita (VU) luontotyyppisiä ja Etelä-Suomessa ne luokitellaan erittäin uhanalaisiksi (EN). Ko. alueen kiinteistö on ollut yksityisessä omistuksessa ja siellä on tehty metsänhakkuita kohteen 1 ympäristössä. Kyseistä kohteen 1 mukaista luontoarvoa ei siis enää ole olemassa. Pohjoisempi kohde on kallio (kohde 2), johon yhdistyy myös louhikkoa. Multa kaavan alueelta on osoitettu vastaavia kohteita viisi kappaletta. Kohde 3 on lounaisosassa sijaitseva pieni rämesuo, joka on tyyppiltään lähinnä tupasvillärämettä. Tupasvillärämeät ovat silmälläpidettäviä (NT) luontotyyppisiä, Etelä-Suomessa vaarantuneita (VU). Kohde 4 on Risumäen lakialueella sijaitseva kalliokohde, jossa kasvaa harvakseltaan vanhoja puita. Kohde 5 on pienialainen lehtokorpi, jossa kasvaa saniaisia. Kohteessa on myös lahoppua, mutta se on hieman heikentynyt ajourien ja ojan vuoksi. Kohde 6 on Honkalanmäessä sijaitseva lyhyt noro, jonka yläpuolinen osa on suoristettu ojaksi. Kohde 7 on Honkalanmäessä sijaitseva pieni avokallio, jossa jyrkähköt reunat. (Luontoselvitys Metsänen 2019). Kohteet on esitetty myös selostuksen kuvassa 21.

Luo-2 -merkinnällä (musta pistekatkoviiva) on osoitettu **muita luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita**.

Muina arvokkaina kohteina on osoitettu pieni Honkalanmäessä oleva louhikko, kallio ja iso siirtolohkare (kohteet 15 ja 16), Vanhan Helsingintien varressa ollut paahdeseinämä, jossa kasvoi silmälläpidettävää (NT) kissankäpälää (kohde 17) ja alueen itäosan vanhat savenottoaltaat (kohde 19), joilla lepakoiden lisäksi voi olla merkitystä mm. vesilintujen pesimäpaikkoina. (Luontoselvitys Metsänen 2019). Muut arvokkaat kohteet on esitetty kaavaselostuksen kuvassa 22.

Viheryhteystarve -merkintä

Merkinnällä on osoitettu maakunnallisen ekologisen yhteyden kannalta tärkeitä ekologisia reittejä sekä paikallisesti arvokkaita ekologisia yhteyksiä. Merkintänä on käytetty **vihreää katkoviiva-merkintää kahdella eri paksuudella (nuolet päissä)**. Rikkonaisen maisemakuvan, peltojen ja asutuksen vuoksi yhteyksiä on osoitettu useampia, ja ne yhdessä muodostavat ekologisen verkoston. **Paikallisesti arvokkaalla viheryhteystarvemerkinnällä** (kapeampi vihreä katkoviiva) on osoitettu Punkanjoki, joka on saukon huomioimiseksi osoitettu kokonaisuudessaan paikallisesti arvokkaaksi ekologiseksi yhteydeksi.

Myös kaava-alueella sijaitseva ainoa moottoritien alikulkutunneli on huomioitu osana ekologista verkostoa (leveämpää vihreää viivaa). Muut ekologiset yhteystarpeet ovat osa maakunnallista ekologista yhteystarveverkkoa (leveämpää vihreää viivaa). Viheryhteystarpeet on osoitettu luontoselvityksen esitystä mukaillen, siten kun muu maankäyttö sen mahdollistaa. Verkostossa on otettu huomioon myös Riihimäen yleiskaavan 2035 ekologisen verkoston viheryhteystarve kaavan lounaisosassa.

Kaavaluonnoksesta saatujen lausuntojen johdosta viheryhteystarvelinjauksia muutettiin hieman seuraavasti: moottoritien itäpuolelle M/TYres alueelle, kaavan kaakkoisosaan lisättiin viheryhteystarve. Viheryhteyslinjaus kohti Riihimäen puolella sijaitsevaa työpaikka-alueita, kantatietä 54 ja sen ramppeja poistettiin. Poistettu linjaus korvattiin uudella yhteydellä kohti länttä. Tämän pohjoispuolella, Anttilan kohdalla viheryhteyslinjausta muutettiin hieman ja linjaukselle saatiin väljyyttä sitä ympäröivien AT- ja AM-alueiden rajauksia muuttamalla.

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että merkinnällä osoitettu yhteys säilyy tai toteutuu tavalla, joka turvaa lajiston liikkumismahdollisuudet.

Suojavyöhyke (sv)

Merkinnällä on osoitettu puustoisena säilytettävät vyöhykkeet. Vyöhykkeet on lisätty kaavakartalle ELY-keskuksen lausunnon johdosta.

6.7 Rakennetun ympäristön erityispiirteet ja arkeologinen kulttuuriperintö

Paikallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

Suojeltu rakennus on merkitty kaavakartalle **turkoosilla neliömerkinnällä** sekä kirjaimilla **sr-1**.

Rakennusta ei saa purkaa. Korjaus- ja muutostöissä rakennuksen kulttuurihistoriallinen arvo tulee säilyttää. Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä tulee kulttuuriympäristötehtäviä hoitavalle alueelliselle vastuumuseolle varata tilaisuus lausunnon antamiseen. Merkinnällä on osoitettu paikallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön kohde, Punkan koulu.

Alueiden suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa tulee turvata ja edistää maisemakuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymistä ja kehittämistä. Uusi rakentaminen on sopeutettava alueen kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin ja ajalliseen kerroksellisuuteen.

Alue, jolla ympäristö säilytetään (/s)

Punkan koulun ympäristö on osoitettu kaavassa merkinnällä **/s** eli alue, jolla ympäristö säilytetään. Alueen rakentamisessa tulee ottaa huomioon alueenkulttuurihistoriallisesti arvokas luonne siten, että rakentaminen soveltuu sekä rakennustavaltaan että sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön. Erityistä huomiota on kiinnitettävä rakennuksen historiallista

käyttöä heijastelevaan ulkoasuun sekä uudisrakentamisen soveltuvuuteen mittasuhteen, materiaalien ja massoitteiden puolesta. Tämä /s -merkintä tukee osaltaan paikallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä.

Muinaismuistokohteet

Turkoosilla neliöllä ja sm -merkinnällä on osoitettu pistemäiseen tietoon perustuvat muinaisjäännöskohteet (Muinaismuistoalue). Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydetty alueellisen vastuumuseon (Hämeenlinnan kaupunginmuseo) lausunto.

Muinaismuistokohteina on osoitettu kiinteä muinaisjäännös, historiallisen ajan suosilta Torolampi (1000024847) ja kiinteä muinaisjäännös, ajoittamaton kivilatomus Risumäki (1000034818).

6.8 Yhdyskuntatekniikka

Yhdyskuntateknisen huollon kohteet (ET)

Suunnittelualueen yhdyskuntateknisen huollon kohteet on osoitettu merkinnällä **et ja pinkillä ympyrällä**. Tällaisena et-kohteena on osoitettu Gasumin Pitkäsenkulman maston harusjohto-alue.

Energiahuollon kohteet (EN)

Energiahuollon kohteet on osoitettu merkinnällä **en ja pinkillä ympyrällä**. Merkinnällä on osoitettu puistomuuntamoita Punkantien varrella kolme, maantien 130 varrella kolme sekä lisäksi yksittäisiä Koppisentiellä, Lehtola-tien varrella sekä Hallovantien läheisyydessä. Kaavaluonnoksesta saadun palautteen johdosta ilmeni puuttuva muuntamo, joka lisättiin luonnosvaiheen jälkeen Nummelan ja Anttilan väliselle alueelle, voimajohtolinjan pohjoispuolelle.

Suunnittelualueen eteläosassa idästä luoteeseen on osoitettu **voimajohtolinja (z)**. Merkinnällä on osoitettu nykyinen voimajohto (400kV + 110 kV), jolla on voimassa MRL 33§:n mukainen rakentamisrajoitus. **Z-viivamerkintä** on väriltään **musta**. Johtoalue muodostuu 36 metriä leveästä johtoaueasta ja johtoauean molemmiin puoliin olevista 10 metriä leveistä reunavyöhykkeistä. Rakennusrajoitusta merkitsevät rakennusrajat sijoittuvat johtoalueen ulkoreunoihin, 28 metrin päähän voimajohdon keskilinjasta, joissa myös puuston kasvua on rajoitettu. Lunastettu voimajohtoalue rajoittaa mm. talousrakennuksen sijoittamista.

Uusi ohjeellinen voimajohtolinja –merkinnällä on osoitettu Maakuntakaavan 2040 mukainen Elenian ohjeellinen uusi voimajohtolinja (110 kV). Linjaus kulkee pohjoisesta etelään moottoritien ja mt 130 läheisyydessä. **Z-viivamerkintä** on osoitettu ohjeellisena, ja on väriltään **punaruskea**. Linjauksen sijainti tarkentuu osin Etelä-Janakkalan asemakaavoituksen yhteydessä ja kokonaisuudessaan varsinaisen Elenian hankesuunnittelun myötä.

Korkeapaineinen kaasulinja (k) -merkinnällä on osoitettu suunnittelualueen läpi pohjois-eteläsuunnassa kulkeva korkeapaineinen kaasun siirtoputki. Merkintänä on käytetty **mustaa harvahkoa K-katkoviivaviivamerkintää**. Korkeapaineinen siirtoputki on osa Gasgrid Finland Oy:n maakaasun siirtoverkostoa. Rakentamishankkeesta on pyydetty kaasuputken omistajan lausunto, mikäli rakennushanke sijaitsee lähempänä kuin 50 metriä kaasuputkesta.

6.9 Ympäristöä muuttavista toiminnoista

Uudet teollisuusalueet tulevat muuttamaan maisemaa voimakkaasta muuttuessaan maa- ja metsätalousvaltaisista alueista asemakaavoitetuiksi elinkeinoelämän alueiksi. Uramonmäen alueella on tosin jo nyt olemassa elinkeinotoimintaa, joten siltä osin muutos ei ole kaikilta osin niin merkittävä. Uudet elinkeinoelämän rakentamisalueet tulevat rakentumaan kuitenkin lopullisesti vasta asemakaavan perusteella. Näistä nopeimmin tulee toteutumaan juuri Uramonmäen alue, jolla on vireillä Etelä-Janakkalan asemakaavahanke. Asemakaavallisessa suunnittelussa on hyvä kiinnittää riittävästi huomiota siihen, että ekologiselle verkostolle jää tilaa muut toiminnot huomioon ottaen. Myös voimajohtolinjavaraus vaikuttaa asemakaava-alueen suunnitteluun. Honkalanmäen

alueen asemakaavoitus on pidemmän aikajänteen asemakaavahanke, jonka toteutuminen riippuu monesta asiasta, kuten Riihiviidantien jatkeen rakentumisesta sekä teollisuusalueelle kohdistuvasta kysynnästä. Uusien teollisuusalueiden muodostuminen on kuitenkin mitä todennäköisimmin yksi merkittävimmistä muutoksista, mitä kaava-alueella tulee tapahtumaan. Koska muutokset ovat paikoitellen melko mittavia, niin lähiympäristön asukkaat saattavat kokea nämä muutokset voimakkaasti, ja kokea muutoksen jopa jokapäiväistä elämää häiritseväksi.

Uudet tielinjaukset muuttavat liikenteen kulkusuuntia ja valtavirtoja. Etelä-Janakkalan asemakaava-alueen pohjoisosassa muutos koskee yksittäisiä taloja, kun Pitkängentielle tullaan jatkossa kulkemaan pohjoisen asemakaava-alueen läpi ja suora yhteys maantielle 130 katkaistaan liittymiä keskittettäessä. Uuden pohjoisen liittymän ja eteläisen Uramonmäen liittymän välille muodostuu läpiajettava kulkuyhteys.

Ns. Riihiviidantien jatke (13821) ja Kinturinkujan jatke tulee muuttamaan Riihimäeltä Ryttylään suuntautuvan liikenteen reittejä. Uudet tielinjaukset on suunniteltu yhteistyössä Kt 54 kehittämisselvityksen päivityksen ja viimeisimpänä Kt 54 Riihimäen kaupunkijakson aluevaraussuunnitelman yhteydessä. Tieyhteyksien toteutuminen on pitkälti kiinni Riihimäen kaupungin maankäytöllisistä tavoitteista ja niiden aikataulusta.

Ns. Humuspehtoori Oy:n tieyhteys on osoitettu yksityistietoitimuksessa (000-2017-K49692) osoitettuun paikkaan Punkantieltä kohti Humuspehtoori Oy:n toiminta-alueella Piilonsuolla. Tieyhteyteen liittyy Punkantien ja maantien 130 välille suunniteltava tieyhteys, joka on osoitettu kaavassa liikenneselvitykseen perustuen. Liikenneselvityksessä on huomioitu mm. liittymien näkemät, jolloin liittymät on mahdollista myös toteuttaa turvallisuuksnäkökohdat huomioiden. Tieyhteyden suunnittelutyön on määrä valmistua 11/2023.

7. OSAYLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisesti kaavan tulee perustua riittäviin selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset vaikutukset sekä kaavan vaikutukset luonnonympäristöön, sekä lisäksi muut mahdolliset vaikutukset. Selvitykset on tehtävä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Kaavan vaikutusten arvioinnilla arvioidaan kaavan toteuttamisesta aiheutuvia vaikutuksia. Kaavoitustyön yhteydessä tarkastellaan erityisesti kaavan vaikutuksia luonnonympäristöön, kulttuuriperintöön ja maisemaan sekä rakennettuun ympäristöön ja yhdyskuntarakenteeseen. Lisäksi tarkastellaan kaavan liikenteellisiä, yhdyskuntataloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia.

Yleiskaavalla tulee olemaan toteutuessaan huomattavasti aluerajaustaan laajemmalle heijastuvia vaikutuksia. Uusien teollisuus- ja työpaikka-alueiden rakentuminen vaikuttaa mm. yhdyskuntarakenteen kehittymiseen ja taajama- ja yritysalueiden lisääntymiseen ja sitä kautta myös kuntatalouteen. Koska alue sijaitsee välittömästi Riihimäen kuntarajalla, vaikuttaa alueen kehittyminen ja rakentuminen myös Riihimäen kaupungin puolelle. Tältä osin vaikutukset ovat myös seudullisia ja esimerkiksi elinkeinoalueiden osalta alueiden kehittyminen voi vaikuttaa koko seutukuntaan positiivisesti. Myös liikenteellisten seikkojen kautta yleiskaavan vaikutus voi ulottua mahdollisesti laajallekin alueelle, jopa useamman kunnan alueelle.

Osayleiskaavassa on osoitettu myös yhdistettyjen toimintojen alueita. Näillä alueilla vaikutuksia on arvioitu ensi- ja toissijaisen maankäyttömuodon näkökulmasta, yleispiirteisellä tasolla. Epävarmuustekijä vaikutusten arvioinnissa on se, että alueiden ensisijaisen maankäytön muuttumisesta toissijaiseen ei ole tarkempaa tietoa ja on maanomistajan tahtotilasta riippuvaista. Koska nämä yhdistettyjen toimintojen alueet on osoitettu asemakaavoitettaviksi, tulee vaikutukset tarkemmin arvioitavaksi asemakaavoituksen yhteydessä. Ensisijainen maankäyttömuoto (AT, AM, M) kuvastaa alueen nykytilannetta, joka sallitaan alueella. Toissijainen merkintä (Tres, TYres) kuvastaa tulevaa maankäyttöä, joka sallitaan alueella, mikäli ensisijainen maankäyttömuoto päättyy.

Etelä-Janakkalan asemakaavoitus on jo käynnissä, mikä on hyvä esimerkki siitä, kuinka erilaiset toiminnot (asuminen, liikenne, teollisuus, luontoarvot ja -yhteydet, maa- ja metsätalous) voidaan yhteensovittaa alueella. Osayleiskaavan kaakkoisosassa on sallittu alueen nykyinen maankäyttö (asuminen sekä maa- ja metsätalous). Tavoitteena kuitenkin on, että tämäkin alue tulevaisuudessa asemakaavoitettaisiin teollisuustoiminnalle. Osayleiskaavassa alue on osoitettu merkinnällä M/TYres. Merkintä TY rajoittaa teollisen toiminnan ympäristöhäiriöitä. TY-alueelle voidaan

sijoittaa teollisuus- ja varastotoimintaa, joka ei aiheuta ympäristöä häiritsevää melua, tärinää, ilman pilaantumista tai muuta häiriötä. Näin ollen osayleiskaavan toissijainen merkintätapa TY huomioi alueen erityispiirteet sekä sen lähiympäristön (asuminen, maa- ja metsätalous, hevostalous). Tarkemmin asiaa ja eri toimintojen yhteensovittamista tullaan tarkastelemaan asemakaavoituksen yhteydessä.

7.1. Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Punkan osayleiskaavan vaikutus alue- ja yhdyskuntarakenteeseen voidaan nähdä kaksijakoisena. Toisaalta kaava toteaa olemassa olevan tilanteen, kuten on kyse esimerkiksi kaava-alueiden läntisimpien ja koillisimpien osien kohdalla. Tällöin kaava lähinnä toteaa ja turvaa olemassa olevan tilanteen, ja vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen ovat vähäiset, liittyen lähinnä yksittäisten rakennuspaikkojen rakentumiseen. Kaava-alueen keski- ja kaakkoisosissa tilanne on toinen, sillä kaava mahdollistaa muuttuvan maankäytön alueella. Tällöin kaava mahdollistaa voimakkaan yhdyskuntarakenteen muutoksen. Nämä muuttuvan maankäytön alueet sijoittuvat jo Riihimäen puolella asemakaavoitettujen teollisuusalueiden ja palvelualueiden läheisyyteen, jolloin ne laajentavat olemassa olevaa infrastruktuuria. Toki silloin, kun muuttuva maankäyttö kuten teollisuus levittäytyy alueelle, jolla on ennestään esimerkiksi haja-asutusluontoista rakentamista tai kylämaisia alueita, ei erilaisten maankäyttömuotojen vastakkainasettelua voida välttää.

Erilaiset maankäyttöratkaisut on pyritty sijoittamaan siten, että erilaiset toiminnot sijoittuvat omille, yhtenäisille alueille. Elinkeinoelämää palvelevat alueet sijoittuvat Riihimäen puolen elinkeinoelämää palvelevien alueiden välittömään läheisyyteen, ja toisaalta liikenteellisesti edulliselle alueelle vt 3 eritasoliittymän, kt 54 ja mt 130 läheisyyteen. Yhdyskuntarakenteen toimivuus on pyritty varmistamaan myös siten, että alueen kulkuyhteydet on varmistettu riittävin selvityksin, turvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen.

Uusi tiestö ja reitit vaikuttavat merkittävästi alueeseen liikenteellisesti. Liikenteelliset järjestelyt ovat suuri osa sekä asemakaavoitettavien alueiden että muiden liikenteellisten alueiden vaikutuksia. Maantien 130 osalta uusi pohjoinen ja eteläinen liittymä ja liikenteelliset järjestelyt mahdollistavat alueen täysimääräisen käytön. Ilman uusia liittymiä ei uutta asemakaava-aluetta pystytä hyödyntämään lainkaan.

Asemakaava-alueen pohjoisemman osan osalta uusi liittymä tulee vaikuttamaan nykyisen Pitkätien asuinrakennuspaikkojen kulkuyhteyksiin, sillä uusi tielinjaus tehdään siten, ettei suoraa yhteyttä Pitkantieltä maantielle 130 enää ole, vaan kulkeminen tapahtuu asemakaavaliittymän kautta. Tämä vaikuttaa toki asukkaiden liikenteellisiin yhteyksiin. Myös Lehtola-tien linjaus muuttuu lähellä maantietä 130, sillä uusi liikenne tullaan ohjaamaan jatkossa asemakaava-alueen liittymien kautta. Asemakaava-alueen uusi eteläinen liittymä tulee mahdollistamaan alueen läpiajettavan kulkuyhteyden yhdessä pohjoisen liittymän kanssa.

Myös Punkantieltä tuleva uusi tieyhteys maantielle 130 mahdollistaa liikenteellisen kasvun ohjautumisen ylemmälle tieverkolle, jolloin vältetään myös Punkantien kuormittuminen. Punkantien on todettu olevan haasteellinen juuri liikenneturvallisuuden suhteen, etenkin liikenteen lisääntymisen ja isojen ajoneuvojen osalta. Uusi tieyhteys Punkantieltä maantielle 130 mahdollistaa sen, että isojen ajoneuvojen kuormitus tielle ja ympäristölle on mahdollisimman vähäinen. Toki tieyhteys vaikuttaa sen alueen ympäristöön, jonne tiestön rakentaminen kohdistuu. Muuttuva tieyhteys muuttaa myös maisemaa ja vaikuttaa väistämättä lähimpien asuinrakennuspaikkojen ympäristöön ja niiden viihtyisyyteen. Kyseessä on kuitenkin liikenneturvallisuutta parantava hanke, jonka suunnittelun yhteydessä kaikki mahdolliset, varteenotettavat vaihtoehdot on tutkittu. Kaavassa on osoitettu tieyhteyksistä se selvityksen mukaan paras mahdollinen.

Kantatie 54 kehittämisselvityksen päivityksen ja viimeisimpänä Kt 54 Riihimäen kaupunkijakson aluevaraussuunnitelmassa on osoitettu Riihiviidantien jatkeen ja Kinturinkujan uudet tielinjaukset kaava-alueen kaakkoisimman osan läpi. Tältä osin alueen ”henki” tulee muuttumaan metsäisestä alueesta yhdystieksi, ja asemakaavoituksen myötä myöhemmin myös teollisuusalueeksi. Alueen kehittyminen teollisuusalueeksi muokkaa väistämättä alueen yleisilmettä, ja vaikuttaa läheimpiin asuinrakennuspaikkoihin. Yhdystien linjauksen muuttuminen vaikuttaa väistämättä niiden rakennuspaikkojen ympäristöön, jonka läheisyyteen uusi tieyhteys tullaan rakentamaan. Riihiviidantien liittymän katkaisu ja yhteys Kirjauksen eritasoliittymään on kuitenkin liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden parantamiseen tähtäävä toimenpide. Se vastaa osaltaan myös tavoitteeseen paikallisen liikenteen liikkumisesta rinnakkaisverkolla kantatien sijaan. Riihiviidantien

linjauksesta on selvitystyön yhteydessä tarkasteltu vaihtoehtoja, joissa on otettu huomioon mm. pohjaolosuhteet, maastonmuodot ja voimajohtolinjan sijainti. Nyt kaavassa esitetyt linjaukset perustuvat Kt 54 kehittämisselvityksen päivityksen (2020) pohjalta laadittuun kt 54 Riihimäen kaupunkijakson aluevaraussuunnitelmaan (2022).

Yhdyskuntateknisen huollon alueet on osoitettu kaavassa asianmukaisin merkinnöin. Kaava-alueella on suhteellisen paljon erilaisia toimintoja, niin olemassa olevia kuin uusia suunnittelutarpeita. Esimerkiksi maakaasuputkistojen ja voimajohtojen (400 kV + 110 kV) alueet sekä yhdyskuntateknisen huollon kohteet on merkitty kaavakartalle asianmukaisin merkinnöin. Uusina linjauksina alueella on uusi voimajohtolinja (110 kV), jonka mahdollinen rakentuminen tulee vaikuttaa myös maisemakuvaan. Linjaus kulkee asemakaavoitettavan alueen läpi, joten tämä on otettava huomioon asemakaavaa laadittaessa.

Suurien liikenneväylien yhteyteen on osoitettu ohjeellinen meluntorjuntatarve merkintä. Merkintä ei sinällään vaikuta alueen liikenteellisiin seikkoihin, mutta melun ja meluntorjuntatarpeen vaikutus on hyvä tiedostaa alueelle rakennettaessa. Esimerkiksi haja-asutusalueiden rakennuspaikkojen osalta meluntorjuntatarve perustuu valtioneuvoston melutason ohjearvoja koskevan päätöksen (N:o 993, 29.10.1992) vaatimuksiin. Melu voi maastonmuodoista ja estevaikutuksen puutteen johdosta ulottua myös yllättävän kauas varsinaisesta melunlähteestä.

7.2 Vaikutukset liikenteeseen

Muuttuva maankäyttö eli uudet teollisuus- ja työpaikka-alueet tuovat mukanaan myös liikennettä. Koska alueen joukkoliikenneverkosto on tällä hetkellä heikko, niin alueen liikenne on käytännössä yksityisautoilua tms. Alueen liikenne koostuu sekä työpaikka-, että koululaisliikenteestä sekä muista matkoista, kuten esimerkiksi mt 130 läpikulkuliikenteestä. Lähialueilta matkat kuljetaan myös pyörällä ja kävellen. Osayleiskaavan tarkoituksena on parantaa mahdollisuuksia kevyen liikenteen reitin rakentamiseen ja sitä kautta kevyen liikenteen laajempaan hyödyntämiseen. Maantien 130 varteen onkin osoitettu kevyen liikenteen yhteystarve-merkintä Riihimäen rajalta kohti Tervakoskea. Uuden kevyen liikenteen väylän myötä myös liikenneturvallisuus paransi huomattavasti alueella.

Uusien asemakaava-alueiden myötä myös joukkoliikenteen pysäkkitarve tulee kasvamaan lähitulevaisuudessa. Uudet asemakaava-alueet saattavat luoda myös painetta joukkoliikenteen uusien reittien muodostamiseen tai muuttamiseen.

Liikenneverkkoa käsitteleviä vaikutuksia on selostettu kohdassa 7.1.

7.3 Vaikutukset yhdyskunta- ja energiatalouteen

Taloudelliset vaikutukset voidaan jakaa toisaalta yksityisen maanomistajan kokemuksiin ja toisaalta yhteisöä koskeviin talousvaikutuksiin. Yksi merkittävä seikka voi olla kylämaisten asuinalueiden tukeminen, kuten myös olemassa olevien maatilojen ja muiden yritystoimintaa harjoittavien tahojen toiminnan turvaaminen kaavoituksen keinoin. Osalle alueista on myös osoitettu muuttuvaa maankäyttöä, kun osalle suunnittelun alueen tiloista suunnitellaan teollisuusalueita. Maanomistajille näiden asemakaavoitettaviksi tulevien alueiden liittyminen osaksi taajama- ja yhdyskuntarakennetta tarkoittaa pääsääntöisesti maankäyttösopimuksia, sillä teollisuusalueiden asemakaavoitus on tarkoitus toteuttaa maankäyttösopimuksin siten, että aluetta voidaan käyttää yritystoimintaan täysimääräisesti. Niillä asemakaavoitettavan alueen maanomistajilla, joille asemakaavasta aiheutuu merkittävää hyötyä, on velvollisuus osallistua kaavan toteuttamisesta kunnalle aiheutuviin kustannuksiin. Asemakaavoituksen jälkeen omistajilla on mahdollisuus joko toimia alueella itse yritystoimintaa harjoittaen tai myydä alueet, jolloin maanomistajat saavat omistamistaan maistaan myyntituloja.

Yleiskaavalla on pyritty edistämään elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä osoittamalla elinkeinoelämälle sijoittumismahdollisuuksia hyvien kulkuyhteyksien varrelta. Tällöin olemassa oleva tiestö tukee alueen vetovoimaisuutta ja toisaalta tiestön läheisyydessä olevat elinkeinoalueet saavat näkyvyyttä, mikä parantaa osaltaan niiden "mainosarvoa".

Janakkalan kunnan kannalta yleiskaavan taloudelliset vaikutukset vaihtelevat eri aikajaksolla, eivätkä ole välttämättä helposti arvioitavissa. Uusien maa-alueiden asemakaavoittaminen tuo

mukanaan kustannuksia. Lisäksi tuleville asemakaavoitetuille alueille on tehtävä kunnallistekniikka. Uudet asemakaavoitettavat alueet on kuitenkin suunniteltu sijainniltaan siten, että ne sijoittuvat jo rakentuneen infrastruktuurin läheisyyteen ja alueet on liitettävissä pääosin olemassa oleviin verkostoihin. Uusien elinkeinoelämän alueiden ottaminen tehokkaampaan käyttöön vaatii siis ensin sijoituksen toimivaan yhdyskuntarakenteeseen ennen kuin alueesta saa hyötyä. Esimerkiksi tiestön rakentaminen on nähtävä kuitenkin ns. sijoituksena tulevaan, ja tämä sijoitus antaa mahdollisuudet elinkeinoelämän toimintaedellytyksille.

Yleiskaava mahdollistaa teollisuusalueiden sijoittumisen ja laajenemisen ja kunnan talouden kannalta yksi merkittävimmistä seikoista onkin teollisuusalueiden toteutumisen myötä kasvavat verotulot. Uudet työpaikat taas lisäävät esimerkiksi palveluiden kannattavuutta sekä mahdollisesti luovat uusia palveluita alueelle. Elinkeinoelämän uusien alueiden vaikutuksia arvioidaan olevan myös Riihimäen kaupungin puolelle, jonne mitä todennäköisimmin suuntautuu alueella työssäkäyvistä ihmisistä suuri osa Tervakosken taajaman lisäksi. Yleiskaavalla osoitettujen elinkeinoelämän alueiden toteutumisella voidaan arvioida olevan positiivisia vaikutuksia kuntatalouteen. Tämän vaikutuksen voidaan katsoa olevan seudullinen.

7.4 Vaikutukset luontoon ja luonnonvaroihin

Kaava-alueen suunnittelu on perustunut alueelta eri vaiheissa ja yhteyksissä laadittuihin selvityksiin. Näissä selvityksissä on huomioitu osin myös luonnonympäristön erityispiirteet. Arvokkaat luontokohteet, kuten vesilain ja metsälain mukaiset kohteet on huomioitu kaavassa ja osoitettu asianmukaisin kaavamerkinnöin ja tarvittaessa suojelumääräyksiin. Luontoselvityksessä Uramonmäen eteläpuolelta havaittu metsälain 10§:n mukainen kohde on jätetty osoittamatta kaavaehdotukseen, koska se on kadonnut yksityisen maanomistajan teettämien metsänhakkuiden vuoksi. Yleiskaavan maankäyttöratkaisulla ja merkinnöillä turvataan sekä edistetään luonnonympäristön kannalta arvokkaimpien ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä.

Kaavan mukaiset uudet rakentamisalueet tulevat toteutuessaan aina muuttamaan myös luonnonympäristöä. Yleiskaavalla on kuitenkin voitu ohjata uusien rakentamisalueiden sijoittumista ja toteuttamista siten, että alueen arvot on tunnistettu. Tällöin häiriövaikutus ei kohdistu suunnittelualueen ympäristön arvokkaimmille osille tai niiden läheisyyteen.

Maakuntakaavassa osoitettu maakunnallinen viheryhteystarve on osoitettu usein viivamerkinnöin. Rikkonaisen maisemakuvan, peltojen ja asutuksen vuoksi yhteyksiä on osoitettu useampia ja yhdessä ne muodostavat ekologisen verkoston. Näistä yksi on Punkanjoki, joka on saukon huomioimiseksi osoitettu kokonaisuudessaan paikallisesti arvokkaaksi ekologiseksi yhteydeksi. Lisäksi joen varren metsäisenä säilyneet alueet on osoitettu puustoisena säilytettävänä suojavyöhykkeinä sv-merkinnällä. Myös kaava-alueella sijaitseva ainoa moottoritien alikulkutunneli on huomioitu osana ekologista verkostoa. Muut ekologiset yhteystarpeet ovat osa maakunnallista ekologista yhteystarveverkkoa. Viheryhteystarpeet on osoitettu luontoselvityksen esitystä mukailen, siten kun muu maankäyttö sen mahdollistaa. Verkostossa on otettu huomioon myös Riihimäen yleiskaavan 2035 ekologisen verkoston viheryhteystarve kaavan lounaisosassa.

7.5 Vaikutukset maisemaan, taajamakuvaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

Kaavaratkaisu on kaksijakoinen maisemakuvan suhteen, sillä toisaalta alueen läntisin / koillisin osa tulee säilymään lähes nykyisellään, ainoastaan mahdollinen uusi voimajohtolinja halkoo aluetta. Yksittäiset uudet rakennuspaikat tulevat mitä todennäköisimmin sopeutumaan maisemaan melko hyvin. Toisaalta taas hyvien tieyhteyksien varrelle on osoitettu muuttuvaa maankäyttöä, joka muovaa toteutuessaan maisemakuvaa voimakkaasti. Moottoritien ja maantien 130 välinen alue tulee rakentuessaan muuttumaan maa- ja metsätalousvaltaisesta alueesta rakentuneeksi ympäristöksi. Alueiden sijainti vilkkaiden teiden läheisyydessä vaikuttaa siten monien ihmisten elämään liikuttaessa alueella. Toiset ihmiset kokevat nämä muutokset positiivisina, joillekin metsien muuttuminen työpaikka-alueiksi voi olla myös negatiivinen muutos. On huomioitava, että nopeimmin ja voimakkaimmin muuttuvan maankäytön alueissa ei ole kyse häiriöttömästä ja neitseellisestä luontoympäristöstä, vaan kahden valtavyöhyksen välisestä alueesta, jossa suurin osa maanomistajista on esittänyt halukkuutensa osayleiskaavassa ja vireillä olevassa asemakaavassa esitettyyn maankäyttöön.

Kulttuuriperintö on huomioitu osayleiskaavassa asianmukaisin merkinnöin. Suunnittelualueelle on kohdemerkinnällä osoitettu paikallisesti merkittävä ja kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennetun ympäristön kohde; Punkan koulu. Lisäksi alueen merkintää on tuettu lisämääräyksellä /s; "alue, jolla ympäristö säilytetään". Kaavassa alueelle ja sen lähiympäristöön ei ole osoitettu muuttuvaa maankäyttöä. Maa- ja metsätalousalueella sallitaan toki haja-asutusluonteinen rakentaminen, jolloin yksittäistä rakentamista lähiympäristöön voi tulevaisuudessa muodostua. Kaavamerkintöjen osalta voidaan katsoa, että kaava turvaa suunnittelualueen arvokkaimmat rakennetun ympäristön arvot.

Tunnetut muinaisjäännökset on osoitettu kaavassa asianmukaisin merkinnöin. Tällaisia merkintöjä ovat kohdemaisella merkinnällä osoitetut kiinteät muinaisjäännökset (aluemainen tai piste-mäinen). Merkinnät turvaavat osaltaan arkeologista kulttuuriperintöä.

7.6 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Alueen sosiaalinen luonne vaikuttaa paljon alueella viihtymiseen ja siihen, miten ihmiset kokevat elinympäristönsä. Osayleiskaavan suunnittelualue jakautuu maankäytöllisesti kahteen osaan. Toisella osa-alueella alueen maankäyttö tulee säilymään nykyisellään ja se antaa mahdollisuuden alueen käyttämisen esimerkiksi virkistykseen ja ulkoiluun jokaisen oikeuden turvin. Toisaalta taas esimerkiksi uudet, laajenevat työpaikka- ja teollisuusalueet vähentävät mahdollisuuksia liikkumiseen alueilla, jotka ovat aikaisemmin olleet osa jokamiehenoikeudella tapahtuvaa liikumista. Tällöin elinympäristö saatetaan kokea stressaavammaksi vapaan liikkumisen mahdollisuuksien ja liikkumisen mahdollistavien alueiden pienentyessä. Toisaalta uudet elinkeinoelämän alueet luovat uusia työpaikkoja, mikä mahdollistaa esimerkiksi positiiviseksi koetut lyhyet työmatkat. Toki osaan työpaikka- ja teollisuusalueita liittyy myös lisääntyvää liikennettä, joka osaltaan saattaa lisätä myös esimerkiksi melua tiestön läheisyydessä.

Osayleiskaavalla on osaltaan pyritty parantamaan liikenneyhteyksien turvallisuutta. Kevyen liikenteen yhteystarve -merkintä mahdollistaa kevyen liikenteen väylän rakentamisen Helsingintien, eli maantien 130 varteen osana Riihimäen seudun kevyen liikenteen yhteyksiä, mikä parantaa merkittävästi liikenneturvallisuutta alueella. Tieyhteydet mahdollistavat jo nyt toimivan joukko-liikenteen, ja uusien tieyhteyksien ja lisääntyvän työpaikkamäärän myötä nämä mahdollisuudet tulevat mitä todennäköisimmin paranemaan huomattavasti.

Yhdenvertaisuusperiaate edellyttää, ettei alueiden maanomistajia aseteta toisistaan poikkeavaan asemaan ellei siihen kaavan sisältöä koskevat säännökset huomioon ottaen ole maankäytöllisiä perusteita. Kaava-alueen sijaintia ja rajausta on perusteltu kunnan yhdyskuntarakenteen kannalta edellä. Sijaintia ei ole mahdollista muuttaa toisaalle, jolloin kaavan aluevaraukset ja merkinnät kohdistuvat väistämättä juuri kyseisiin maa-alueisiin maanomistajasta riippumatta.

Osayleiskaavan reservialueiden (res) kaavamerkinnät eivät tarkoita alueen rakentamista eikä sitä, että alueelle olisi juuri nyt havaittavissa olevaa kysyntää. Kyseessä on pitkälle tulevaisuuden varautuvia aluevarausmerkintöjä, joissa alueen käyttö ja rakentaminen saattavat tulla jossakin vaiheessa ajankohtaiseksi, mikäli kysyntää ilmenee. Kyseessä on siis alueen asemakaavoituksen ja rakentamisen mahdollistavia merkintöjä, eikä päätös tämän tekemisestä. Rakentamisen reservialueet voivat em. mukaisesti olla toistaiseksi metsätalousoikaisuissa. Alueiden mahdollisesta tulevasta käyttötarpeen muutoksesta keskustellaan ensimmäisenä alueen maanomistajien kanssa. Laajojen maa-alueiden muuttuva maankäyttö edellyttää toteutuakseen asemakaavoitusta, jota ei lähdetä edistämään ilman maanomistajan suostumusta tai tehtyjä raakamaakauppoja.

7.7 Vaikutukset ilmastoon

Kaavan ilmastovaikutusten arviointia on tehty kaavatason ja tarkkuuden mukaisesti yleispiirteisellä tasolla. Huomattava epävarmuustekijä arvioinnissa on tarkempien suunnitelmien puuttuminen, mutta vaikutuksia on pyritty arvioimaan alue- ja yhdyskuntarakenteen, liikkumisen, energian sekä luonnonvarojen ja viherrakenteen näkökulmista. Kaavan ilmastovaikutukset kohdistuvat lähinnä voimakkaasti muuttuville alueille.

Yleiskaava on keskeinen väline kestävässä aluesuunnittelussa. Yleiskaavalla ei ole suoraa vaikutusta päästöihin ja sitä kautta ilmastoon, mutta erilaisten toimintojen mahdollistamisen kautta sillä on välillinen vaikutus. Esimerkiksi yleiskaavassa voidaan osoittaa erilaisia toimintoja hyvin

saavutettaville alueille, mikä tukee osaltaan kestävien liikkumismuotojen (kävely, pyöräily, joukkoliikenne) käyttöä, vähentäen pitkän matkan liikkumisen tarvetta. Yleiskaavalla voidaan vaikuttaa myös hiilinielujen- ja varastojen määrään siten, minkä verran luonnontilaisille alueille osoitetaan rakentamista. Uusien rakentamisalueiden tarkempi toteutus määrittyy kuitenkin yksityiskohdaisemmassa jatkosuunnittelussa, kuten asemakaavoituksessa. Yleiskaava mahdollistaa lisärakentamisen ja toisaalta osoittaa myös rakentamisen ulkopuolelle jäävät alueet.

Ilmastovaikutusten arvioinnin tukena on käytetty kokonaisvaltaiseen arviointiin tarkoitettua KILVA (kaavan ilmastovaikutusten arviointi) -työkalua, joka on ELY-keskuksen ylläpitämä. Työkalu on tarkoitettu käytettäväksi kaikkien kaavatasojen ratkaisuihin sekä muihinkin yhdyskuntarakennetta ohjaaviin suunnitelmiin ja päätöksiin. Työkalun lopputuloksena syntyi tarkistuslista asioista, jotka kuvaavat kaavan vahvuuksia ja heikkouksia. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että työkalu on luonteeltaan yleispiirteinen ja tulokset toimivat lähtökohtana tarkemmille selvityksille ja jatkosuunnittelulle. Tulosten mukaan kaavan heikkoutena on uusiutuvien energiamuotojen suunnittelemattomuus ja varautumattomuus sään aiheuttamiin riskeihin. Vahvuutena sen sijaan on, että alueen arvot ja haavoittuvuudet sekä niiden väliset yhteydet ja vaikutukset on tunnistettu kattavasti.

Punkan osayleiskaava pohjautuu olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja sen tiivistämiseen, eikä hajauta yhdyskuntarakennetta, mikä mahdollistaa alueiden toteuttamisen ilmastokeskivästi. Kaava on pääosin nykytilanteen toteava, mutta mahdollistaa voimakkaasti muuttuvan maankäytön valkoisilla alueilla. Näilläkin alueilla on kuitenkin huomioitu alueella olevat toiminnot, kuten asuminen ja maa- ja metsätalous, viheryhteystarpeet sekä luontoarvot. Kaavassa on osoitettu nykytilanteen mukaisesti laaja-alaisesti maa- ja metsätalousvaltaisia alueita. Lisäksi on turvattu ekologisten viheryhteyksien säilyvyys, osoittamalla viheryhteyksien ja -tarpeiden verkosto. Punkanjoki on osoitettu paikallisesti arvokkaaksi ekologiseksi viheryhteydeksi, ja sen varrelle on osoitettu suojavyöhykkeitä, jotka tulee säilyttää puustoisena. Kaava-alue on piirteeltään maaseutumainen ja kaavaratkaisu turvaa laaja-alaisesti nykyisten toimintojen säilymisen alueella.

Voimakkaasti muuttuvia maankäytön alueita ovat asemakaavoitettavat T-alueet. Lisäksi on osoitettu muutamia uusia vakituisen asumisen kyläalueita (AT). Uudet asumiseen varatut alueet ovat pienialaisia ja sijoittuvat oleville kyläalueille tiivistäen yhdyskuntarakennetta. Näillä alueilla ei siten arvioida olevan merkittäviä ilmastovaikutuksia yleiskaavan näkökulmasta, sillä tarkemmasta toteutumisesta ei ole tietoa. Tarkemmassa suunnittelussa, kuten rakentamisen luvituksen yhteydessä voidaan ohjata alueita esimerkiksi uusiutuvan energian käyttöön.

Erityisesti uusilla T-alueilla tulee ottaa huomioon ilmastoon kohdistuvat vaikutukset. Näillä alueilla on paljon etenkin metsäalaa, mikä tulee alueiden rakentuessa vähentymään huomattavasti. Metsät sitovat ilmakehän hiilidioksidia, eli metsäalan vähentyminen pienentää hiilinieluja- ja varastoja aiheuttaen päästöjä. Alueen kaakkoisosan asemakaavoitettava alue on osoitettu merkinällä M/TYres. Etuliite mahdollistaa nykyisen maankäytön alueella ja maankäytön muuttuessa TY asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia, huomioiden alueella olevan ympäristön ja sitä kautta osaltaan ilmastovaikutukset. Metsäalan ja kasvupeitteisyyden vähentymisellä on vaikutuksia myös hulevesien ja tulvariskien hallintaan. Asemakaavoituksessa tulee osoittaa alueellille hulevesien hallintajärjestelmille soveltuvat sijoituspaikat ja mitoitus sekä ohjeistaa korttelija/tai tonttikohtaista hulevesien hallintaa. Lisäksi asemakaavoituksessa tulee ottaa erityisesti huomioon viherrakentaminen ja viheryhteyksien, kuten suojametsän säilyttäminen mahdollisuuksien mukaan. Sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä puustolla ja muulla kasvillisuudella on merkittävä rooli, sillä kasvillisuutta voidaan hyödyntää hulevesien hallinnassa. Puuston sekä etenkin kerroksellisen suojametsän avulla voidaan taas lieventää mm. melu-, pöly-, maisema- ja muita mahdollisia haittoja. Alueelta kaadettua puustoa voidaan käyttää kestävästi mm. energiatuotannossa ja puurakentamisessa, mahdollisesti myös paikan päällä.

T-alueiden rakentamisen myötä liikennemäärät ja liikenteen päästöt tulevat lisääntymään. Toisaalta alueet ovat sijaintinsa puolesta saavutettavissa myös kestävin liikkumismuodoin, jolloin työmatkan voisi kulkea mahdollisesti myös kävellen, pyörällä tai hyödyntämällä joukkoliikennettä. Tarkemmin liikennemäärien lisääntymistä on mahdollista arvioida vasta asemakaavoituksen yhteydessä. Alueet sijoittuvat merkittävien pääliikenneväylien varrelle (vt 3, st 130, kt 54), joilla liikennemäärät ovat jo nykyisinkin suuret ja raskaan liikenteen käytössä. Suuret liikennemäärät aiheuttavat ilmansaasteita, jotka leviävät laajalle alueelle etenkin tasaisessa maastossa, kuten peltoaukeilla. Toisaalta siis uudet rakentamisalueet voivat toteutuessaan ehkäistä ilmansaasteiden sekä melun leviämistä, ja näin tuoda suojaa lähiympäristön asuinalueille ja muille toiminnoille. T-alueet tukeutuvat Riihimäen kaupungin vastaavaan/suunniteltuun maankäyttöön. Näin

ollen rakentuessaan alueet täydentävät ja tehostavat yhdyskuntarakennetta, muodostaen tulevaisuudessa mahdollisesti merkittävän työpaikkakokonaisuuden. Lisäksi lähelle sijoittuu myös Lopen Silmänkannon yritysalue. Yksityiskohtaisemmassa jatkosuunnittelussa, kuten asemakaavoituksessa tulee ottaa huomioon hyvät ja toimivat liikenneyhteydet, ml. kevyt liikenne. Toteutuksessaan alueille muodostuvat uudet kulkuyhteydet parantavat myös mm. lähialueen asukkaiden kulkumahdollisuuksia ja näin lähipalvelujen saavutettavuus paranee.

Vaikka kaavassa ei ole osoitettu aluevarauksia uusiutuvalla energialle, kuten aurinko- ja tuulivoimalle, voidaan uusilla rakentamisalueilla hyödyntää uusiutuvaa energiaa. Yksityiskohtaisemmassa jatkosuunnittelussa, kuten asemakaavoituksessa olisi hyvä huomioida uusiutuvan energian hyödyntämismahdollisuudet, mikä on osaltaan myös vihreää siirtymää edistävä tekijä. Esimerkiksi asemakaavoituksessa voidaan kaavamääräyksiin ja maankäyttösopimuksiin rakentajia ohjeistaa/velvoittaa energiatehokkaaseen rakentamiseen sekä uusiutuvan energian käyttöön.

Janakkalassa on käynnissä myös ilmastosuunnitelman laatiminen, mitä edellyttää Ilmastolain 14 a §. Kunnan on laadittava tai päivitettävä ilmastosuunnitelma vähintään kerran valtuustokaudessa. Ensimmäinen ilmastolain mukainen ilmastosuunnitelma tulee valmistua valtuustokaudella 2025-2029. Ilmastosuunnitelman tulee sisältää muun muassa päästövähennystavoite ja toimet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Lisäksi kunnan on seurattava suunnitelman toteutumista ja otettava se huomioon kuntastrategiassa ja kunnan toimintakertomuksessa. Ilmastosuunnitelman tavoitteena on, että se huomioidaan maankäytön lisäksi hankinnoissa, tilojen käytössä sekä mm. kuntalaisten osallistamisessa. Kunnan ilmastosuunnitelma tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa, sen valmistuttua.

7.8 Muut vaikutukset

Teollisuusalueiden asemakaavoitus on tarkoitus toteuttaa maankäyttösopimuksiin siten, että aluetta voidaan käyttää yritystoimintaan täysimääräisesti. Niillä asemakaavoitettavan alueen maanomistajilla, joille asemakaavasta aiheutuu merkittävää hyötyä, on velvollisuus osallistua kaavan toteuttamisesta kunnalle aiheutuviin kustannuksiin siten, kuin laissa erikseen säädetään (Maankäyttö- ja rakennuslaki 91 §). Maankäyttösopimus on yksityisoikeudellinen sopimus, jossa kunta ja maanomistaja sopivat asemakaavan toteuttamisen vastuun ja kustannusten jaosta sekä osapuolten oikeuksista ja velvoitteista. Sopimuksen keskeinen tavoite on kohdentaa kaavan toteuttamiskustannukset oikeudenmukaisesti maanomistajan ja kunnan kesken. Sopimusmenettely on vapaaehtoisuuteen perustuva, mutta sitova. Maankäyttösopimukset tullaan neuvottelemaan suunnittelualueen kaikkien niiden maanomistajien kanssa, joille kaavoitus tuottaa merkittävää hyötyä. Sopimuksella ei voida sopia sitovasti kaavojen sisällöstä tai kaavaprosessista. Maankäyttösopimukset laaditaan asemakaavaluonnoksen nähtävillä olon jälkeen. Sopimukset myös hyväksytään/allekirjoitetaan, ennen kuin asemakaava on hyväksytty.

Osayleiskaava antaa mahdollisuuksia osoittaa aluevarauksia siten, että vaikutetaan suunnittelualueen ja koko Janakkalan kunnan elinvoimaan. Kaava-alueen sijainti Riihimäen rajalla vaikuttaa eittämättä positiivisesti myös Riihimäen kaupungin elinvoimaan asemakaava-alueiden sijaitessa rinnakkain. Elinvoimaa luodaan mm. teollisuus- ja työpaikka-alueiden riittävydellä. Työpaikat mahdollistavat myös väkiluvun kasvun, joka luo tarpeita asumiselle. Monipuoliset asumisen mahdollisuudet kunnan taajamien asemakaavoitetuilla alueilla sekä esimerkiksi kaavan kylämaisilla asutusalueilla taas luovat mahdollisuuksia löytää jokaiselle sopiva elinympäristö. Monipuoliseen ja elinvoimaa tuovaan asuinympäristöön kuuluvat myös monipuoliset ulkoilumahdollisuudet sekä luonnon- ja kulttuuriympäristön arvot. Myös toimiva tiestö, hyvät kulkuyhteydet niin autolla kuin kevyen liikenteen keinoin ovat osa toimivaa elinympäristöä.

Yleiskaava suunnitellaan yksityisten maanomistajien maille kunnan omistamia n. 3 ja n. 9 hehtaarin alueita lukuun ottamatta. Tällöin esimerkiksi maa- ja metsätalouden harjoittamiseen saatetaan osayleiskaavalla olla vaikutusta, riippuen tilan sijainnista kaava-alueella. Yleiskaavan sisältövaatimusten mukaisia tavoitteita ja maankäyttöratkaisuja ei ole mahdollista toteuttaa ilman, että vaikutetaan yksityisten maanomistajien omistamiin alueisiin silloin, kun kaavalle on asetettu kunnallisia tavoitteita, kuten nytkin. Kaavamerkinnät on kuitenkin laadittu siten, että tulevien teollisuusalueiden nykyinen maankäyttö, eli esim. maa- ja metsätalous on alueella sallittu. Eli merkinnot eivät rajoita normaalia maa- ja metsätalouden harjoittamista alueella ennen kuin maankäyttö alueella muuttuu. Yleiskaavan merkintätavasta (/res) on käyty keskustelua ja saatu lausuntokin paikalliselta metsänhoitoyhdistykseltä, joka on sitä mieltä, että kyseinen merkintätapa turvaa riittävällä tavalla yksityisen maanomistajan mahdollisuuden metsätaloustoiminnan harjoittamiseen.

Maanomistajien pienentyvillä viljely- ja metsäpinta-aloilla saattaa toki olla vaikutusta elinkeinon jatkumiseen joko täysipäiväisesti tai osa-aikaisesti. Kun aikaisemmin maa- ja metsätaloustaloudessa olleet maa-alueet poistuvat maataloustaloudesta ja siihen käytetty maa-ala pienenee, niin yksittäisen maanomistajan maa- ja metsätalouden harjoittaminen alueella saattaa alueella jopa loppua tai ainakin vähentyä. Myös tilan elinkeinorakenne saattaa tällöin muuttua. Asemakaavoituksen edetessä voi alueella olla kyseessä silloin yksittäisen maanomistajan osalta myös mahdollistava kaava, jolloin maa- ja metsätalouden vastapainoksi voidaan harjoittaa muunkinlaisia elinkeino- ym. toimintoja kuin maa- ja metsätaloutta.

Lähtökohtaisesti kunta on osayleiskaavan uuden, muuttuvan maankäytön alueiden toteuttava taho asemakaavan perusteella. Tällöin maanomistajat saavat menetetyn elinkeinon vastapainoksi korvauksen menetetyistä maaomaisuudesta. Alueiden mahdollisesta tulevasta käyttötärpeen muutoksesta keskustellaan ensimmäisenä alueen maanomistajien kanssa. Laajojen maa-alueiden muuttuva maankäyttö edellyttää toteutuakseen asemakaavoitusta, jota ei lähdetä edistämään ilman maanomistajan suostumusta tai tehtyjä raakamaakauppoja. Janakkalan kunnan elinkeinoalueiden laajentaminen eli asemakaavoitus perustuu lähtökohtaisesti maanomistajien vapaaehtoisuuteen.

8. OIKEUSVAIKUTUKSET JA TOTEUTTAMINEN

Oikeusvaikutteisella osayleiskaavalla on mm. seuraavia oikeusvaikutuksia:

Oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan (MRL 42§)

Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista.

Yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyn yleiskaavan, jollei kaavassa toisin määrätä.

Yleiskaava ei ole asemakaava-alueella voimassa muutoin kuin MRL 42.1 §:ssä tarkoitetun asemakaavan muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Rakentamis- ja toimenpiderajoitukset (MRL 43§)

Lupaa rakennuksen rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (ehdollinen rakentamisrajoitus).

Rakennusjärjestyksen määräykset ovat oikeusvaikutteisen osayleiskaavan alueella toissijaisia, eli kaava määräyksineen syrjäyttää sen kanssa ristiriidassa olevat rakennusjärjestyksen määräykset.

Yleiskaavan toteuttaminen:

Yleiskaavan mukainen maankäyttö voidaan toteuttaa kaavan saatua lainvoiman. Asemakaavoitettaviksi tarkoitetuilla alueilla kaavan toteutuminen vaatii kunnan laatiman asemakaavan toteutuksen. Kaavan toteutuminen ja tavoitteellisuus vastata elinkeinoelämän aluetarpeisiin tulee edellyttämään valmiutta edistää yksityisten maiden asemakaavoitusta ja toisaalta yksityisten maanomistajien halua edistää alueen rakentumista. Teollisuusalueiden reservi riittää todennäköisesti lähivuosisiksi.

Punkan osayleiskaavaa ei ole laadittu siten, että sitä voisi käyttää suoraan rakennuslupien myöntämisen perusteena (MRL 44 §). Näin ollen asemakaavoitettavien alueiden ulkopuolella sijaitsevat yksityisten maanomistajien rakentamisalueet toteutuvat joko rakennusluvin tai sitä ennen haettavien suunnittelutarveratkaisujen kautta. Suunnittelutarve määräytyy joko lain (MRL 16 §) tai kunnan rakennusjärjestyksen mukaan.

Janakkalassa 6.9.2023

Piia Tuokko
maankäyttöpäällikkö
Janakkalan kunta

Sonja Tanner
yleiskaavasuunnittelija
Janakkalan kunta